

**ОСВЕШТАНА ЦРКВА СВЕТОГ НЕКТАРИЈА ЕГИНСКОГ ПРИ
УНИВЕРЗИТЕТСКОМ КЛИНИЧКОМ ЦЕНТРУ У КРАГУЈЕВЦУ**

*Архиепископ крагујевачки и Митрополит шумадијски Господин Јован,
Алексије (Поликарпотов), Валериј Духањин, Теофан казањски и
тартарстански, Ненад Марковић, Лазар Марјановић, Владимир
Воропајев, Тарасиј Борозенец, Мафареџ Фади*

фото репортажа

Освећење цркве Светог Нектарија Егинског у Крагујевцу

Каленик

Архиепископ крагујевачки и Митрополит
шумадијски Господин Јован

*Празник прослављамо
литургијски, благодарећи*

стр. 2

Алексије (Поликарпотов)

Вазнесење Господње

стр. 4

Валериј Духањин

*Дух Свети, ми и
зли духови*

стр. 6

Теофан, Митрополит казањски и татарстански, Свети апостоли Петар
и Павле

11

Ненад Марковић, Васкрсење Христово је срж наше вере.....

13

Освећење цркве Светог Нектарија Егинског при Универзитетском
клиничком центру у Крагујевцу

19

Лазар Марјановић, Оружје мира Светог Јована Владимира

30

Лествицу, брже дај Лествицу - интервју са Владимиром Варопајевим ...

32

Тарасиј Борозенец, Детињство и зрелост у Новом Завету

37

Мфарец Фади, Маалула - тамо где говоре на Христовом језику

39

Из летописа Епархије шумадијске

Промене у Епархији шумадијској

Служења, приједи и посете Епископа шумадијског Г. Јована

In Memoriam

Дечија страна

Главни и одговорни уредник: Никола Миловић, протојереј

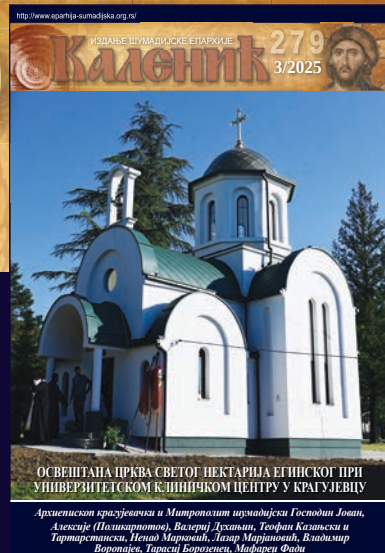
Заменик главног и одговорног уредника: Негослав Јованчевић

Редакција: Др Зоран Крстић, протојереј ставрофор, Дејан Марковић, протојереј,
Лазар Марјановић, ђакон

Уредништво и администрација: "Каленик", Владимира Роловића број 1, 34000 Крагујевац,

e-mail : n.milovic2@gmail.com

Дизајн и прелом: Дејан Манделц

Изази са
благословом Његовог
високопреосвештенства
Архиепископа крагујевачког
и Митрополита шумадијског
Господина Јована

Година XLVI,
Број 3, (279), 2025.

Издавач:
Српска православна епархија
шумадијска

Изази:
шест пута годишње

Тираж: 2000 примерака

Штампа: ГРАФОСТИЛ,
Крагујевац

271.222(497.11)
ISSN 1820-6166 = Каленик
COBISS.SR - ID 50771212

ПРАЗНИК ПРОСЛАВЉАМО ЛИТУРГИЈСКИ, БЛАГОДАРЕЋИ

Беседа Његовог високопреосвештенства Архиепископа крагујевачког и Митрополита шумадијског Господина Јована на Светој Литургији у манастиру Никољу поводом манастирске славе Преноса моштију Светог оца нашег Николаја Мирликијског Чудотворца

Христос Вакрсе, браћо и сестре!

Данас овај свештени манастир и ми сабрани у њему прослављамо празник Преноса моштију Светог Оца Николаја из града Мира у Палестини, где је он столовао као Епископ, у град Бари, где се и данас његове мошти налазе. Оне и данас силом Духа Светога чудотворе. Чудотворе вековима онима који им са вером приступају. Оне чудотворе свима онима који призивају Светог оца нашег Николаја као свога заштитника и молитвеника. Знамо да све бива од вере. Ми православни имамо традицију да посећујемо света места. Богу хвала, то је тако дивно и благословено. Доћи у неку светињу, поклонити јој се и целивати је и затражити опроштај грехова и здравље душевно и телесно. Међутим, понављам, сваки од тих поклоника добија исцељење по мери своје вере. Ако немамо веру, можемо отићи у највећу светињу и исти ћемо отићи и исти ћемо се вратити. Зато вера и свето место треба да нас пробуде, да је то свето и да се тако и понашамо у светињи. Тако и овај манастир вековима је свет и он треба да подсећа све нас који долазимо овде, као и ове сестре које живе у њему, да осећамо присуство светиње. Када уђемо у светињу треба да вером осетимо да ли нас светиња прима и да ли ми светињу примамо.

Ми овај празник прослављамо литургијски, благодарећи. Литургија јесте управо благодарење. Ми кроз Свету Литургију благодаримо за све оно што Бог чини за нас, ради нас и ради нашег спасења. Литургију служимо тако што чинимо принос. Приносимо хлеб и вино. На принесени хлеб и вино силази Дух Свети и претвара га у истинито Тело и истиниту Крв Христову. Тако се причешћујемо Телом и Крвљу Христовом и сједињујемо се са Богом. Бога примамо у себе, браћо и сестре. Сједињујемо се са Богом и постајемо христоносци. Причешћем Христа уносимо у себе и тако уносимо живот вечни. Зато је Господ рекао: „Ко једе моје Тело и пије моју Крв има живот вечни“. Ово говорим и себи и вама, браћо и сестре, да увек будемо свесни да када се причешћујемо примамо Бога у себе. Пазите колико је Бог љубав. Колико је Бог милостив и дарежљив. Он, који је већи од васељене и од небеса, дозвољава да га ми сместамо у наше мала уста. Зато је потребно да се припремамо за причешће. Није за причешће само потребан пост. Потребан нам је и хришћански живот. Јеванђелски живот. Потребна нам је вера. Потребна нам је љубав. Потребна нам је нада, јер ако не говоримо једни са другима или мрзимо једни друге, а прилазимо причешћу, боље је да не прилазимо. Причешће нам је за опроштај грехова и живот вечни, али и за осуду ако недостојно примамо Свето Причешће. Сигурно је да нико од нас није достојан у потпуности да се причести, нико. Али ми се причешћујемо са вером. Верујемо да је Дух Свети тај који чисти и очишћава грехе наше, који их убељује. Али све под условом да ми желимо да се духовно очистимо.

Данас наша Црква прославља великог чудотворца оца Николаја. Ми имамо мноштво светитеља који красе календар наше Цркве. Засигурно је још много оних светитеља које око наше није препознало, али су имали чист живот. Њих је Бог прославио и прославља их, браћо и сестре. Њихова имена се налазе у наручју Божијем, како нас уче Свети Оци. Њиховим молитвама ми живимо. Њиховим молитвама ми дишемо, ако смо хришћани, и постижемо управо њиховим молитвама духовна прегнућа. То значи да се трудимо да се усавршавамо. Српски народ има мноштво светитеља из нашег рода. То је благослов и дар Божији, али и опомена српском народу. Да ли следујемо светитељима из нашег рода или се само позивамо на њих? Дао нам их је Бог да нам буду примери. Јесу ли нам примери? Погледајмо како живимо. Погледајмо јесмо ли хришћани.

Браћо и сестре, Бог је изабрао Светог Николу да буде омиљен у нашем народу, јер пола Срба слави, а пола иде на славе за Светог Николу. Када се иде на славу, то је прилика да се видимо и сретнемо, да загрлимо једни друге, јер неретко смо нажалост отуђени једни од других, а кад се то догоди онда се човек отуђује и од Бога и од себе. Слава је прилика да дајући себе добијамо, јер ако не дамо

себе Богу и другоме, не можемо да очекујемо да ћемо добити ни од Бога ни од другогa. Светитељи служе да им се молимо. Они су наши посредници између Бога и нас. Они су наши молитвеници, браћо и сестре. Када се молимо њима они су уз нас. Понекад, када ни не знамо и када се не молимо, знајући наше потребе они су опет уз нас, драги моји. Они се непрестано моле и онда када се ми не молимо, да би побудили у нама молитву.

Светитељи треба да нам служе за пример. Треба да се угледамо на Светог Николаја. Он је живео вером. Он је веру претварао у дела. Његова вера је била потврђена делима, јер је знао оно што Свети Апостол каже: „Вера без дела је мртва“. „И дела су без вере мртва“. Светог Николаја су красиле вера, нада, љубав, а посебно милостиња.

Посебно милосрђе, браћо и сестре. Милостиња треба да се чини из љубави. Када дајемо, из љубави треба да дајемо. Добро дело није добро ако на добар начин не бива. Само је добро оно што се на добар начин чини. Зато Свето Писмо каже да свако по вољи свога срца даје милостињу, а не са жалашћу и од невоље, јер Бог љуби онога који добровољно даје. За овакву науку Светога Писма добро је знао Свети Николај, па се по њој и владао. Све је своје милостиње на овај начин чинио. Зато се удостојио да буде у реду великих Светих угодника Божијих. Због тога славећи данас нашег оца Светог Николаја сетимо се његовог живота. Сетимо се првенствено његових дела. Сетимо се да је Свети Николај славио све дане у години. Како је славио све дане у години? Тако што је свакога дана добро чинио другоме. То је слава, браћо и сестре. Тако је он свакога дана прослављао Бога и благодарио му што је могао и што је имао шта да пружи. Давао је и материјалног добра, али је највише давао љубав. Највише је давао молитву. Он је знао да оно што је у његовој руци није његово него је дар Божији. Ми данас, ако имамо нешто, кажемо: „То је моје, то сам ја створио“. Јеси. Бог ти је дао да створиш и да имаш, али не да задржиш за себе, не да

се гордиш, него да се сетиш и онога другогa који нема. Ми хришћани би требали да се увек помислимо кад седнемо да ручамо, да ли други има парче хлеба? Ако сами не можемо да им дамо, бар да помислимо и да замолимо Бога да им Бог да то парче хлеба. Свети Николај је давао и није се стидео да иде код највећих просјака да им даје. Сетите се из његовог житија како је један човек имао три ћерке за удају, али је био сиромаш. Није имао како да их уда. Неко му је рекао да своју децу подстакне да зараде на нечистан начин. А он хришћанин, како да му деца тргују својим телом да би зарадили. Док се он у сузама молио Светом Николи, отворио се прозор и невидљива рука је ставила три кесе злата, за његове три ћери. Погледајте како Бог не оставља праведника. Зато каже Свети цар

Давид: „Бејах млад и остарих, али не видех праведника остављеног, нити деца његова да просе“.

Треба се уздати у Бога. Сетимо се да нам је овај живот дат као дар. Дат да њиме заслужимо живот вечни. Благо ономе ко са том мишљу и тим сазнањем почиње сваки дан. Ми смо овај дан почели молитвом. Када човек почиње дан молитвом и са љубављу и вером, Бог ће му помоћи да све у току дана поднесе, шта год да му дан донесе. Сетимо се и оне молитве нашег Светог Николаја Српског, који каже: „Господе дај ми снаге да поднесем све што ми дан доноси“. То само може да каже благодаран човек. То само може да каже онај човек који прима све оно што је од Бога. Понекад ми треба да примимо и искушење и невољу. Да примимо и да знамо да нам то Бог даје ради нас и ради нашег спасења. Он нам попушта искушења зато што нас воли, да бисмо се кроз искушење још више учврстили у вери и веровали у Бога.

Нека је срећна слава овом манастиру, игуманији и сестринству. Срећно и благословено наше сабрање. Нека нас Господ и молитве Светог Николаја воде и руководе. Он је тај који је заштитник наш и на мору и на копну.

Бог вас благословио!

Алексије (Поликарпотов), Епископ солнечногородски

ВАЗНЕСЕЊЕ ГОСПОДЊЕ

У име Оца и Сина и Светог Духа!

„Земља празнује и ликује, радује се и Небо вазнесењем данас Творца твари. Сав свет празнује, видљиви и невидљиви, у радости анђела ликују, и људи славослове непрестано Вазнесење”¹, тако у садашњем дану Света Црква победно опева Господа Исуса Христа, који се узнео од земље на Небо.

Господ је пострадао, васкрсао, ходао по земљи, јавио се ученицима својим и другим људима ради уверавања да је Он стварно васкрсао. А у четрдесети дан после Васкрсења Он се вазнео на Небо. „Сада су се људи уподобили анђелима”, говори Свети Јован Златоусти. „Људи су се сјединили са бесплотнима, и из ове сродности проистекао је велики савез. Господ је сео, узивавши на Небо, измирио је са својим Оцем род људски. Ми, који смо били недостојни, сада смо узнесени на Небо самом природом нашом, и природа, од које су херувими чували рај, сада седи на херувимима”².

Господ је примио нашу плот, и ову плот је вазнео од земље на Небо. Сео је десно од Бога Оца и сада се узима за нас. Апостолима је рекао да се не жалосте, да ће им послати Духа Светог, и ако Он не узиђе на Небо, тада неће сићи на земљу Дух Свети³. Господ се Вазнео, и овим својим Божанственим Вазнесењем указује и на наше вазнесење, на вазнесење наше душе од земље ка горњем.

На Божанственој литургији свештеник непрестано возглашава: „Горе имајмо срца”. А хор за нас одговара: „Имамо код Господа”. То узношење душе од земље ка Небу и треба да буде пут нашег живота. О Вазнесењу се говори да је Господ извео своје ученике из Јерусалима до Витаније и тамо се Вазнео. И, као што говори Јеванђеље, они су то гледали, поклонили се Њему и са великом радошћу вратили се у Јерусалим⁴. Наш животни пут приказан је овим речима.

После свог Васкрсења Господ се четрдесет дана јављао ученицима, уверавајући их у истинитост свог Васкрсења, поучавајући и учећи их Божанственим Тајнама. Они су ватрено и искрено волели Господа, али су били маловерни, малодушни, сумњали су и онда када је Он васкрсао. Он им се више пута јављао: Марији Магдалини⁵, ученицима на путу за Емаус⁶. Апостол Петар је видео празан гроб и запањивао се⁷. Према сведочанствима других ученика односили су се као на небивале речи, чак и када су видели Васкрслог Господа, нису одмах у то поверовали.

Но дошло је време када су Његови ученици, још увек смућени, ипак увидели силу Божанственог Учитеља и уверили се да је Господ стварно васкрсао, да је Он стварно Бог и човек, да је стварно Син Божији. Шта се десило? Он се узнео од земље на Небо. Због чега су апостоли, малодушни и маловерни, примили такву благодат? Скупа са Христом вазнеле су се њихове душе. Душе апостола примиле су велику благодат. И ова сила благодати учврстила их је и вазнела од земаљског, доњег, ка горњем.

Јерусалим, град из којег су потекли апостоли, може представљати наш сујетни живот, онај живот, који је испуњен грехом, непотребним бригама, прашином и

прљавштином греховном. То је град са свим његовим страстима и пороцима. Ми излазимо из овог града, ослобађамо се од свега земаљског. И примамо оно што нам је „на потребу”, што нам је спасоносно, што служи за исцељење душе наше, што Господ даје и оставља нама.

Спаситељ нас позива да изађемо из Јерусалима и пођемо до Витаније. Пут од Јерусалима до Витаније, то

је део Крсног пута, по којем је ишао Господ. За Господом се може ићи, како је Он говорио, само узевши свој крст. Искушења, тешкоће, компликације, које се, како нам се чини, појављују мимо наше воље на животном путу, прекаљују нас, позивају нас да служимо Господу и да му се непрестано обраћамо. На овом путу постоје крстови које одабирамо сами. Господ нам указује на прави пут. Али ми силазимо са њега, отуда искушења и жалости. То је већ онај крст који сами одабирамо, стичемо сами себи и идемо са овим сопственим крстом.

Апостоли су дошли до Јелеона, до Маслинске горе, са које се Господ узнео. Свако од нас је призван на ово вазнесење. Апостоли су гледали у небо, и ми, следбеници Господа Исуса Христа, морамо гледати у небо, то јест свим мислима, осећањима, свим својим стремљењима гледати у горње. Где је ризница ваша, тамо је и срце ваше⁸, говори нам Свето Писмо. Свако може одговорити на ово питање: где је ризница наша и где је наше срце? Наравно, најчешће су то наше земаљске привезаности, наши страхови, пороци, наше самосажаљење. Вишње иштите, тамо где Христос седи десно од Бога. О горњем мудрујте, а не о земаљском⁹, читамо у Светом Писму.

Мудровати о горњем, то значи живети Небеским, помишљати о Божанственом, настојати да дела творимо тако да сва буду прожета Духом, и сво своје уздање, и сву своју срећу да имамо управо у духовном, да имамо у горњем, да имамо у Божанственом. То је веома тешко.

Живимо на земљи, и окружује нас све оно земаљско што нам је потребно за наше животне нужде. Често издвајамо време за ово земаљско на уштрб духовног. На путу за храм често мислимо о животном, о нашим бригама и тегобама, о томе шта је остало код куће. Долазећи овамо, такође се удаљавамо на молитви. Где су наше мисли? Да ли су често у горњем? Не, често су помра-

Он нам даје снаге, даје нам своју благодат. Господ говори: „Ја сам с вама, и нико није против вас”¹⁰ Тако сада пева Света Црква. Ако Он буде са нама, зар неће бити у нама снаге, зар неће у нама бити крепости, стремљења ка горњем, зар нећемо мудровати горњим. Наравно, биће тек ако сами будемо принудили себе на то, ако од Бога будемо молили снаге и благодати.

Тако ћемо молити Господа да у садашњи дан наше душе устреми ка Небу. И не само у садашњи, него и у све дане нашег живота. Како би нам давао ову силу, како бисмо могли победити ову тешкоћу, која нас вуче ка земљи.

Преподобни Амвросије Оптински је у својим поукама говорио како је човек дужан да се свом мишљу, животом својим устреми у Небо. Као што точак само једном тачком дотиче земљу, тако је и људска душа дужна да непрестано стреми ка своме Творцу. И ми, живећи овде, на земљи и користећи се земаљским добрима, имајући животне бриге, памтићемо, међутим, да наш циљ, наше главно стремљење треба да буде Небо. Тамо се узносимо само ако се очистимо, само ако примимо силу Божију. Господ ће бити са нама, а ми ћемо бити са Њим онда када Он пребива у нашем срцу, када наша душа буде преиспуњена Господом, када главно место буде заузимао Он, наш Христос Спаситељ. Тада никакве тешкоће, никакве сложености, никакве тежине крста неће нас обременити. Имаћемо снаге да завршимо ово земаљско путовање.

Са Јелеона, са места благодатне молитве Господа, из нашег срца се тада можемо вазнети на Небо. И тамо овој радости, овој сили више неће бити мере, зато што Господ оне који Га љубе, који му служе награђује немерљиво. Мислим да свако хришћанско срце, када се одваја од греха и сједињује са Христом, окуша ову милост Божију, која се ни са чим не може поредити, Господ теши неизрециво.

Молимо, драга браћо и сестре, у садашњи дан да Господ и нас, немоћне и отежале гресима, не лиши своје благодати, него да нас вазнесе од земље у горње, тамо где нема жалости, ни уздицања, него је живот, зато што је тамо вечно пребивање са Спаситељем нашим. Молимо Господа: „Отвори нам двери милосрђа Твога, дај нам снаге да мудрујемо и стремимо у горње, да иза себе оставимо земаљско земљи”. Нека буде милост Божија са свима нама. Амин.

Са руског превео Горан Дабетић

чене сујетом, и наша дела најчешће не бивају духовна. То не значи да се морамо одрешити од свега животног. Него то животно морамо заситити мишљу о горњем, о Божанственом. И, тада, док творимо овде духовно, нећемо мудровати земаљски. Када будемо радили своја животна дела и помишљали о Богу, молићемо се и искати од Њега помоћ, и примивши, благодарити му, тада ћемо помишљати о горњем.

Казаћу још једном: наравно, то није лако. Али ми имамо Бога, који нас је, узносећи се на Небо, благословио. Господ нам показује мноштво примера. Узмимо макар и најмањи од њих – пшенично зрно, које је закопано дубоко у земљу. То зрно расте, открива се и својим растом пробија дебљину земље, побеђује њену тежину. То зрно стреми ка горњем.

Зар је Бог, који је створио човека као круну своје творевине, дао нама мање снаге, него овом зрну? Наравно,

напомене:

¹ Види: Тропари 3. и 4. песме канона.

² Свт. Иоанн Златоуст. *Полное собрание сочинений в 12-ти т.* т. Т. 3. Кн. 2. – М., 1994. С. 949–851.

³ Уп.: Јн. 16, 7.

⁴ Уп.: Лк. 24, 50–53.

⁵ Уп.: Јн. 20, 14–18.

⁶ Уп.: Лк. 24, 13–32.

⁷ Уп.: Лк. 24, 12; Ин. 20, 6–7.

⁸ Лк. 12, 34; види такође: Мт. 6, 21.

⁹ Кол. 3, 1–2.

¹⁰ Види: кондак празника, глас 6.

Валериј Духањин, свештеник

ДУХ СВЕТИ, МИ И ЗЛИ ДУХОВИ

Од Духа Светога долази живот нашег духа. Не можеш да удишеш мирис свега цвећа, не можеш да се дивиш сваком изласку сунца, не можеш да пригрлиш радост свих мајских дана, не можеш да уживаш у топлини љубави својих најближих – све је на земљи краткотрајно, пролазно до бола. Душа је жедна пуноће, али то не налази на земљи. Скривене дубине срца, огромне и бескрајне, могу се наситити само Бескрајним, Безмерним, јер је душа позвана у вечност. Дух људски вене лишен Небеског Духа, Даха Живота, Благог Утешитеља.

Човек је створен као храм Духа Светога. Каква једноставна али важна истина! Адам је живео у Рају, а Рај је живео у Адаму. Адам је испунио Рај добротом и брижношћу, а Бог – неизрецива Љубав, Живот, Доброта – испунио је Адама својом благодаћу. Корисно је запамтити ово и похвално је тежити томе.

Отварам Свето писмо и видим нешто невероватно: „Дух Божији ме створи, и дах Свемогућег оживљава ме“ (Јов 33, 4). Испоставља се да је човек, такав какав је створен, незамислив без Духа Светога.

„И удахну у лице његово дах живота, и поста човек душа жива“ (Пост. 2, 7). Дах Живота је благодат Животворног Духа, који оживљава свакога и све. Овако говоре они који су стекли Духа Светога: Свети Серафим Саровски, Свети Атанасије Велики, Свети Василије Велики, Свети Игњатије (Брјанчанинов)... Човек је створен као станиште, храм Животворног. Свако од нас је позван да буде причасник Духа Светога. Наше душе су живе све док су део Даха Живота!

Послушајмо Преподобног Макарија Великог: „Нема такве блискости и узајамности као што је она душе са Богом и Бога са душом. Бог је створио различита створења, али Господ не почива ни у једном од њих... Такво је сродство Бога са човеком. Као што је Бог створио небо и земљу да човек у њима обитава, тако је створио

тело и душу човекову као своје обитавалиште... Дакле, мудра и разумна душа, обишавши сву творевину, нигде себи не налази покој осим у Једином Богу, а Господ никоме не даје милости осим човеку“.

У ствари, рај, за којим жуде сви народи на земљи, није само хармонија богоствореног света, односно онога што се посматра споља. Рај није ни само хармонија духовних и физичких моћи саме личности, односно онога што је унутра. Рај је, пре свега, заједница са Духом Светим. И ево човека каквим га је Бог замислио, човека коме су душа и тело испуњени Духом Светим.

Тешко је, готово немогуће, ово замислити: мртви не могу разумети живе, слепи не могу разумети оне који виде, телесни не могу разумети духовно. Од нас је скривена и пуна страха пада, чије размере својим slabим умом тешко можемо да представимо. Како је рекао Свети Нил Мироточиви, чим је Адам сагрешио, „сјај Сунца свих сунаца истог часа је отишао од њега, и Адам је постао тама“.

Без Светог Духа, човек се осећа очајно и у његовом срцу је смртна празнина. Сомнабуле илузије, делиријум опхрваног тешком болешћу – то је живот без Духа Светога. Материјална добра и потеря за њима, журба и сујета, свакодневни недостатак времена и на крају празнина, дубока унутрашња празнина.

Цела суштина грехопада је губитак Светог Духа. Као рам без свете иконе, као сасуд без драгоценог мира, као књига са празним страницама, човек је постао наг, лишен благодати Духа Светога. Одећа која је сијала нествореном светлошћу изгубљена је и обнавила се човекова природна нагост. Човек је изгубио Најдражег, Најближег, Оног који је дражи од свих рођака, дражи од најмилијих. Срце се одвратило од Животворног, душа је лишена боготкане одежди које су прекривале првобитно боље од царских одежди.

И ево човека ван Раја, ван Царства Духа Светог. Гледа око себе као дивља животиња, изгубивши благодат Животодавца. Изверен осмех агресије, мучење у односима са другима и мука у себи, то је историја људи без Духа Светога.

Нека ми буду опроштене ове тешке речи, али без благодати Духа Светога човек је непотпун, мањкав. Читава ова хаотично-сујетна, малодушно-незадовољна, гордо-охола, завидно-увређена чаура нашег унутрашњег живота даје јасан одговор на питање: шта је човек постао без Духа Светога?

Без Његове свеосвећујуће благодати, човек постаје као животиња, подложен физиологији, све бива испуњено нагонима, поривима физичке природе. Тако тело постаје диктатор над душом: смртно заповеда бесмртном, трулежно заповеда нетрулежним. Изгубивши заједницу са Духом Светим, отступивши од послушности Вишњем, душа се потчињава нижем. И зато је у Писму речено: „Неће пребивати Дух мој у овим људима до века, јер су тело... И виде Господ Бог да се умножише зла људска на земљи и да сваки прилежно помишља у срцу на зла све дане“ (Пост. 6, 3-5).

Када бисмо схватили сву трагедију греха, тешко да бисмо могли да живимо. Бол изгубљеног би неподно-

шљиво сломио срце, а ми немамо снаге да се носимо са грехом. Али у Гогољевој причи „Виј“ представљена је запањујућа, иако помало језива, истина. Храм, намењен служењу Богу, је напуштен и запуштен. У овој поцрнелој цркви, покривеној зеленом маховином, одавно није вршена никаква служба Богу. Немар је довео до тога да се тамо где треба да сија благодат Божија настанила нечиста, мрачна сила.

Човек није само јединствено, већ у извесном смислу и трагично створење. Човек је способен да стекне Духа Светог, самим тим и да се удостоји обожења, јер је Свети Дух Бог. Али човек је способен и да изгуби Духа Светог, да потпадне под утицај палих духова – злих, заводљивих, штетних.

Душа је као посуда која не подноси празнину. Ако ваш ум није испуњен добрим мислима, онда су ту неред и злоба. Ако у вашем срцу нема чистоте, онда тамо незаконито најгора осећања. Ако душа није стекла Духа Светог, она макар и невољно потпада под власт палих духова.

Саул се предао злом духу и бела светлост му је постала немила. Опседнут демоном, палим духом, он се разбеснео на кротког Давида, желећи да га убије (видети: 1. Самуилова 18, 10-11). Зли дух доноси злобу, убија све око себе, али пре свега убија душу онога ко је дозволио да злоба уђе у њега. Да ли је то заиста живот, када је у теби све поцепано, измучено, ни за тренутак немаш мира и одишеш само горчином и незадовољством? Чо-

века дефинише оно у чему је учествује. Оно што сте уочили у дубини свог срца, то сте ви. Чиме нахраниш своју душу, то и живи у теби.

Човек је увек тамо где му је срце. А срце је тамо где му је оно што је за себе прихватило као благо. Шта воли твоје срце? Чему тежи? Шта жели да има као благо? Ако жели да гомила злобу, шта ћеш онда сакупити у себи?

Злоба која живи у души, уподобљава човека „духовима злобе који су у поднебесју, владарима таме овога века“ (види: Еф. 6, 12). Ричући, ђаво тражи кога да прождере. И пала душа, урлајући и тражећи некога да прождере, уподобљава се палим духовима.

Пали духови живе зломом и зато, тамо где живе мржња, нетрпељивост, непријатељство, нема места за Духа Светог. Такав човек дубоко пати и дубоко је несрећан, јер себе мучи сопственим зломом.

Замислимо да су демони стекли земаљска тела и упали у земаљски свет. Каква би то чудовишта у телу била! Гордост, превара, лукавство, уништење свега око себе... Али нисмо ли и ми сами такви, лишени Духа Светог? Ко смо ми када у души носимо охолост, превару и дволичност?

Свете иконе плачу и крваре због ове трагедије, јер је човек у свом понашању изгубио лик Господњи. Створен као света икона, одражавајући у себи лик Неизрецивог Бога, човек је престао да буде икона. И сами људи плачу. Плачу од губитака због туђе злобе, која је упала у наше животе као вулкан, а понекад и као брза лава, одузимајући животе нашим најмилијима. Мора се рећи да и сами зликовци плачу, јер нико ко је починио зло никада није био срећан.

Често постајемо као демони у телу, отелотворујући зло својим делима. И када би се свету открило све што носимо у себи, када би се у једном тренутку открио садржај наших умова, срца, духовних покрета (и не само духовних), тада би сунце сакрило своју светлост, планете би се од страха распришле, а Земља би од стида одлетела у свемир, у непознатом правцу. То што свет још увек постоји највећа је милост Божија.

Како човек може да побегне од себе? Где год да сте, ту је оно што носите у себи. Оно што носиш унутра, то зрачиш споља. Дух човеков сија у његовом говору, у његовим поступцима, у његовом односу према људима, према природи, према целокупном свету Божијем.

Хоће ли примити у Рај, у Царство Духа Светог, онога ко се сродио са палим духовима? Како ће он и његови демони ступити у рај?

Без благодати Духа Светог људи би одавно уједали једни друге, уништили све живо и себе. Живот без благодати је самоуништење. Чак и ако не уништимо некога у стварности, у мислима свакако гриземо, свађамо се, светимо се и спроводимо своју „правду“ до потпуног уништења оних које мрзимо. Овакав живот без милости је уништење, непријатељство, осветољубивост и, на крају, чиста несрећа.

Али у нашем срцу и даље живи чежња за чистотом, љубављу, добротој, искреношћу. Без благодати Духа Светог нема ни чисте љубави, ни пуног живота, ни истинског људског добра. Сва наша чежња за несебичном

чистотом, искреношћу, истином, отвореним и љубазним односима је жеђ за благодаћу Духа Светога. Јер само Он преображава, лечи, васкрсава, само Он чини живот човека истинитим. Цела тајна спасења, сва тајна човековог блаостања лежи у заједници са Духом Светим.

„Тада се вратих и видех све угњетавање што се чини под сунцем; и гле сузе потлачених, а утешитеља им није било“ (Проп. 4, 1). Философија и разне науке, уметност, политика и многе друге ствари покушавале су да утеше душу, што сведочи о неспокојној, очајничкој потрази за утехом. Али душа им, као Јов пријатељима, одговара: „Сви сте ви бедни утешитељи!“ (Јов 16, 2). Ко ће утешити дубину душе која пати, ослабљену животним недаћама, преварним светом и сопственом глупошћу? „Због тога вапијем: око моје излива воду, јер далеко је од мене утешитељ који би оживео душу моју“ (Плач. 1, 16).

Утешитеља није било дуго, а живот без утехе није живот. Али онда је дошао тренутак када је Господ Исус Христос рекао: „Доћи ће Утешитељ, кога ћу вам послати од Оца, Дух Истине, који од Оца исходи“ (Јн. 15, 26).

Утеху карактеришу мир и спокој, а неутешност унутрашње мучење. Дух Свети Утешитељ доноси мир души, јер је препорађа у рајској хармонији.

Дух Свети се открио и у Старом Завету. Недокучивим, нама непознатим начинима Он је осенио праведне душе изабране да служе Богу.

Прекрасни Јосиф је својим расуђивањем протумачио фараонов тајанствени сан. Испитујући Јосифа, фараон је тражио нешто људско: „Сан усних и нема ко да га протумачи, а чуо сам за тебе да знаш тумачити снове“ (Пост. 41, 15). Кротки Јосиф је одговорио: „Ово није моје, Бог ће дати одговор за добро фараоново“ (Пост. 41, 16). А када је прозорљиво открио будућност (седам година изобиља и исто толико глади), фараон је узвикнуо: „Да ли ће се наћи такав као што је овај човек, у коме је Дух Божији? (Пост. 41, 38). Фараон је био у праву када је рекао Јосифу: „Пошто ти је Бог све ово открио, нема никог тако разборитог и мудрог као ти“ (Пост. 41, 39). Права мудрост долази од Светог Духа. Ако нисте стекли благодат Духа Светога, онда вам никакво земаљско учење и године живота неће додати мудрости.

Дух Свети је просветио пророке. У ствари, Он даје дар пророштва. Дакле, када је Мојсије изабрао седамдесет старешина да управљају народом, „Господ сиђе у облаку и проговори с њим, и узе од Духа који беше на њему и даде га седамдесеторици људи као старешинама. И када је Дух починуо на њима, они су прорицали“ (Бр. 11, 25).

Двојица од оних који су добили дар, Елдад и Модад, пророковали су у табору Израиља, а Исус Навин, љубоморан што би се поред Мојсија могле појавити нове духовне вође, замолио га је да им забрани, али Мојсије је рекао: „Ох, кад би само сав народ Господњи прорицао, када би Господ послао свој Дух на њих!“ (Бр. 11, 29).

Мојсије је чезнуо за силаском Светог Духа на сав народ Божји. А његова нада се испунила много векова касније у личности Христових ученика, у личности свих оних који су постали искрена деца Цркве.

Где је Дух Свети, тамо је духовно виђење. Он је Дух Истине и стога су пророчанства од Њега истинита, а не лажна. Чак му ни непријатељи истине не могу одолети. Пророк Валам, исти онај кога је моавски цар Валак позвао да проклиње Израил и кога је просветлио сопствени магарац, неочекивано је добио Божји дар. „И Дух Божији сиђе на њега“ (Бр. 24, 2), и он прорече о доласку Христа: „Видим Га, али још не; видим Га, али не изблиза. Из Јакова ће изаћи звезда и из Израиља ће устати жезло, и поразиће кнезове Моавске, и разбиће све синове Ситове (Бр. 24, 17).

Од Светог Духа долази дар вођења и владања онима који су вам поверени. Као што је Господ рекао Мојсију: „Узми себи Исуса, сина Навиновог, човека у коме је Дух, и положи руку на њега... и дај му нешто од своје славе, да га послуша сва заједница синова Израилевих“ (Бр. 27, 18, 20).

О Отнилу, који је избавио народ од туђинског јарма, такође се каже: „Дух Господњи беше на њему, и он беше судија Израиљу. Он изиђе у бој, и Господ му даде у руке Хушан-Рисатаима, краља Месопотамије, и рука његова надјача Хушан-Рисатаима“ (Судије 3, 10).

Способност мудрог владања није плод страсти и вештине, већ дар Духа Светога.

Дух Свети даје снагу, храброст и дар војничког подвига: „Дух Господњи дође на Гедеона“ (Судије 6, 34), и заједно са три стотине пратилаца победи хорде Мадијанаца. „Дух Господњи дође на Јефтаја“ (Судије 11, 29) и он поби Амоните. „Дух Господњи дође на Самсона“ (види: Судије 15, 14) и он је сам победио многе Филистејце.

Дарови су различити, али је Дух Свети који их даје исти.

„Тада Самуило узе рог са уљем и помаза Давида усред његове браће. И Дух Господњи дође на Давида од тог дана па надаље“ (1. Самуилова 16, 13).

И хиљадама година након Давидовог призивања, теше нас његови богонадахнути псалми. Није случајно што су последње речи на земљи цара и пророка Давида биле: „Дух Господњи говори кроз мене и реч је његова на мом језику“ (2. Самуилова 23, 2).

Дух Свети је поучио пророка Данила и расхладио је огањ вавилонске пећи за тројицу праведних младића, тако да је „усред пећи дувао као да је влажан ветар, и огањ их уопште није дотакао, нити их ранио, нити их узнемиравао“ (Дан. 3, 50).

Дух Свети је показао своју силу, своје дарове. Али Стари Завет је само пут у обећану земљу. Јоилово пророчанство: „Излићу дух свој на свако тело“ (Јоил 2, 28) подразумевало је будуће време.

Обнављање човека као храма Духа Светога постало је могуће тек рођењем на земљи Онога чији је храм тела порушен и за три дана га је подигао (видети: Јн. 2, 18-22). Рај као Царство Духа Светога отворио се када се појавио Онај који је коначно рекао: „Данас ћеш бити са мном у рају“ (Лк. 23, 43).

Дошла је Светиња над светињама, Најчистији од најчистијих, и даровано нам је освећење најдубљих дубина наших срца. Нису војске Филистејаца или Аморејаца те које се сада поражавају, јер су све то биле привремене и земаљске победе. Сада наизглед непобедиве легије злих духова у паници остављају опседнуте људе чим се Он појави у близини, „испуњен Духом Светим“ (Лк. 4, 1).

Свети Јован Претеча је о Њему рекао: „Видео сам Духа где силази као голуб са неба и остаде на Њему. И ја

га не знадох, али Онај који ме осла да крштавам водом, Он ми рече: На кога видиш да силази Дух и остаје на Њему, то је Онај који крштава Духом Светим. И ја сам видео и засведочио да је он Син Божији“ (Јн. 1, 32-34).

Дух Свети је био са Њим као Сином Божијим од почетка. И тајна Оваплоћења Божијег извршена је под Његовом светом заштитом. Тамо где се врши Божија Тајна, Свети Дух је увек на делу. И зато се оваплоћење Сина Божијег догодило уз Његово скривено учешће. Зато је архангел Гаврило објавио Пречистој Деви: „Дух Свети ће доћи на тебе, и сила Вишњег осениће те; зато и оно што ће се родити биће свето и назваће се Син Божији“ (Лк. 1, 35). Дух Свети је Дух Светости. Рођењем Христовим на свет је дошла истинска Светост, Дух Свети је неодвојив од Светости.

У Старом Завету су поједини људи добијали одређене дарове од Духа и примали су их као привремену службу. У Новом Завету постоји Онај који раздаје дарове Светог Духа као моћ која препорађа у вечности.

„Који нас и учини способним да будемо служитељи Новог Завета, не слова него Духа; јер слово убија, а Дух оживљује“ (2 Кор. 3, 6).

Он шаље људима Духа Светога од Бога Оца и дарује га у Цркви свима чија су срца чиста и стога спремна да Га приме.

Он је говорио задивљујуће. На пример, рекао је: „Када дакле ви, зли будући, умете добре даре давати деци својој колико ће више Отац ваш небески дати Духа Светога онима који ишту од Њега?“ (Лк. 11, 13). Тако да је свима нама дао наду. Једном је говорио о рекама воде живе, чији ће они који верују у Њега постати причасници. Јеванђелиста Јован објашњава: „А ово рече о Духу кога требаше да приме они који верују у име Његово, јер Дух Свети још не беше дат, зато што Исус још не беше прослављен“ (Јн. 7, 39).

И сада је Он открио славу свог Васкрсења. Кроз затворена врата Он долази ученицима и каже: „Мир вам! Као што је Отац послао мене и ја шаљем вас. И ово рекавши, дуну и рече им: примите Духа Светога. Којима опростите грехе, опраштају им се; и којима задржите, задржани су“ (Јн. 20, 21-23).

У Светом Писму се два пута помиње дах Божији. Први дах је створио човека – чистог, који још није имао греха. Други дах даје дар очишћења од греха. Тако се првобитна рана исцељује Духом Светим. Међутим, дах Христов и слање благодати за опроштење грехова је као зора, која наговештава скори излазак сунца.

Педесетог дана после Христовог Васкрсења, када су ученици Његови били заједно на једном месту, „И уједанпут настаде шум са неба као хујање силнога ветра и напуни сав дом где они сеђаху. И показаше им се раздељени језици као огњени, и сиђе по један на свакога од њих. И испунише се сви Духа Светога“ (Дап. 2, 2-4).

Ово је заправо обнова пале скиније, обнова човека као храма Божијег. Погледајте поступке апостола пре и после силаска Духа Светога, и видећете одлучујућу промену. Уместо страхова – неустрашивост, уместо плаховитости – храброст, уместо колебања – одлучна проповед пред владарима и царевима, уместо забуне о смислу Писма – јасно виђење и сопствено писање богонадахнутих редова. Свети Дух силази као Сила која препорађа, исцељује и просвећује.

Нисмо остали сирочад, јер је Утешитељ са нама. Да није тако, историја не би познавала Преподобне Сера-

фима Саровског, Пајсија Светогорца, Сергија Радоњешког и Гаврила Самтавријског. Али они постоје, јер постоји Утешитељ у Цркви. А ово је дато „да бисмо могли тешити оне који су у свакој невољи утехом којом нас саме теши Бог“ (2. Кор. 1, 4).

Дух Свети је ту, близу. Толико је близу да не можемо то ни да замислимо. Ближи је од ваздуха који удишемо, ближи од светлости којом смо обасјани, ближи од земаљске топлоте која нас греје. Љубав Духа Светога чистија је од љубави најчистијих и најљубвеобилнијих. И зато они који су у заједници са Духом Светим имају неземаљску љубав.

Дух Свети је Дух Живота, Животворни, Ожиљујући. Он је Дух Светости и свето је све што је са Њим у заједници. Људима се дарује светост не зато што су исказали велики труд, показали врлине и борили се са страстима, већ зато што су тим трудовима добили прилику да се приопште Духу Светом. Света личност је особа која је причасник Духа Светога. Али, у овој или оној мери, дар Духа се даје свакоме ко је крштен. То је као семе које ће израсти и донети плод у онима који су вредни, а у немарним ће остати у тлу њихових срца, под окриљем њиховог немара.

Слаби смо и грешимо, али Дух Свети чисти дубину срца. Чисти за покајање, за скрушеност нашег духа. Ово је суштина Црквених Тајни: душа се препорађа, преображава, чисти Духом Светим. И онај на кога сте раније гледали као на непријатеља, постаје вам близак срцу, и молите се за његово спасење из самог срца – тако Дух Свети мења човека.

Дух Свети приноси Свете дарове Евхаристије, освећује воде на Богојављење, исцељује безнадежно болесне и васкрсава мртве. Тајне Цркве су Његов дар, а спасење људи је плод Његовог присуства у Цркви.

Дух Свети је Дух Љубави, дакле први плод Духа је љубав, а затим, као нераскидиве карике драгоценог ланца – радост, мир, трпљење и све остало, укључујући и уздржање (видети: Гал. 5, 22-23), јер онај ко се причестио Духом Светим, засићен је Њиме и стога је ослобођен од похлепних прохтева плоти. Смисао дарова Духа Светога није да имате визије и пророкујете, већ да учините да ваше срце заволи чистоту. Од нас долази дух смирења, од Духа Светога долази сила очишћења.

Благодат Пресветог Духа је одежа анђела. Она је одежа првостворених људи. Она је и пурпур оних који су устали из страсти. Покрива само смирене и кротке, чији је сопствени дух ћутљив и чист. Сјај Духа Светога чисти човеково лице боље од зрака излазећег сунца.

Света икона ставља се у скупочени оквир, величанствени камен се ставља у прстен, а драгоцено миро ставља се у сасуд. И човек је створен као пребивалиште Духа Светога. Храм је био уништен, али је пресаздан.

Од Духа Светога долази живот нашег духа. Али и живот тела је Његов дар. „Овако вели Господ Бог: Ево, отворићу гробове ваше, и извешћу вас из гробова ваших, народе мој... И ставићу свој дух у вас, и оживећете“ (Језек. 37, 12, 14).

Тела свих људи ће васкрснути Духом Светим. Али засијаће само они који су у дубини душе створили чисто пребивалиште за Духа Светога. Зато апостол Павле каже: „Не знате ли да сте храм Божији и да Дух Божији обитава у вама? Ако неко разара храм Божији, разориће њега Бог, јер је храм Божији свет, а то сте ви“ (1. Кор. 3, 16-17).

БОГОСЛУЖБЕНЕ ХИМНЕ ЦАРУ КОНСТАНТИНУ И ЦАРИЦИ ЈЕЛЕНИ

На великом вечерњу, стихире на Господи заваших, глас 4:
Оружје најјаче дао си цару нашем, Крст Твој Часни, којим царствова на земљи праведно, заблиставши побожношћу, и Царства Небескога удостоји се човекољубљем Твојим; с њим Твоје човекољубиво провиђење славимо, Исусе свесилни, Спасе душа наших.

Дао си, Човекољубче, благочестивоме Твоме угоднику, Соломонову мудрост, Давидову кротост и апостолско православље, као Цар царева, и Господ свих господствујућих. Стога Твоје човекољубиво провиђење славимо, Исусе свесилни, Спасе душа наших.

Први си одбацио пурпурну хаљину, вечно славни царе, по вољи Христовој, Њега познавши као Бога и Свецара, Добротвора свих, Победотворца свакога Начала и Власти Превишњег. Отуда је теби, христољубче, царство успоставио, Исус Човекољубац, и Спас душа наших.

Глас 2:

Добре и богате дарове примивши од Бога, царе најсилнији, Константине преславни, њима си добар успех постигао; јер озаривши се зрацима Пресветог Духа крштењем од светитеља, међу царевима јавио си се непобедив, васељену си као дар принео Творцу твоме, и престони град благочестиви. Стога се моли непрестано Христу Богу, имајући слободу, да свима који чине спомен твој, дарује опроштај сагрешења и велику милост.

На великом вечерњу, стихире на стиховње, глас 2:

Први си хришћански цар Константине, који од Бога скиптар прими; јер теби се јави у земљи сакривено спасоносно знамење, којим си и све народе покорио под ноге Римљана, Животворни Крст који си имао као оружије непобедиво, блажени, којим си и приведен био Богу нашем.

Заиста је блажена утроба, и освећен је стомак који је тебе носио, царе светожељени, хришћана радости, Константине Боговенчани; славо Римљана, богатство и заштитниче сирочади и удовица, покрове унижених, палих у бриге уздизање, и ваистину заробљених избављење.

Жељом и љубављу Христовом рањена мати преслатког порода, брзо дође на свети Сион, на место свето, на коме се вољно распе Спас наш, да би нас спасао; тамо крст узевши, радујући се кличаше: слава Дароватељу ми Кома се надах.

Светлости пресветла, царска звездо незалазна, из неверја у веру Божанства прешавши, приведи се да осветиш народ и град; и обличје Крста на небесима видеши, чуо си отуда: Овим побеђуј непријатеље своје. Одатле примивши познање Духа као свештеник и цар помазани, јелејем си учврстио Цркву Божију, оче православних царева, чији и гроб исцељења излива, Константине равноапостолни, моли се за душе наше.

Теофан, Митрополит казањски и татарстански

СВЕТИ АПОСТОЛИ ПЕТАР И ПАВЛЕ

Проповед у дан спомена Светих првоврховних апостола Петра и Павла

У име Оца и Сина и Светога Духа!

Данас, на дан Светих првоврховних апостола Петра и Павла, сабрали смо се у овом храму, освећеном у част светих апостола, да бисмо поштовали њихов спомен. Свети апостоли Петар и Павле су веома различити људи. Један од њих, Свети апостол Петар, је прост рибар, ожењен, жустар и чврст. Други, Свети апостол Павле, је фарисеј, племенитог рода, који је овладао знањима из многих области. Свети апостол Петар је један од првих који је био позван од стране Христа, а Свети апостол Павле је постао проповедник Христа после Његовог Вазнесења на небо. Апостол Петар је проповедао међу својим сународницима, Јеврејима, а апостол Павле је проповедао међу многобошцима, који су били далеко од старозаветне истине. Али путеви првоврховних апостола су се укрестили у Риму. Апостолу Павлу су одсекли главу. По предању, његова глава је трипут ударила о тло и ту су избила три извора. Апостол Петар је сматрао да је недостојан да буде распет као Христос и замолио је да га распну наглавачке. Тако је и био распет, као да је усмерио своја стопала ка небу.

Велики апостоли – ко су они били? Они су били људи који су чврсто стајали на путу Христовом. Различитост њихових карактера, разлике у њиховом начину живота и њиховом понашању, као да у малом показују сву нашу Цркву. Сви смо различити, имамо своје карактере, своје

дарове и недостатке, али ми смо, свака појединачна личност – икона Божија. Сви смо различити, али смо једно у Богу, у вери, и једно смо као народ у својој земљи.

Сетимо се Светог апостола Петра. Када му је Господ Исус Христос рекао да ће га се одрећи пре него што петао три пута закукуриче, жустри Петар је казао: „Ја ћу у смрт поћи, али се нећу одрећи”. Када је дошла стража у Гетсиманском врту по упутству Јуде да ухвати и одведе Христа, срце апостола Петра се разгорело и он је мачем одсекао ухо једном од придошлица. Чинило се да ће после овога он ићи и у смрт због Спаситеља, али након неколико часова апостол се трипут одрекао Њега. Запевао је петао, Петар се сетио Христових речи и горко заплакао. Затим је целог свог живота проповедао без остатка.

Ево Светог апостола Павла. То је онај исти човек који је стражарио код одеће оних који су каменовали Светог првомученика архиђакона Стефана. То је онај човек, који је из ревновања

за веру јудејску сматрао да је Исус нарушитељ закона, богоборац, чији су следбеници морали бити уништени. Прогонио је хришћане. Шта значи – прогонио? Очигледно да је проналазио хришћане и предавао их у руке војника, а затим се упутио у Дамаск. Али Бог, видећи срце сваког и знајући да ће Павле бити велики ревнитељ, на путу за Дамаск говори му: „Тешко ти је против бодила праћати се”.

Када Павле пита: „Ко си Ти?”, тада чује одговор: „Ја сам Христос, којег ти прогониш”. Тада је Павле прогледао духовним очима, примио крштење и од великог прогонитеља и мрзитеља хришћана постао ревнитељ, проповедник, неустрашив, уман, онај који иде у народе, који не само да нису знали Христа, него и једнобоштво нису признавали. Са чврстином, благодарећи на од Бога датом дару, Свети апостол Павле је без бојазни до краја свог живота проповедао о Христу и оставио велелепне посланице, које је упућивао хришћанима различитих Цркава.

Шта то значи и како се то односи на нас? Сетите се

како су једноплеменици хтели да убију Павла у Дамаску зато што је постао хришћанин. Али људи су на то упозорили Павла и спустили га у корпи преко градског зида. Јесмо ли ми призвани да будемо као Павле и као Петар? Да, јер смо се у крштењу обавезали да следимо Христа. А какво је време код нас? Морамо ли се у корпи спуштати код улаза, иначе ће нас убити? Не, иако су била и таква времена. Где је сада наша хришћанска чврстина? Проблем је у нашем двоверју и дволичности. Ми смо „помало хришћани“, дошли смо до оградe цркве, помолили се, а после постајемо такви као што су сви, то јест почињемо живети животом овог света. И клевета преко наших усана пролази, и завист, и мржња, и нећемо да се молимо сваког дана. Негде сам добру мисао прочитао: „Двадесет четири часа, дан и ноћ, хришћанин треба да буде хришћанином, триста шездесет пет дана у години, а преступне године триста шездесет шест дана. Хришћанин треба да буде хришћанином од рођења до смрти, како би после смрти био са Христом“. Не можемо служити Богу и мамону, тако се не живи.

Веома је важно у дан спомена Светих апостола Петра и Павла окренути се још једном њиховом животу. Оно што су они чинили, ми немамо снаге да чинимо, али смо увек обавезни да у главном подражавамо светим апостолима. Добро је свакодневно читати Јеванђеље и Посланице светих апостола. То ће на почетку бити тешко, несхватљиво, али ако читамо постојано, до краја живота, Јеванђеље и Посланице ће нам се сваки пут откривати на нов начин.

Наше време захтева хришћанску проповед, јер живимо као што се живело у многобожачким времена. Шта је код нас данас у моди? Забавни и трговачки центри. Тргујемо, забављамо се, плешемо и смејемо се. Али нисмо далеко од плача, јер народ који заборави Божије заповести бива кажњаван. Ми смо више пута то искусили у својој историји. Природне катаклизме, зар то није подсећање да не живимо и не чинимо како треба?

Без Бога никакво дело не може бити успешно. Успех је тамо где је мир у души, где је поштовање Христових заповести. Зато у овај особит дан спомена светих апостола упитајмо себе колико наш живот одговара заповестима Божијим, како се спаја са трудом и сведочанством светих апостола. Читајмо њихове Посланице и размислимо да ли испуњавамо оно чему су нас учили и ради чега су умрли мученичком смрћу? И постепено, посматрајући свој живот, обраћајући се Богу, светим првоврховним апостолима Петру и Павлу, Пречистој Деви Марији, устанимо, опоменимо се и слично Петру почнимо плакати због наших одступања од Бога. Слично Павлу од прогонитеља, јер и ми гонимо Христа, ако не реалним делима, онда нашим гресима, постанимо Његови верни следбеници и проповедници. Амин.

Превео са руског Горан Дабетић

ИЗ СЛУЖБЕ ПРЕПОДОБНОМ ПЕТРУ КОРИШКОМ

На великом вечерњу, стихире на Господи завапих, глас 5:

Преподобни оче, богомудри и свеблажени Петре, животни метеж си мудро избегао, и у гору звану свету си дошао, у њој се постом и молитвом много подвизавао, и нападе демона и тамошњу змију си победио; Твојим трпљењем си и ангеле задивио, а Бога сведржитеља обрадовао; Пред њиме сада стојиш па га моли, молимо те, да подари цркви јединомислије, мир и велику милост.

Преподобни оче Петре из младости си твој живот Христу Богу посветио, а Он ти је помогао те си страсти телесне разуму покорио, и бестрастијем си као муњама блистао, демонске војске си спалио, па у заједници са преподобнима и праведнима, моли Христа, да подари душама нашим мир и велику милост.

Преподобни и богоносни оче Петре блажени, видевши Христос твој чисти живот, кротост и незлобивост, са Оцем и Божанским Духом је у теби станиште начинио; Зато је дивна чудеса кроз тебе показао, јер дарове исцелења изливаш, и зле духове оче изгониш, због тога си постао украс отаца, па са њима моли Господа, да подари мир целом свету а душама нашим велику милост.

Сачувао си лик Божији неповређен, и кроз испосништво разум да господари над страстима, и уздигао се колико је могуће угледањем на Христа; одлучно си природу покорио, старајући се да лоше покориш бољем, и тело души, зато си монаштву наставник постао и житељ пустиње, учитељ подвижника, познат као правило врлина, а сада на небесима оче наш Петре без огледала и чисто гледаш Свету Тројицу, и молиш се њој самој за све који те са љубављу славе.

На јутрењу, светилен:

Твојом побожном природом од пустиње си град начинио, украсе отаца, богомудри оче Петре, и од ње си духовни рај створио, који цвета светим цветовима, мноштвом истомислених, који достојно славе твој свети спомен.

На јутрењу, стихире на хвалите, глас 1:

Ти си небеска блага пожелео, зато си земна усрдно напустио, и у пустињу се оче настанио, и тамо анђелски поживео, а одатле си у надземно похитао, и сада са анђелима живиш радосно.

Божанске дарове си видео, светлом духовним обасјан, и као сунце из пустиње си заблистао, и срца верних просветлио, зрацима твојих светих чудеса; њима и сада просвети и нас, оче свеблажени. Врлинама си ка небу стремио, и као бестелесан узлетео, и у Христово царство се радосно уселио, приносећи њему своје подвиге као плодове; за трпљење своје си као плату примио, радовање непрестано.

Врлинама си се као степеништем дивни оче уздигао, и животом у строгом уздржању душевна чула очистио, из пустиње си лепоте небеског Јерусалима угледао, а за своје патње и подвиге си достојну славу примио, са војскама небеским се радујеш и вечним благом у царству Христовом наслађујеш, зато се моли Петре дични и богоносни, да овој обитељи и свима подари душама велику милост.

Ненад Марковић, јереј

ВАСКРСЕРЊЕ ХРИСТОВО ЈЕ СРЖ НАШЕ ВЕРЕ

На овогодишњем братском састанку свештенства Младеновачког архијерејског намесништва Шумадијске епархије, у цркви Успења Пресвете Богородице у Младеновцу, поводом исповести свештеника, богословски реферат припремио је јереј Ненад Марковић. Верзију за штампу приредила је редакција Каленића

О појму Васкрсења и сведочанству Апостола

Христово Васкрсење представља централни догађај хришћанске вере и основ хришћанског домостроја спасења. Оно је камен темељац на којем почива хришћанска истина, јер је васкрсли Христос извор

живота, који је разрушио силу смрти и отворио врата вечности. Без Васкрсења, све што је Христос чинио и учио не би имало пуни значај, па ни његово страдање, јер би смрт остала последња реч људског постојања. Христово Васкрсење показује да је Бог љубави и живота дошао да избави нас из ропства греха и смрти и приведе бесмртности и обожењу. Хришћанска нада свој вечни залог и упориште има у пасхалној благовести да је Господ Васкрсао из мртвих, Својом смрћу победио смрт и свима који верују у Њега даровао живот вечни.

Апостолска проповед је од почетка била проповед о Васкрсломе. Први благовесници су сведоци Васкрсења и очевидци Логоса. Они су сведочили о ономе што се збило и што су видели својим очима. Спасоносна радост Христовог Васкрсења је у томе што је оно залог и почетак свеопштег васкрсења. Без Васкрсења Христовог апсолутно је немогуће објаснити пламену и неустрашиву проповед апостола. Васкрсење је корен, начело и извор новог вечног бића и живота Цркве или, како каже Свети Јован Златоусти, Васкрсење је рођендан *свеколике људске природе и васкрсење све васељене, јер је својим*

*Васкрсењем Господ и васељену са Собом саваскрснуо*¹. Васкрсење Христово, које је било резултат слободног хтења Богочовека да победи законе пале природе, јесте историјска стварност. Оно осмишљава биће рода људског.

Човек је призван да учествује у Божанском животу, да живи у Богу. Створеном по лику Божијем, човеку је у самом акту стварања била дата бесмртност као могућност и она је требало да се оствари путем његове стваралачке слободе, стицањем благодати Животворног Духа. Падом у грех затворила се та могућност, човек је постао смртан. Пад у грех је већ смрт, као удаљавање од јединог Извора живота и бесмртности, као свлачење са себе Животворног Духа. Говорећи о стварању и паду човека Свети Иринеј Лионски каже: „*општење са Богом јесте живот и светлост, а одвајање од Бога је смрт*“². Док Адам није згрешио наслађивао се животом и заједницом са Богом, али је падом постао смртан, јер *кроз грех у човечији свет улази смрт* (Рим. 5, 12).

Слободним кретањем воље ми смо ступили у општење са грехом. По речима Светог Максима, човек је створен са циљем да се сједини са Богом, али праотац је своју слободу усмерио *од онога што је било дозвољено на оно што је забрањено*³ и уместо да са Божјом силом и благодаћу постане Бог изабрао је да постане земља⁴. Зато је битно нагласити светоотачку мисао да је човеков грех бацио свет у смрт и пропадљивост, а човекова обнова у Христу је обнова космоса у његовој првобитној лепоти⁵.

Пре Христовог Васкрсења, смрт је била коначна и неизбежна судбина свих људи, али када је Христос Васкрсао, смрт је изгубила своју власт. Свети Атанасије Велики учи да Господ није трпео смрт зато што је био слаб, него да би нас ослободио њене власти⁶. Васкрсењем, Христос је постао почетак новог живота за све који у Њега верују. Само умирање човека Бог претвара у меру лечења. Свети Григорије Ниски говори да је смрт промислом Божијим послата људској природи, да би човек, после очишћења од порока у раздвајању душе и тела, *кроз васкрсење био обновљен као здрав, бестрасан, чист и слободан од сваког порока*⁷.

Смрт је пре свега лечење тела. Зато се човек по смрти разлаже у земљи, да би после очишћења од примљене нечистоте могао поново да буде узведен у првобитан облик кроз васкрсење. Благодарје Васкрсењу Христовом, смрт није само раскривање греха већ је почетак васкрсења. Смрт крије у себи могућност васкрсења и та потенција се реализује само у Христу *Првенцу из мртвих* (1. Кор 15, 20). Иако отров смрти и даље делује у ткивима и саставима човековог бића, Васкрсењем Христовим власт трулежности је већ укинута. Истина, ми данас умиремо некадашњом смрћу, али више не остајемо у њој. Ово је темељ хришћанске наде и разлог због којег су апостоли, без обзира на опасности и прогоне, смело проповедали Јеванђеље.

Васкрсење долази кроз Оваплоћење

Бог Логос се оваплотио, примио људску природу и поднео страдање на Крсту како би искупио човека од греха и смрти. Његово страдање је у потпуности било део Божанског домостроја спасења, пројављујући Његову љубав и слободну вољу. Ово је централни аспект хришћанског богословља – Божија љубав према палом човеку није остала на речима, већ се пројавила у највећем могућем жртвовању: „јер Бог тако заволе свет, да је Сина својега Јединороднога дао, да сваки ко

врате у небиће. Бог Логос силази и постаје човек, прима наше тело, како би нас пале у трулежност поново вратио у нетрулежност, и како би нас оживео из смрти кроз благодат Васкрсења.

Господ страда на Крсту, али Крстом долази спасење целом свету. Свети Јован Дамаскин благовести да је од свих чуда Христових, најдивније чудо Крст, јер је „Крстом Господњим укинута смрт и уништен прародитељски грех, ад је лишен свога плена, даровано нам је Васкрсење, отворена су врата Ада, природа се наша винула до Престола Божијег, а ми смо постали чеда

поверује у њега, не погине, него да има живот вечни“ (Јн. 3, 16). У Оваплоћењу, страдању на Крсту, силаску у ад и Васкрсењу открила се сва љубав и сила Богочовечанске личности Господа Исуса Христа.

Свети Јован Златоусти учи да је „љубав Божија спојила небо са земљом, љубав је Божија човека посадила на Царски престо, љубав Божија је показала Бога у телу на земљи, љубав Божија је Господара учинила слугом, Љубав Божија је за непријатеље дала Љубљенога, за мрзителине Сина, за слуге Господара, за људе Бога, за робове Слободнога“⁸. Свети Василије Велики у беседи на посланицу Ефесцима Светог апостола Павла, говорећи о љубави Божијој као узроку спасења човека, каже: „ради нас је Бог међу људима, због трулежног тела Логос постаде тело и усели се у нас, незахвалнима је дошао Добротвор, онима у тами засија Сунце Правде, на Крсту је распет Нестрадални, у смрт је сишао Живот, у Ад се спустила Светлост, наlima је дошло Васкрсење“⁹. Христос, као један од Свете Тројице, узео је на Себе целог човека у Својој Богоначалној Ипостаси и сјединио га вечно са Собом и постао почетак и крај нашега спасења, односно постао је *Прворођени све твари и Првина нове твари*¹⁰. Божија доброта није могла да допусти да разумна бића, једном саздана и сједињена са Божанским Логосом, нестану и да се кроз труљење

Божија и наследници“¹¹. Господ је умро на Крсту и то је стварна смрт¹². У смрти Спаситеља раздвајају се Његова пречиста душа и тело, али не раздваја се Ипостас Богочовека, не цепа се и не нарушава *ипостасно јединство*¹³ у Њему. Душа и тело који се раздвајају у смрти остају сједињени кроз Божанство Логоса од Кога се они никада не одвајају. Христово тело је умрло као пропадљиво, али је присуством Логоса избегло пропадљивост¹⁴. То не мења онтолошки карактер смрти, већ њен смисао. То је смрт нетрулежна и због тога се у њој побеђује пропадљивост и почиње Васкрсење. Зато и читамо на васкршем јутрењу да кроз Крст дође радост целом свету, јер са Крста Он чини да извире бесмртност. Он отвара врата смрти, обнавља иструлело биће човека и дарује славно Васкрсење.

Сила Крста је нераздвојиво повезана са прослављањем Васкрсења, радосна сила Крста откривена је у Васкрсењу¹⁵. Христово дело спасења, тријумф над смрћу и паклом, у Васкрсењу стиче активну силу и очигледно се пројављује. Зато је Христово Васкрсење пуноћа спаситељске делатности Оваплоћеног Логоса, која почиње Оваплоћењем и завршава се у Вазнесењу.

О реалности Васкрсења и победи над адом

У Велику Суботу Црква празнује погребенење Господа Исуса Христа и Његов силазак у ад, чиме је род људски призван из пропадљивости и трулежности у вечни живот. Силазак у ад се догодио у времену од Његове смрти до Васкрсења, то јест у времену Пасхалног тродневља. Господ је дошао да спасе све људе, све нараштаје, оне пре Његовог доласка у телу, оне за време Његовог живота на земљи, оне после тога, јер за Њега нема мртвих. Зато апостол Павле благовести: „Христос је за то умро и васкрсао, и оживео, да овлада и живима и мртвима“ (Рим. 14, 9). Христос је силаском у ад свезао ђавола и усмртио смрт Својом смрћу, и сав род људски превео у своје Царске ризнице. Господ, као Добри Пастир који тражи овцу изгубљену, то јест човека¹⁶, лично је посетио сва места где се налазио човек, зато је и сишао у ад

да отуда ослободи све људе и сједини у једно Божанско стадо, како би били једно стадо и Један Пастир (Јн. 10, 16).

Телом Господ почива у гробу, али оно остаје нетрулежно, јер пребива у наручју Живота, у Ипостаси Логоса, и у тој нетрулежности се Тело Господње преображавало у стање славе. Иако мртав телом, Спаситељ се показао јачим од смрти, јер је тело Његово било Тело Бога Логоса ипостасно сједињено са Њим и у гробу. Душом силази у ад без одвајања од Божанства, и тај силазак

у царство смрти, јесте моћна пројава Живота. Својим силаском у ад покидао је окове смрти и тај догађај већ представља васкрсење мртвих. Усред смрти засијала је неугасива светлост Божанског Живота. Тело није умрло због неког недостатка природе Логоса, Који је боравио у телу, већ да би у Њему смрт била уништена силом Спаситеља¹⁷. Смрт Христова, Његов погреб и силазак у ад, добијају свој пуни смисао и спасоносни садржај тек у Његовом Васкрсењу из мртвих.

Христос је Васкрсао јер смрти није било могуће да га држи у својој власти, а то што га је држала три дана, било је по допуштењу самога Господа. Како каже Свети Јован Златоусти, сама смрт страда, као у порођајним мукама, држећи га мучи се. Смрћу и Васкрсењем Христовом реалност смрти још није укинута јер људи и даље умиру, али је откривена њена немоћ. Васкрсење Христово је централни део Богочовечанске Икономије спасења. У Васкрсломе Богочовеку Христу пројављује се и у пуноћи испуњује тајна Оваплоћења и Крста, јер се уништава грех и смрт, и у људској природи објављује

Божански Вечни Живот сила Васкрсења Његовог (Фил. 3, 10). Васкрсење Христово је потврда целокупног Његовог Богочовечанског Лика и дела, Његовог Јеванђеља о спасењу. Јер ако Христос умревши није могао васкрснути, тада ни грех није могао бити уништен, ни смрт укинута, ни проклетство уклоњено, учи нас Свети Јован Златоусти. Апостол Павле пише Коринћанима: „ако Христос није Васкрсао узалуд вера ваша, још сте у гресима својим“ (1. Кор 15, 17). Црква се и заснива на догађају Васкрсења Христовог, а то значи на вечноживој Личности Богочовека Христа.

Старозаветни и новозаветни обрасци Васкрсења

Христово Васкрсење није изоловани догађај у историји спасења, већ испуњење обећања и праобраза који се јављају кроз читаву историју Старог Завета. Од постанка света, Бог је кроз различите догађаје, личности и симболе наговештавао долазак Спаситеља, Његову смрт и коначно славно Васкрсење. Старозаветни текстови обилују пророчанствима и типолошким представама које антиципирају Христово страдање, смрт и Васкрсење¹⁸. У њима се могу пронаћи различити обрасци у којима се јасно види Божија намера да кроз историју припреми човечанство за долазак Месије. Бог није само давао пророчанства кроз речи, већ је и делима и историјским догађајима у животу изабраног народа наговештавао оно што ће се у пуноћи времена испунити у личности Исуса Христа. Старозаветни догађаји попут жртве Аврама и избављења Исака, пророка Јоне у утроби кита, проласка Израиљаца кроз Црвено море, страдања Праведног Јова и других значајних историјских и пророчких момената, представљају праслике Христовог Васкрсења.

Ове праслике не само да унапред објављују Христов спасоносни подвиг, већ нам помажу и да дубље разумемо како је целокупна историја спасења усмерена ка Васкрсењу као темељу хришћанске вере. И у Псалмима Давидовим јасно се види назначење страдања и Васкрсења Христовог. Стих „Јер нећеш оставити душу моју у аду, нити ћеш дати да Светац твој види труљење“ (Пс. 16, 15), једно је од најважнијих старозаветних пророчанстава о Христовом Васкрсењу и говори о избављењу од смрти и труљења, што је у јеврејском контексту било схваћено као уверење да праведници неће бити остављени у аду (шеолу), месту мртвих. У исто време, овај стих има месијанску димензију, јер указује на некога ко неће остати у власти смрти, што је испуњено у Христу.

Апостол Петар, на Педесетницу, проповедајући Јеврејима, цитира овај стих као доказ Христовог Васкрсења (Дап. 2, 27) и говори да се то не односи на цара Давида, јер је он умро и његов гроб је познат. Уместо тога, Петар објашњава да је Давид, као пророк, говорио о Месији, који ће устати из мртвих и Васкрснути. Напоменућемо овде још један важан стих „Господе, извео си душу моју из ада, повратио си ме да не сиђем у гроб“ (Пс. 30, 3). Овај стих изражава лично искуство избављења од смрти или велике опасности, али у ширем месијанском контексту указује на Христову победу над смрћу и Његов славни излазак из ада у Васкрсењу. Према Светом Писму и Предању Цркве, након смрти на Крсту, Христос је духом сишао у ад како би објавио спасење и извео праведнике који су чекали испуњење Божијег обећања. Ово је описано у 1. Петровој посланици „Јер и Христос једном пострада за грехе, праведник за неправеднике, да

нас приведе Богу, пошто би усмрћен по телу, али оживе духом, којим и сиђе и проповеда духовима у тамници“ (1. Пет. 3, 18-19). Видимо како Христос улази у ад и проповеда спасење душама које су тамо биле заробљене. Ово је повезано са речима псалма „извео си душу моју из ада“ (Пс. 30, 3), што симболично описује тајну Велике Суботе и Христове победе над смрћу. Ови псалми нису само молитве или химне, већ пророчки текстови који указују на Христову смрт и Васкрсење. У Новом завету су они често цитирани као потврда да је Васкрсење Христово унапред најављено и да је оно срж Божијег плана спасења човека.

Спаситељска сила Васкрсења извире из самога Христа и преко Њега се шири у цели свет. Кроз добровољно прихватање смрти и Васкрсење Христос побеђује смрт. Христово Божанско природо, која остаје неодељена од Оца и Светога Духа у дубинама Свете Тројице, чак и у смрти је неодвојива од Његове душе и тела, са којима

је сједињена при Оваплоћењу, упркос чињеници да се душа, после смрти, одвојила од тела. Зато и изговарамо у гробу са телом, у аду са душом као Бог, у Рају са разбојником, а на Престолу са Оцем и Духом био си, Христе, који, Си свуда присутан и све испуњаваши (Из пасхалних часова). При Васкрсењу Христова душа се још једном сједињује са Његовим телом и Христос Васкрсава из мртвих као Богочовек у пуноћи Његове Божанске и човечанске природе. Хришћанска вера ставља посебан нагласак на чињеницу телесног Васкрсења Христовог. Идеја неке апстрактне бесмртности душе и поглед на човека као на духа заробљеног у телу туђи су хришћанству¹⁹. Човек је од самог почетка био створен као сложен духовно-телесно биће.

Син Божји је узео ову духовно-телесну људску природу у своју Божанску Ипостас. Христос Васкрсава из мртвих у пуноћи своје човечанске природе, јер је Његово људско тело било потчињено смрти и пропадљивости, па је управо у телу требало да се оствари савладавање смрти и пропадања. Начин Васкрсења Христовог за нас је још несхватљивији него Његова смрт на Крсту.

Отуда на иконама представљамо Господње Распеће и скидање са Крста, али у православној традицији нема представљања момента Христовог Васкрсења, него једино Његовог победоносног силаска у ад и Његовог јављања женама мироносицама.

Христово Васкрсење је историјска чињеница, која се догодила на одређеном месту у одређено време. Онај који пориче ово, окреће леђа Јеванђељу, апостолској проповеди и вери Цркве. У исто време, Христово Васкрсење није само историјска чињеница него нешто неупоредиво веће. Оно је несхватљиви чин Божји, богочовечанско дело, које ствара и преображава, не само историју него и мета-историју. Стварност Христовог Васкрсења не може се свести на унутарњу измену до које је дошло у душама апостола или на субјективне визије Васкрслог Христа. Трећег дана гроб је заиста био празан, мртво тело је оживело и Васкрсло, како су то анђели објавили женама: „Ви тражите Исуса из Назарета, који је распет. Устао је, није овде. Ево места где су га били положили“ (Мк. 16, 6).

Или „Зашто тражите живог међу мртвима? Он није овде, него је устао“ (Лк. 24, 5-6).

Христово Васкрсење није „оживљавање леша“, као кад се мртав човек поврати у свој ранији живот и касније поново умре. Таква су била васкрсења Лазара, Јаирове кћери и удовичиног сина, мада су она такође имала значај праслике и стога се повезују са Христовим Васкрсењем и будућим општим васкрсењем мртвих. Христово Васкрсење је стваралачки преображај природног тела у духовно тело са новим особинама, које припадају будућем веку. То тело је способно да прође кроз „затворена врата“. Али то није друго тело, него исто оно које је било распето и приковано на

Крст, како сведочи Васкрсли Господ апостолу Томи кад му заповеда да додирне трагове од клинова и стави своју руку на рану од копља на Његовом васкрслом телу. И тек када се уверио да је Христос који се јавио заиста Христос који је био распет на Крсту, Тома узвикује: „Господ мој и Бог мој“ (Јн. 20, 28).

Васкрсење Христово је почетак општег васкрсења свих људи, како то открива апостол Павле у 15. глави Прве посланице Коринћанима. Једно васкрсење произилази из Другог и неразрешиво је повезано са њим: „Јер ако мртви не васкрсавају, ни Христос није васкрсао“ (1 Кор. 15, 16), како нас опомиње Свети Павле кад говори о Христу као другом Адаму и небеском човеку, насупрот првом Адаму, који је сагрешио и умро. Својим Васкрсењем Христос подиже палог Адама „Јер пошто кроз човека дође смрт, кроз човека дође и васкрсење мртвих. Јер као што у Адаму сви умиру, тако ће и у Христу сви оживети“ (1 Кор. 15, 22).

Преображујућом силом Христовог Васкрсења биће измењена наша тела, и оно трулежно и пропадљиво обући ће се у нетрулежност и непропадљивост, као што

је и Христово тело било измењено у Његовом Васкрсењу. Свеобухватни преображај космоса и његов прелаз са материјалног на духовни, али не и бестелесни план постојања, са пропадљивости на непропадљивост – у овоме је основа за наше схватање силе Христовог Васкрсења. Апостол Павле пише: „Тако је и с васкрсењем мртвих... Сеје се природно тело, васкрсава духовно тело... Тако је и писано: први човек Адам постао душа жива, а последњи Адам постао дух који оживљава“ (1 Кор. 15, 42-45). Упркос свима аналогима са природним светом (раст семена и др.) опште васкрсење мртвих остаје непојмива тајна, и сила Христовог Васкр-

постаје етапа живота, корак ка васкрсењу сваког тела, ка коначном васпостављању свега у Богу, јер кроз пад сви смо умрли, а кроз Васкрсење сви оживљујемо.

Свети Јован Златоусти у проповеди на Васкрс велича коначну победу Васкрсења Христовог речима: „Христос је васкрсао, и ти си (аде) срушен. Христос је васкрсао, и демони су пали. Христос је васкрсао, и Анђели се радују. Христос је васкрсао, и живот кличе. Христос је Васкрсао, и више нема ниједног мртвог у гробу. Јер Христос је васкрсао из мртвих и постао првенац оних што су уснули“.²⁰ Спаситељска сила Христовог Васкрсења, која ће се у потпуности открити при Другом доласку и општем васкрсењу мртвих, већ невидљиво дејствује у свету.

Пројава Васкрсења кроз светотајински живот Цркве и химнографију

Сила Христовог Васкрсења пројављује се у Цркви и њеним Светим Тајнама. У Светој Тајни Крштења, у троструком погружавању и израњању из воде ми имамо удела у Христовој смрти и погребу, и са Њим поново устајемо. На овај начин постајемо учесници Његове смрти и Васкрсења. Апостол Павле пише у Посланици Римљанима: „Зар не знате да смо сви ми, који смо крштени у Христу Исуса, у Његову смрт крштени? Зато смо ми крштењем у смрт заједно с Њиме сахрањени, да бисмо, као што је Христос васкрснут из мртвих Очевом славом, и ми на исти начин у новини живота ходили. Јер кад смо срасли са сликом Његове смрти, онда ћемо срасати и са сликом Његовог Васкрсења“ (Рим. 6, 3-5). Ми смо већ заједничари ове новине живота, што нам даје наду на васкрсење у последњи дан „Јер ако умremo са Христом, верујемо да ћемо и живети са Њим. Знајући да Христос, васкрснут из мртвих, више не умире; смрт више неће овладати Њиме“ (Рим. 6, 8-9). Наша смрт и васкрсење са Христом у Крштењу само су онда ефикасни ако умremo греху и отпочнемо нов живот. Апостол Павле нас учи: „Тако и ви држите себе да сте мртви греху, а живи Богу у Христу Исусу Господу нашем“

(Рим. 6, 11). Крштење је рођење за вечни живот „Заиста, заиста вам кажем: ако се ко не роди водом и Духом, не може ући у Царство Божије“ (Јов. 3, 5).

Света Тајна Евхаристије је објављивање Христовог спаситељског дела у очекивању Његовог Другог доласка „јер, кад једете овај хлеб и чашу ову пијете, смрт Господњу обнављате док Он не дође“ (1 Кор. 11, 26). Свето причешће је извор и залог нашег васкрсења, као што нам сведочи Господ: „Ако не једете Тела Сина човечијег и не пијете Крви Његове, немате живота у себи. Који једе моје Тело и пије моју Крв има живот вечни, и ја ћу га васкрснути у последњи дан... Који једе хлеб овај живеће вавијек“ (Јов. 6, 53-54, 58). Ово је разлог што Свети Игњатије Антиохијски назива Тело и Крв Христову леком бесмртности, противотровом који нас спасава од смрти²¹. Православна Литургија је догађај Васкрсења Христовог из мртвих, али и предукус општег васкрсења и доласка Царства Божијег. Васкрели Хрис-

сења се потпуно открива једино у есхатолошкој ситуацији „краја“. „Казујем Вам тајну“, завршава апостол Павле своје поглавље о васкрсењу мртвих „Јер сви нећемо помрети, а сви ћемо се изменити у тренутку, у трену ока, на последњу трубу; јер ће затрубити и мртви ће устати нераспадљиви, а ми ћемо се изменити. Јер ово распадљиво треба да се обуче у нераспадљивост, и ово смртно да се обуче у бесмртност. А када се ово распадљиво обуче у нераспадљивост, и ово се смртно обуче у бесмртност, онда ће се збити она реч што је написана 'победа прождре смрт'. Где ти је, смрти, жалац? Где ти је, пакле, победа? А жалац смрти је грех, а сила греха је закон. А Богу хвала који нам даде победу кроз Господа нашега Исуса Христа“ (1 Кор. 15, 51-57). У овим речима је сва срж и сав огањ хришћанске вере. Вера у васкрсење Христово радикално мења и наш однос према смрти. Смрт је сада испуњена светлошћу и више није прекид који обесмишљава. У Христу смрт

тос се јавља својим ученицима у Евхаристији, у литургијском сабрању, и то као Онај који приноси дарове. Поменућемо овде и сведочанство апостола Луке о јављању Васкрслог Господа њему и Клеопи на путу за Емаус, и како су га познали у тренутку „ломљења хлеба“, заједничког обода који поприма евхаристијски карактер.

Појава Христа у Духу представља Васкрслог Христа као заједницу многих, као Литургију која Духом Светим постаје икона будућег Царства Божијег. Евхаристијско сабрање је од почетка било везано за недељу, јер је Христос васкрсао у *први дан недеље* (Мк. 16, 2). Са друге стране недеља²² као дан Васкрсења Христовог јесте и осми дан. Овај назив, по светим оцима, означава свеопште васкрсење и почетак новог живота које неће имати краја. У излагањима Отаца, а посебно у православним литургијским текстовима, наглашавају се стваралачке промене „Ево, све творим ново“ (Откр. 21, 5), које је Христово Васкрсење донело у васељену.

Ово се посебно може рећи за богослужење на Васкрс, које је Свети Јован Дамаскин засновао на пасхалној проповеди Светог Григорија Назијанзина. Христово Васкрсење, Пасху Новог завета, он је у овој служби схватио као прелазак у нови живот. *Васкрсења је дан: просветимо се, народи, јер Пасха је Господња Пасха – Христос Бог нас преведе из смрти у живот, и са Земље у Небо, певајући победничку песму*²³. Васкрсна ноћ са својим торжественим обредом јесте праслика општег васкрсења и има есхатолошки значај, *јер је заиста свештена и најпразничнија ова спаситељна ноћ и блиставија од светлосних дана; будући весница васкрсења: у њој вечна светлост из гроба телесно засија свима*²⁴. Пасхалне стихире не само да приказују свеобухватни космички аспект Васкрсења, него и указују на потребу нашег личног учешћа у страдањима и Васкрсењу Христовом, да бисмо могли имати удела у Његовој слави и радости: „*Јуче се погребом с Тобом, Христe, а данас кад си васкрсао устајем с Тобом. Јуче се распех с Тобом, прослави ме Ти; Спасе, у Царству своме*“²⁵. Радост пасхалне ноћи се одражава на цео наш живот духом братства, љубави и општег праштања: „*Дан је Васкрсења, зато просветљени светковином загримо један другог говорећи: 'браћо', опростимо због Васкрсења и онима који нас мрзе кличући углас: Христос је васкрсао из мртвих; смрћу је савладао смрт; а онима у гробовима подарио је живот.*”

Закључак

До Васкрсења Христос је учио о вечном животу, Васкрсењем је показао да је Он Живот Вечни. До Васкрсења Он је учио о васкрсењу мртвих, али је Васкрсењем показао да је Он васкрсење мртвих. Реалност Васкрсења Христовог је актуелизована од старозаветних пророка преко Христових савременика, апостола васељене, до светих Отаца који благовесте овај догађај као централну тему христологије, еклисиологије, литургије и мисије Цркве. Васкрсење се доживљава у пуноћи вере кроз практиковање светотајинског живота. Васкрсење Христово је суштина и окосница хришћанске вере. Васкрсење је непоколебљиви темељ нашег постојања без кога живот губи суштинско значење. Догађај Васкрсења даје смисао овоземаљском животу, који је икона вечног живота. Васкрсење осмишљава и смрт која је пре Васкрсења Христовог била апсолутна негација постојања.

Васкрсење изнад свега има сотириолошки значај, што значи да је Христос васкрсао да би нама омогућио победу над смрћу и грехом, и тако нас спасао, искупио и обожио. Тајну васкрсења као Тајну спасења хришћани усвајају вером као подвигом у ангажовању свих човекових сила кроз учешће у светотајинском животу Цркве и практиковању световрлинског етоса.

напомене:

¹ Свети Јован Златоусти, *Сабрана дела, I том*, Ниш 2013. стр. 78.

² Епископ Атанасије Јевтић *Патрологија (црквени Оци и писци прва три века историје цркве)*, Београд, Требиње, Лос Анђелес 2015. стр. 259.

³ Свети Максим Исповедник *Живот и избор дела са уводима, схологијама и студијама* Врњци, Требиње, Лос Анђелес 2012. стр. 177.

⁴ Исто стр. 178.

⁵ Јован Мајендорф, *Византијско богословље: историјски токови и богословске теме*, Београд, 2001, стр. 221.

⁶ Епископ Атанасије Јевтић, *На путевима Отаца (прва књига)*, Београд, 1991. год, стр. 131.

⁷ Исто, стр. 132.

⁸ Јеромонах Атанасије Јевтић, *Еклисиологија Св. Апостола Павла*, Врњци-Требиње 2006. стр. 45.

⁹ Исто стр. 45.

¹⁰ Свети Атанасије Велики, *Против идола, о очовечењу Бога Логоса*, Беседа Нови Сад 2017. стр. 146.

¹¹ Епископ Атанасије Јевтић, *Трагање за Христом*, Београд, 1993. год, стр. 51.

¹² Јерес докетизма је нанела велику штету ранохришћанској Цркви, јер су докети (од грчког *dokein*, што значи *привид*) поучавали о привидности материје, те да Исус није реално страдао на крсту, зато што је тело само привидно присутно. Због тога је Црква и инсистирала у Символу вере да је Христос истинити Бог и истинити човек.

¹³ Никола Кавасила, *О Животу у Христу*, Нови Сад, Беседа, 1992. год, стр. 37.

¹⁴ Јерес афтартодокета, чији је вођа у шестом веку био Јулијан Халикарнаски, сматра да људска природа није подложна пропадљивости, због чега су оптужени да на оваплоћење гледају докетским очима; Јован Мајендорф, *Византијско богословље*, стр. 228.

¹⁵ Православна Црква учи о Крсту као пролазу ка Васкрсењу у коме природа превазилази смрт.

¹⁶ Видети Свети Јован Златоусти, *Сабрана дела, I том*, Ниш 2013. стр. 155 *Сопственом смрћу је откупио ово стадо, и као цену за стадо дао је крв Своју.*

¹⁷ Видети Епископ Атанасије (Јевтић), *На путевима Отаца (прва књига)*, Београд, 1991, стр. 134.

¹⁸ Видети Епископ Атанасије Јевтић, *Трагање за Христом*, Београд, 1993, стр. 31.

¹⁹ Наиме о телу као тамници душе учили су грчки философи под утицајем Платона.

²⁰ Видети Свети Јован Златоусти, *Сабрана дела, III том*, Ниш 2013. стр. 214.

²¹ Видети Епископ Атанасије (Јевтић), *Трагање за Христом*, Београд, 1993, стр. 47.

²² Назив за недељу на грчком је *Κυριακή*, што указује на то да је то дан Господњи, дан васкрсења Христовог. На то указује и руски назив за недељу Воскресење.

²³ Исто ирмос 1. песме.

²⁴ Исто песма 7.

²⁵ Исто 3. песма.

ОСВЕЋЕЊЕ ЦРКВЕ СВЕТОГ НЕКТАРИЈА ЕГИНСКОГ ПРИ УНИВЕРЗИТЕТСКОМ КЛИНИЧКОМ ЦЕНТРУ У КРАГУЈЕВЦУ

„Господе који владаш, Боже и Спаситељу наш, узданицо свих крајева земље, услиши нас грешне који ти се молимо и пошаљи свог Пресветог и Свемоћног Духа коме се клањамо и освети овај храм. Испуни га вечном светлошћу. Изабери за стан своје славе...”

Овим речима из молитве којим се храм освећује, освећено је још једно станиште Духа Светог Животворног. Пропевао је још један олтар саздан у славу Бога Живог. Тиме је духовна вертикала која везује земљу са небом, човека са Творцем својим, обогачена са још једном нити која неће овешчати, нити ће се покидати до конца времена.

У суботу, 3. маја 2025. године, Његово Високопреосвештенство Архиепископ крагујевачки и Митрополит шумадијски Господин Јован осветио је храм посвећен Светом Нектарију Егинском у оквиру Универзитетског клиничког центра Крагујевац, где је затим служио Свету архијерејску Литургију.

Митрополиту су саслуживали: протојереј ставрофор др Зоран Крстић, ректор Богословије Свети Јован Златоусти, протојереј ставрофор Милован Антонијевић, протојереј ставрофор Милић Марковић, протојереј Бојан Димитријевић, протојереј Дејан Марковић, старешина Саборног храма, протојереј Срећко Зечевић, протонамесник Слободан Савић, јереј Урош Костић, протођакон Иван Гашић и ђакони Александар Ђорђевић и Лазар Марјановић.

Приликом полагања светих моштију у Часну трпезу, Митрополит Јован се обратио верном народу и рекао:

„Браћо и сестре, најсветији део храма је олтар и у њему жртвеник у који ћемо данас положити мошти светитеља. То је пракса стара више од две хиљаде година. Данас, у овом храму, који је посвећен Светом Нектарију Егинском, у престо полажем мошти Светог великомученика, исцелитеља и лекара, Светог Пантелејмона. Сви који будете долазили у овај храм, сетите се да сте под молитвеном заштитом ове двојице великих угодника Божијих. Молите се, а они ће се за вас молити. Такође, у Часну трпезу полажемо и имена вас и ваших ближњих над којима ће се служити Света Литургија. На тај начин сте и себе и своје ближње уградили у овај свети храм.“

У току Свете Литургије, чином протојереја ставрофора је одликован свештеник Бојан Димитријевић, парох маршићански и духовник Клиничког центра. Том приликом Митрополит Јован му је упутио духовну поуку:

„Данас ти је Црква доделила право да носиш крст на својим грудима. Желео бих, драги мој Бојане, да се више сконцентришеш на свој унутрашњи крст, на крст свештеника и пастира. Нека те овај спољашњи крст подсећа да носиш Христов крст. Дакле, свако од нас треба да се одрекне свега онога што није хришћанско, јеванђељско. Добијаш ово одликовање за сва дела која си као свештеник чинио, почевши од Неменикућа, преко цркве у Малим Пчелицама, па до овог храма Светог Нектарија Егинског. Заправо, ово одликовање ти се даје зато, али се више даје као подстрек за оно што тек треба да учиниш. Треба да појачаш веру, јер ње никад доста.

Треба да појачаш љубав и наду, као и усрђе за пастирску службу. Сваки свештеник треба да зна да ће Господ из наших руку тражити душе верника. Треба да водимо рачуна да због наше немарности, нерада и лењости не пропадне било чија душа. Нека ти је срећно, Богом благословено, нека ти буде на спасење тебе, твоје породице и свега народа твога.“

Након прочитаног јеванђељског зачала, Митрополит шумадијски Господин Јован се беседом обратио свештенству и верном народу, рекавши:

„Христос васкрсе, браћо и сестре. Заиста, Васкрсење Христово је темељ наше вере, нашег хришћанског живота, јер Васкрсење Христово је најрадоснији празник, пошто је тада побеђен грех, побеђена смрт, побеђен ђаво. И управо ми данас тој васкршњој радости придружујемо и ову нашу данашњу радост, посвећујући овај по обиму мали храм. Али треба да знамо да је сваки храм велики онолико колико се у њему сабира народ да се Богу моли. Сваки храм све више расте што се више у њему служе Божанствене Литургије и што више народ долази у њега да се моли Богу, да се причешћује, да се сједињује са Богом.

душа и тело. Из свог искуства, за ових три деценије откако сам Епископ овде и откако сам осветио многе нове храмове у болничким центрима, највећа ми је радост била када после освећења дођем у ту болницу и у ту цркву да служим, а онда ми директор болнице и болничко особље, кажу: 'Владико, хвала вам до неба што сте осветили овај храм. Од оног времена, код нас је другачије у болници – некако се више поштујемо једни друге, више разговарамо између себе, а све мање чујемо кукњаву о боловима које болесници имају, што је и људски. Све се то некако променило.' И највећа нам је радост, кажу лекари, када видимо баш те тешке болеснике, како, иако не могу да сиђу у храм, кроз прозор погледају у њега и тако се моле. И тако се лакше и дубље помоле Богу да им Бог да снаге и крепости да болове подносе што лакше. И зато, браћо и сестре, радост и благослов је велики што нас је Господ, молитвама святих великих чудотвораца и духовних лекара, као и Светог Нектарија Егинског Чудотворца, коме смо овај храм посветили, као и Светог великомученика, исцелитеља и лекара, Светог Пантелејмона, чије смо мошти уградили у овај престо, удостојио овог дана. И као што сам ре-

као при освећењу, заиста бих желео да се, кад год уђете у овај храм, сетите да сте под молитвеном заштитом и Светог Нектарија и Светог великомученика и исцелитеља Пантелејмона.

Браћо и сестре, радост је што смо се данас срили на овом месту у љубави, да се заједно Богу помолимо, и овим, као што рекох, дивним светитељима, за добро своје, за здравље своје. Јер не смемо да мислимо, а ови људи овде од струке то боље знају, 'ех, ја сам данас здрав, па мислим да се нећу разболети'. То није у нашој моћи. Да се молимо, кажем, за здравље своје, за здравље и оздрављење свих оних који се овде лече сада, данас, и који ће се лечити у будућности.

Дакле, овде смо призвали благослов Божији на овај клинички центар, на све вас који овде радите, драги доктори и остали радници, на све болеснике, и молимо се, и молићемо се Богу да им Бог

подари снагу и крепост да устану, што бисмо рекли, јер болест човека обара. Палом човеку треба неко да пружи руку, да му помогне да устане. Ту руку треба да пружимо једни другима посебно ми који мислимо да смо здрави. Али ми се молимо Богу да Бог, браћо и сестре, пружи руку и да подигне са болесничких постеља свакога онога који се овде лечи.

Од данас и једни и други, када год буду осетили потребу да се моле Богу, могу доћи у овај храм. А ако не могу да дођу у овај храм, могу да бар кроз своје болесничке прозоре погледају и да чују Литургију у којој се молимо за здравље, за спасење и за покој душа наших. Јер Литургија се служи, браћо и сестре, и за живе и за мртве. Дакле, да тражимо помоћ од највећег, поред наших лекара, којима је Бог дао да од себе дају оно што им је дато и оно што су научили, и да тиме помогну болесницима. Али, браћо и сестре, ми се сви молимо Лекару свих нас, а то је Господ наш Исус Христос, који

И заиста, браћо и сестре, велики је благослов данас на свима нама и велика је радост и у овом Клиничком центру, јер је он данас добио своју душу. Оно што је душа за човека као личност, браћо и сестре, као појединца, то је храм Божији у једном месту. А ево, то је овај храм, у овом клиничком центру, овде у Крагујевцу.

Велика је радост за све нас који смо жарко желели и чекали да се овај храм сагради, да ова црква буде овде подигнута, и ево, Богу хвала, дочекали смо тај дан. Дочекали смо данас да ова црква буе освећена Духом Светим. И зар то није велика радост, браћо и сестре? То јесте велика радост. Ми смо овај храм осветили, као што рекох, Духом Светим и помазали га светим миром, како би овај храм био на општу утеху, на радост и здравље свима онима који се овде лече, као и онима који их овде лече. Радујем се заиста и душом и срцем, што каже наш народ, што је ово место поред телесне болнице добило и духовну болницу, да се овде лече и

је, када читамо Јеванђеље, болесне исцељивао, слепима вид давао, клонуле крепио и пале подизао. Он ће то, Господ наш Исус Христос, и сада чинити свима нама, али по мери вере наше. Зато је Господ рекао: 'Све је могуће ономе који има вере.' Ономе који нема вере, њему ништа није могуће. А ономе који има вере, њему и оно што је немогуће по људској логици, постаје могуће. Јер вера је сила, вера је нада, вером уселјавамо Бога у себе, и онда кад имамо Бога у себи, кад живимо Богом, кад живимо Црквом, кад живимо у љубави – што је најпотребније – са Богом, са собом и једни са другима, кроз ту љубав која је веза савршенства, како каже Свети апостол Павле, кроз ту љубав ће нас Бог препознати. Неће нас препознати по мржњи, по злоби, по пакости, него по љубави. Зашто? Па зато што је Бог љубав. А ко се одрекао љубави, он се одрекао и Бога, и обрнуто.

Нека је благословен овај дан, а јесте благословен. Благословен је зато што смо осветили овај храм, благословен је зато што данас служимо ову Свету Литургију, и нека благослов Божији буде на свима вама, посебно на свима онима који су на било који начин помогли да засија бела голубица светлости свима нама. Када кажем 'свима који су помогли', не мислим само на материјалну и финансијску помоћ, него благодарим и онима који су се бар молили, а знам за жеље многих који су желели, који су се молили да се овај храм сагради. И ето, храм је саграђен, а сваки храм, браћо и сестре, је парче неба на земљи. Бог вас благословио!"

За помоћ и труд приликом градње храма Светог Нектарија Егинског, одликовани су заслужни појединци, и то:

Орденом Светих новомученика крагујевачких првог степена проф. др Слободан Милисављевић;

Орденом Војска Карађорђа проф. др Предраг Саздановић и Новица Антић;

Архијерејском граматом захвалности: Никола Рибарић, Горан Павловић, Жарко Митровић, Мирко Талијан, проф. др Александар Цветковић, Јелена Јарчевић, проф. др Ранко Голијанин, примаријус др Ненад Ђоковић.

СТИХОТВОРЕНИЈА ПРЕПОДОБНОМ ОЦУ ЈУСТИНУ ЋЕЛИЈСКОМ

На вечерњи, стихире на стиховње, глас 5:

Радуј се, Враћа божански изданче, славо Ћелија и Србије похвало, нови међу богословима и међу Оцима христомудри, тајних догмата зналче искусни, заједничаре Светих, чија Житија написа; делатељу умне молитве неуморни, даре свечасни православно верујућим. Моли се, зато, молимо те, Христу, Свеблажени, Којега си лепоту видео и којом те Он обасја, да поштујућима тебе, Јустине, дарује велику милост.

Радуј се Апостола Христовог Павла трубо, Јустине, доброгласна, јер што он написа Црквама сажето, ти си то мудро опширно изложио, и тако си Богочовека Исуса показао Човекољубца, посвећен у тајне богословља, и жеднима си Господа приближио. Небески човече и земни Ангеле, поставши последњи врх српских Светих, са њима не престај Христа молити, за децу твоју и народ твој.

Радуј се Златоустога оца љубитељ и ученик најближи, богомудри Јустине, од њега си дознао божанске тајне у испуњењу љубави ватрене, и поток постаде христоточан божанских речи, све нас утврђујући кад те речи читамо, и љубав у нама духовну распаљујући. Пружи, зато, руке твоје, Оче трисветли, и Духа благодат низведи, поштоваоцима твојим, Јустине славни, Тројице Свете богоречити проповедниче.

На јутрењу, четврта песма канона, глас 4:

Анђеос се јави боговидни, Оче Јустине Блажени, јер Златоусту ухо си пригнуо, када ти се некада јавио, и као пријатељ пријатељу говорио.

Тело си мудро потчинио, у подвигу свег живота свога, о! Јустине, уподобљујући се сабору подвижника вере праве, у созерцањима и у делима.

Јавно се удостоји, Оче, да видиш, Серафима Саровског предивнога, који те посвети у славу Раја, зато си говорио: Христос васкрсе! објављујући радост васкрсну.

На јутрењу, седма песма канона, глас 4:

Познасмо те, Преподобни, будну савест вере праве; јер никако не подношаше кварење догмата и предања, и доказима потврђиваше богодоличан став, Оче Јустине.

Несаломљив у гоњењима, у страдањима од безбожних постојан, Господа имајући у срцу, Богомудри, страдања сва поднесе кротко, и прослављаше Прославитеља, Јустине Христољубче.

Најсвештенији међ свештеницима, јавио се јеси, као Анђеос, Жртву натприродну служећи, Свеблажени, коју за живот свих Цркви дарова, Јустине, Господ Очовечени.

ИЗ ЛЕТОПИСА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

ВАСКРС У ПРВОПРЕСТОЛНОМ ГРАДУ КРАГУЈЕВЦУ

У Саборном храму у Крагујевцу у поноћ, уз појање васкршње стихире: „Воскресеније Твоје Христе Спасе“...отпочело је свечано Васкршње јутрење са литијом. По повратку у храм, настављено је Васкршње јутрење, радосним песмопојем васкршњег канона: „Васкрсења је дан, просветимо се људи...“ По завршеном јутрењу, уз речи Васкршњег тропара: „Христос Васкрсе из мртвих, смрћу смрт уништи и онима који су у гробовима живот дарова“, почела је Света архијерејска Литургија, коју је служио Његово Високопреосвештенство Архиепископ крагујевачки и Митрополит шумадијски Г. Јован уз саслужење свештенства Епархије шумадијске.

Литургијској радости допринео је и хор Успења Пресвете Богородице, под диригентском палицом протојереја Драгослава Милована. Васкрсење Христово је победа над смрћу, победа над грехом, победа над ђаволом, то је пролеће за душу људску. Једна васкршња песма дивно каже: „Данас Христос као сунце засја из гроба, данас грану пролеће у душама нашим“. Васкрсење је празник радости, наде, и живота. Васкршњу посланицу Његове Светости Патријарха српског Г. Порфирија, прочитао је протонамесник Слободан Савић. После завршене Литургије, Митрополит Јован осветио је васкршња јаја, која су подељена верном народу. У двору Епископа шумадијског свештенство града Крагујевца и гости упутили су честитке Митрополиту Јовану уз радосни васкршњи поздрав: Христос Васкрсе, Ваистину Васкрсе!

Срећко Зечевић, протојереј

ТРАДИЦИОНАЛНО ПАСХАЛНО ВЕЧЕРЊЕ У ЈАГОДИНИ

О Васкрсу, 20. априла, Његово Високопреосвештенство Архиепископ крагујевачки и Митрополит шумадијски Г. Јован, служио је Пасхално вечерње у цркви Светих апостола Петра и Павла у Јагодини, како налаже давно установљена пракса у овој богом спасаваној православној дијецези. Митрополиту Јовану су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

На овој јединственој вечерњој служби прочитано је јеванђелско зачало на укупно пет језика, а уз појање пасхалних стихира Архијереј је поделио благослов свима присутнима и произнео празничну беседу, рекавши између осталог: „Христос васкрсе, браћо и сестре! Васкрсење Христово је темељ и срж нашег живота. Зато ће Апостол Павле казати: 'Ако Христос није васкрсао узалуд је вера ваша, узалуд је проповед наша'.

Заиста, да није Христос васкрсао, био би узалудан и наш овоземаљски живот. А Христос је васкрсао и тиме показао да и ми имамо живот вечни. Васкрсење Христово највећи је догађај у историји рода људског. Кроз Васкрсење Христово ми задобијамо Царство вечно, Царство Божије, Царство небеско, и тако се спасавамо. Васкрс је највећа радост. А нама радост треба. Зато у овом празнику Васкрсења Христовога у коме се налазимо, треба да се зарадујемо, јер, иако нас прате невоље и муке, верујемо и знамо да Господ побеђује све наше невоље и муке, само ако му се предамо, ако га послушамо, ако га прихватимо, не само речима, него целим својим животом. А да бисмо прихватили Христа својим животом, треба да заволимо Христа. Треба да заволимо оно што је добро, а да одбацујемо оно што није добро. Имајмо вере у Бога, имајмо вере у Васкрсење Христово, имајмо вере у своје васкрсење, а то значи победу над грехом, над ђаволом, над смрћу. Бог вас благословио!”

Након богослужења, Митрополит Јован је заједно са Ратком Стевановићем, који је био испред градске управе Јагодине, изабрао најлепше осликана васкршња јаја, која су вероучтељи Архијерејског намесништва беличког припремили са својим ученицима, па је уследио богат културно-уметнички програм. Том приликом су се представили ученици јагодинске основне музичке школе, као и најмлађи чланови КУД-а „Филигран“ из Јагодине. Богату празничну трпезу љубави припремио је старешина цркве Светих апостола Петра и Павла отац Милан Ђорђевић са својом братијом, њиховим супругама, црквеним одборницима и другим парохјанима на радост и задовољство Митрополита Јована и бројног верног народа, све у духу Празника над празницима.

Угљеша Урошевић, вероучитељ

ПРОСЛАВА ЕПАРХИЈСКЕ СЛАВЕ ЖИВОНОСНИ ИСТОЧНИК У АРАНЂЕЛОВЦУ

Епархија шумадијска је, благословом Архиепископа крагујевачког и Митрополита шумадијског Г. Јована, на дан Животног источника – Источни петак, прославила епархијску славу у Аранђеловцу, у храму Светих апостола Петра и Павла, који је седиште Архијерејског намесништва орашачког. Свету Архијерејску Литургију је служио Митрополит Јован уз саслуживање монаштва и свештенства ове епархије. Митрополит Јован је свима честитао славу и заблагодарио

Господу на свему што нам је Он подарио, рекавши између осталог: „Овај празник потиче још од петог века, када је византјски цар Лав у предграђу Цариград пронашао агиазму, то јест свету воду и чудотворну икону Мајке Божије звану Живоносни Источни, Она која носи живот у себи. На овом извору и пред овом иконом многа су се чудеса догађала. Слепи су прогледали, болесни су оздравили, хроми су проходили. Пресвета Богородица је, како Свети Оци кажу, носила Христа у својој пречистој утроби, али је и Христос носио њу. Пресвета Богородица је открила византјском цару Лаву да на том месту сагради цркву, и црква је врло брзо постала место ходочашћа за цело православље. Људи иду на изворе који су увек поред цркава, поред манастира, и тамо узимају воду, пију, умивају се, јер народ Божији осећа благодат Божију и молитвено заступништво Пресвете Богородице. Бог је дао благодат да људи ту налазе не само телесно здравље, него и утеху духовну, да осећају благодат Духа Светог и тако се испуњавају Духом Светим и живе Духом. Пресвета Богородица је источник који нас приводи своме Сину, који нас укрепљује и сабира на света места као што је и црква свето место у коме се сабирамо да се Богу молимо и да служимо Свету Литургију, да кроз Свето Причешће, задобијамо самога Христа у себе. Пресвета Богородица стоји пред Владиком и моли се да Господ убели наше грехе. Господ може да убели наше грехе, али само ако се кајемо и ако имамо смирења. Она се моли, а и како је не би чуо Господ Њен, како да Он не чује своју Мајку, како да не буде помилован онај који се обраћа Мајци Божијој и за кога се Мајка Божија моли. И зато нека нам Господ помогне да се испунимо Богом, да се испунимо хришћанским врлинама, да се испунимо Светим Тајнама и да се молимо Мајци Божијој да она сачува своју децу, а њена су деца цела васељена. Бог вас благословио!”

По заамвоној молитви, благословом Митрополита Јована уприличена је Свечана Литија око храма Светих апостола Петра и Павла. Испред храма, Митрополит Јован је пререзао славски колач и освештао славско жито, након чега је данашњи домаћин Архијерејски намесник орашачки и старешина овога храма, протојереј ставрофор Мићо Ћирковић предао део славског колача новом домаћину славе Архијерејском намеснику опленачком, протојереју ставрофору Миладину Михаиловићу. По узнетим молитвама, у порти храма је уприличен пригодан културно-уметнички програм од стране КУД „Електропорцелан“ из Крагујевца, а потом је уприличена закуска за све окупљене. Прослава Епархијске славе је настављена у просторијама хотела „Извор“ у Аранђеловцу.

Немања Искић, протонамесник

ПРАЗНИЧНО БДЕНИЈЕ У ХРАМУ СВЕТИХ ЖЕНА МИРОНОСИЦА НА ВАРОШКОМ ГРОБЉУ У КРАГУЈЕВЦУ

У суботу, 3. маја, Његово Високопреосвештенство Архиепископ крагујевачки и Митрополит шумадијски Г. Јован служио је, уз саслуживање крагујевачких свештеника, празнично бденије у храму Светих жена Мироносица на Варошком гробљу у Крагујевцу. Митрополиту су саслуживали крагујевачки свештеници.

По окончању бденија, Митрополит се обратио беседом, рекавши између осталог: „Браћо и сестре, када прослављамо Васкрсење Христово, у исто време прослављамо и сведоке Његовог Васкрсења. Тако смо прошле недеље прослављали Светог апостола Тому. Ова недеља је такође посвећена сведоцима Васкрсења женама мироносицама, које су, како се каже у Писму, све до једне биле Марије или су имале име Марија. Те жене су заиста биле верне и одане. Може се чак рећи да су се биле верније и одлучније од самих апостола. Знамо да су се апостоли разбежали када је Христос био разапет, а оне су му остале верне до краја. И зато су оне добиле част да буду прве које ће објавити Васкрсење. Дакле, из овога можемо да се поучимо да је на првом месту потребно да будемо верни Господу. Ништа у Светом Писму није тако јасно описано и доказано као Христово Васкрсење. Зато апостоли кажу: 'Што очи наше видеше, што руке наше опипаше, то вам сведочимо.' Треба да се угледамо на свете жене мироносице, да будемо верни. А тамо где је верност, тамо нема сумње, тамо нема подозрења. Тамо где је верност, тамо је љубав. А та љубав покрива и оне недостатке које сви ми имамо. Љубав, као што каже апостол, покрива мноштво грехова. Нека нам Господ помогне и све Свете жене мироносице, да се и ми стално уверавамо да је Бог наш, Бог живи. Да и ми, као и оне жене које га нису напустиле ни када је висио на Крсту, него су ишле да помажу Његово тело, ишле на гроб, јер су веровале у оно што им је Господ рекао, а то је да ће васкрснути и победити и грех, и ђавола, и смрт. Бог вас благословио и срећна слава овоме светоме храму!”

Затим је уследило послужење за све присутне уприличено од стране чланица Кола српских сестара и старешине храма протонамесника Рашка Стјепановића и његовог дома.

Лазар Марјановић, ђакон

ХРАМОВНА СЛАВА У ВИНЧИ

У трећу недељу по Васкрсењу Христовом када се молитвено сећамо Жена Мироносица, 4. маја, Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у храму који је посвећен Женама Мироносицама у селу Винчи недалеко Тополе. Митрополиту су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

После прочитаног јеванђелског зачала беседио је Митрополит Јован и рекао између осталог: „Христос Васкрсе, браћо и сестре! Срећна слава овога храма који је посвећен Светим Женама Мироносицама које данас прослављамо. Када прослављамо Васкрсење Христово у исто време прослављамо и сведоке Христовог Васкрсења. Жене Мироносице које данас прослављамо биле су присутне када су Господа спустили у гроб и када су ставили велики камен. У недељу, рано ујутру, оне су кренуле ка гробу Господњем и питале су се ко ће им склонити тај камен да би могле да угледају тело Христово. Када су дошле на гроб оне су се зачудиле. Камена нема, а анђео седи на гробу Господњем. Исти онај анђео Гаврило који је јавио Пресветој Богородици да ће родити Спаситеља света рекао им је: 'Не бојте се. Знај да Христа распетог тражите. Није овде него устаде и видећете га у Галилеји као што вам је рекао Господ'. Жене Мироносице су биле верне Господу. Њих Господ није бирао као што је бирао апостоле. Оне су саме осетиле љубав према Христу. Пошле за њим и служиле су му. Биле су непрестано са њим и када је био распет

и када су се апостоли разбежали оне су остале верне Господу Христу. Остале су јер су имале љубав према Христу. Тамо где је љубав страха нема. Тамо где је љубав, тамо је вера, тамо је и нада. Тамо где је љубав нема мржње. Тамо где је љубав, има послушности.

Ако имамо Христа у себи и ако живимо Христом немамо чега да се плашимо. И не знам какве муке да нас снађу, ми верујемо да онај који побеђује смрт, ђавола и грех, победиће и моје и твоје невоље. Зато нама треба вера. Господ наш Исус Христос и Жене Мироносице позивају нас на жртвену љубав. Зато Христос каже да нема веће љубави него да ко и живот свој да за другога. Ако заволимо Христа, онда ћемо волети све што је Христово. Заволећемо све што је Божије, а оно што је Божије то је и спасоносно. Жене Мироносице нас позивају да без сумње и страха пратимо Христа. Живи Јеванђељем имаћеш Христа у себи и живећеш Христом. Важно је да останемо верни Христу а онда ћемо остати верни и своме брату, пријатељу, родитељу, учитељу. Можемо се запитати у чему је тајна и снага ових крхких женских бића? У томе што се нису одвајале од Христа. Бог вас благословио и срећна слава”.

Сабрани народ овог шумадијског села причестио се Светим Тајнама Христовим. На самом крају Свете Литургије, Владика је осветио славске дарове и пресекао славски колач, пожелевши свим парохијанима овога места срећну храмовну славу. Сабрање је настављено славским ручком који је припремио овогодишњи свечар Дејан Станковић са својом супругом Драганом.

Стеван Илић, ђакон

СЛАВА МАНАСТИРА ЛИПАРА

У манастиру Светог великомученика Георгија на Липару свечано је прослављена манастирска слава. У понедељак, 5. маја, Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован служио је празнично бденије уз саслуживање ректора крагујевачке Богословије протојереја ставрофора проф. др Зорана Крстића, игумана манастира Денковац архимандрита Онуфрија (Вранића), јеромонаха Јована (Прокина), старешине крагујевачког Саборног храма Успења Пресвете Богородице протојереја Дејана Марковића, игумана манастира Шуљковац јеромонаха Пајсија и ђакон Ивана Гашића. Обраћајући се поучном беседом верном народу, присутном монаштву и свештенству, Митрополит Јован је честитао манастирску славу и произнео молитве за напредак сестринства и свих окупљених на бденију.

ПРОСЛАВЉЕНА ХРАМОВНА СЛАВА НА ОПЛЕНЦУ

У уторак, 6. маја, када прослављамо успомену на Светог великомученика и победоносца Георгија, Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован служио је поводом храмовне славе Свету архијерејску Литургију на Опленцу у Тополи. Митрополиту су саслуживали протојереј ставрофор Миладин Михаиловић, гост из епархије дизелдорфско-немачке протојереј ставрофор Слободан Милуновић, и свештеници Епархије шумадијске.

После прочитаној Јеванђелског зачала верном народу беседио је Митрополит Јован, рекавши између осталог: „Данас славимо великог угодника Божијег, Светог великомученика Георгија, који је живео у тешким временима за Цркву Божију и за хришћане. Црква је у првим вековима била гоњена и хришћани су неретко страдали. Они су задобијали мученички венац као знак славе Божије за сведочанство о Исусу Христу као Сину Божијем и Спаситељу нашем. Наша вера је парадоксална и не може се разумети искључиво људским умом и логиком. Логика овог света не подразумева распеће, крст, одрицање и жртву за другога. Логика вере је често другачија и супротна логици овога света. Логика овога света је егоцентрична и онда из тога произилази гордост, сујета и свако зло. Гордост је почетак сваког греха. Уколико је логика овога света одвојена од логике Христове, она остаје само у хоризонталу, што значи да нема вертикалу и духовни циљ. Логика која нема горње знање на крају ствара празнину. Најстрашније осећање за човека је да осети да је празан. Он осети да је празан кад нема Бога у себи, кад нема вере и кад нема другога у себи. Свети великомученик Георгије је прихватио логику Христа, логику Јеванђеља и логику Царства Небескога, и задобио је венац славе. Господ је рекао: 'Нову вам заповест дајем да љубите један другога'. Ту заповест поставио је себи и Свети великомученик Георгије и Свети Сава и зато је волео не само свој народ него и друге народе. Ту заповест поставио је себи и Свети великомученик Кнез Лазар Косовски и определио се за Христову заповест да волимо једни друге. Зато треба да се угледамо на Светог Георгија, на његову веру, да будемо као што је он био уз Христа, и за другога.“

Након заамвоне молитве Митрополит Јован је осветио славске дарове и пресекао славски колач. Сабрање је настављено славском трпезом у оближњем ресторану.

Стеван Илић, ђакон

ХРАМОВНА СЛАВА ЦРКВЕ СВЕТОГ ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ГЕОРГИЈА У ШУМАРИЦАМА

У уторак трећи по Пасхи, 6. маја, када наша Света Црква прославља Светог великомученика Георгија храм посвећен овом Божијем угоднику у крагујевачком насељу Шумарице прославио је своју храмовну славу.

Празновање храмовне славе почео је дан раније служењем празничног вечерњег богослужења. Вечерњим богослужењем началствовао је надлежни парох шумарички протојереј Срђан П. Тешић. На сам дан празника Светог великомученика и победоносца Георгија славље је настављено служењем Свете Литургије. Светом Литургијом началствовао је надлежни парох шумарички протојереј Срђан П. Тешић а на литургијске прозбе одговарали су чланови црквеног хора „Свети ђакон Авакум“ предвођени протиницом Милицом Тешић. По прочитаном јеванђелском зачалу верном народу се богонадахнутом беседом обратио протојереј Срђан, који је подсетио на подвиге и славно страдање Светог великомученика Георгија. На позив свештеника „са вером и љубављу приступите“ одазвало се пуно сабраног верног народа нарочито деце која су се сјединила са Живим Богом. По заамвој молитви уследио је трократни опход око Свето-

На дан славе, 6. маја, у светогеографијевској обитељи Литургију су служили архимандрит Онуфрије, јереј Слободан Савковић, војни свештеник Милош Коцић и јерођакон Спиридон, сабрат манастира Денковац. Игуманија Тавита монахиња са својим сестринством срдечно је дочекала и угостила присутни народ.

георгијевског храма. На крају уследио је и мали помен за ктиторе, приложнике као и за све уснуле парохијане шумаричке парохије. Уследило је освећење славских знамења која је у славу Тројединог Бога а у част Светог великомученика и победоносца Георгија у име парохијана и доброжелатеља храма принела благочестива породица Слободана Станојевића. Трудом и љубављу овогодишњих колачара породице Станојевић припремљено је послужење за све сабране. Славље је настављено уз послужење око шумаричке богомоље.

Александар Д. Радовановић, чтец

СЛАВА ЦРКВЕ СВЕТОГ АПОСТОЛА МАРКА У ВУЧИЋУ

Поводом Славе цркве мноштво верног народа окупило се око своје цркве у селу Вучићу да дочека свог архијереја Високопреосвећеног Митрополита шумадијског Г. Јована. Пре него што ће почети Света архијерејска Литургија, Митрополит Јован је освештао палионицу за свеће са продавницом.

По прочитаном јеванђелском зачалу Митрополит Јован је беседио верном народу, рекавши између осталог: „Свети апостол Марко је написао Јеванђеље Христово које носи назив Марково Јеванђеље. Он је писао о Богу нествореном, о Богу без почетка и краја, о Богу који је дошао међу нас, не што је морао, него зато што је Бог по својој суштини љубав. Управо из љубави Божије према нама, Он је дошао да врати залуталог човека кога је гордост одвојила од Бога. Бог је у овај свет дошао да спасе род људски. Свети апостол Марко као и сви свети апостоли имао је ум Христов, и они су умом Христовим описали неописивог Бога. Бога кога не могу да сместе ни небо, ни земља, ни цела васељена. Наша вера је управо вера Светог апостола и јеванђелисте Марка и та вера је обликовала наш народ, његову културу и поглед на свет. Вера је веровање у Васкрслог Христа и то на православан начин. Вера је темељ и извор сваког идентитета. Све што је наше има на себи православни печат. Сећате се на крштењу када свештеник помазује дете свети миром и изговара: 'Печат дара Духа Светога.' Где има смирења, ту је и права истина. Шта је то права истина? Бог је Истина. Наш народ је лепо знао да каже: 'Бог је истина, а ја сам лажа.' Пазите колико се тај наш прости човек смиривао. Јесмо ли ми спремни за себе да кажемо да смо лажа? Јесмо лажа, ако не верујемо како треба, ако не исповедамо веру како треба. Ако не верујемо Јеванђељу, не верујемо ни Богу, ни једни другима. Ми верујемо у живог, оваплоћеног Бога, кога су нам апостоли, свети оци, пророци описали. Зато су апостоли могли да кажу: 'Оно што очи наше видеше и руке опипаше, тог вам Бога ми проповедамо'. Бога који је примио тело наше, природу људску и постао човек, али је остао Бог. Помолите се Богу и Светом апостолу Марку да нам он својим молитвама помогне да примимо у себе Свето Јеванђеље и да живимо по Јеванђељу.“ После опхода око цркве и резања славског колача, домаћин је припремио послужење и ручак за све присутне.

ХРАМОВНА СЛАВА У ВЕЛИКИМ ЦРЉЕНИМА

У четвртак 8. маја, на дан храмовне славе у Великим Црљенима, литургијски је прослављен Свети апостол и јеванђелиста Марко. Литургијом је начелствовао протојереј Милан Матић, парох барошевачки, уз саслуживање протојереја Зорана Ивановића, пароха миросаљачког и протонамесника Владе Димитријевића, пароха 4. лазаревачког.

Литургијско сабрање је завршено резањем славског колача и освећењем славског жита. Сабрање је крунисано трпезом љубави коју је за окупљене припремио домаћин славе, Јован Тошић са својом породицом. У вечерњим сатима прослављање је настављено културно уметничким програмом, који за мештане традиционално припремају чланови КУД-а „Колубара“ из Великих Црљена.

ХРАМОВНА СЛАВА ЦРКВЕ У БРЕСНИЦИ

Дана 9. маја, на празник Преноса моштију Светог Јоаникија Девичког, Његово високопреосвећенство Митрополит шумадијски Г. Јован начелствовао је евхаристијским сабрањем у крагујевачком насељу Бресница у храму Светог Јоаникија Девичког, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске и госта из Словачке, протојереја др Владимира Коцвара. Након прочитаног јеванђеља Митрополит Јован се обратио сабраном народу, рекавши између осталог: „Сабрали смо се да прославимо великог угодника Божијег, молитвеника и страдалника. Нека је благословено данашње сабрање, да литургијски принесемо благодарност у славу Божију, а у част Преподобног оца нашег Јоаникија. Још увек смо испуњени радошћу васкрсења Христовог, јер је Његово васкрсење темељ наше вере, наше наде, наше победе над тројединим непријатељем, како је рекао Свети апостол Павле, а то су

грех, смрт и ђаво. Када верујемо у васкрсење Христово, ми верујемо у истину. Сам Христос је рекао: „Познајте истину и истина ће вас ослободити“. Од чега нас истина Христова ослобађа? Ослобађа нас првенствено од нас самих, од гордости, сујете, саможивости и заблуда. Док не признамо да смо грешни, нећемо се ни покајати. Прослављамо Светог Јоаникија, девичког чудотворца, који је вером и вером ходио, вером у Бога чинио чуда, и за време живота, и до дана данашњег. Толико векова гроб Светог Јоаникија Девичког, са његовим светим моштима, у Манастиру Девичу, призива, сакупља и окупља све оне који верују у Бога и који верују у светитеља Божијег. Многобројна су и непрекидна, све до данас, чудеса Светог Јоаникија. Угледамо се на Светог Јоаникија када праштамо једни другима, када смо свесни да смо грешни, када се кажемо и молимо Бога да нам помогне да чинимо добро. Како је Свети Јоаникије постао овако велики светитељ Божији? Тако што је на првом месту испуњавао оне две заповести, љубио је Господа Бога свога, свим срцем својим и другога као себе самога.“ Након Литургије Митрополит Јован је пресекао славски колач у присуству великог броја верника који су се причестили

Телом и Крвљу Христовом. Ручак су је припремила овогодишњи колачари Дејан и Александар Нови са породицом.

ПРОСЛАВА СЛАВЕ СВЕТОСАВСКЕ ЦРКВЕ НА АЕРОДРОМУ

У суботу, 10. маја, прослављена је храмовна слава Спаљивања моштију Светог Саве, цркве у крагујевачком насељу Аеродром. Дан очи храмовне славе, Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован служио је бденије са свештенством градских храмова и ректором богословије протојерејем ставрофором проф. др Зораном Крстићем. На крају бденија, верницима се обратио Митрополит Јован и између осталог рекао: „Сабрали смо се овде да се помолимо Богу и да замолимо Светог Саву да се моли за нас да останемо на путу Христовом. Свети Сава је најзначајнија личност у роду нашем. Он нас је у Христу родио и са Христом сродио. Он нас је утврдио у Јеванђељу православне вере. Свети Сава нас је ујединио и сјединио са Богом и једне са другима. Зато увек имајмо на уму да се радујемо што припадамо светосавском роду, што имамо таквог учитеља и владiku. Захвалимо Богу што нам је дао таквог човека да живимо онако како нас је он учио. Имамо разлога да будемо поносан народ. Када је год било најтеже нашем народу он се обраћао Светоме Сави. Зато су се наши преци могли да отрпе и претрпе много што шта али да остану верни Богу и Цркви. Зато да се ми молимо да нас Свети Сава још више учврсти вери у Бога и поверењу једних према другима“.

У наставку је организован богат културно уметнички програм под вођством јереја Ивана Антонијевића, који руководи децијим хором Свети Сава пуних шеснаест година. У препуној сали амфитеатра наступао је и фолклорни ансамбл при нашем храму којим управља Марко Милосављевић. Свету архијерејску Литургију поводом храмовне славе служио је Митрополит Јован са свештенством епархије шумадијске. После прочитаног Јеванђеља, вернима се обратио по благослову његовог Високопреосвештенства протонамесник Бранислав Матић. Он је у надахнутој беседи између осталог казао да је живот Светог Саве, као најбољи пример, добро стално имати пред својим очима, а нарочито у ове дане када славимо спомен спаљивања његових моштију на Врачару.“ После заамвоне молитве, извршен је опход око храма и чин благосиљања славских дарова које је припремила домаћин славе Зорица Савковић. На крају Свете Литургије, подељене су архијерејске грамате као знак захвалности Цркве заслужним парохијанима нашега светог храма који су себе уградили у ову свету грађевину.

Александар Ђорђевић, ђакон

ХРАМОВНА СЛАВА У БАРАЈЕВУ

У суботу, 10. маја, на дан Спаљивања моштију Светог Саве, обележена је храмовна слава барајевске цркве. У храму се сабрао верни народ Барајева и околине. Свету Литургију служили су протојереј ставрофор Видо Милић и свештенство Епархије шумадијске. Лепоти богослужења допринели су и појци светосавског храма у Барајеву. После прочитаног Јеванђеља, сабрању се обратио беседом протојереј Владимир Димић, истакавши значај празника и личности Светог Саве. Након причешћа свештеника и ђакона, уследило је и причешће верног народа.

По завршетку богослужења, уследио је опход око храма и резање славског колача. Овогодишњи домаћини храмовне славе били су брачни пар Добрило и Гордана, док је за следећу годину део колача преузела породица Симеуновић. Испред храма, беседом се верном народу обратио архијерејски намесник беланички, протојереј ставрофор Видо Милић. Он је истакао значај лика и дела Светог Саве за наш народ, нагласивши да смо сви позвани да му се непрестано молимо, како би умолио Господа за спасење свих нас. Трудом овогодишњих домаћина, у парохијском дому припремљено је послужење за све окупљене.

СВЕТИ ВАСИЛИЈЕ ОСТРОШКИ ПРОСЛАВЉЕН У ВЕЛИКОЈ СУГУБИНИ

У понедељак, 12. маја, када Српска православна црква слави и празнује Светог Василија Острошког, храм у Великој Сугубини, посвећен овом светитељу, прославио је своју храмовну славу.

Свету Литургију служили су протојереј ставрофор Драгослав Петровић и протојереј ставрофор Љубомир Радић, уз саслужење парохијског свештеника протојереја Живомира Газдића. За певницом је било сестринство манастира Липар. Након Литургије обављена је литија у којој су учешће узели присутни верници из Велике Сугубине, Горње Сабанте и Ратковића, а затим и сечење славског колача.

Уследила је трпеза љубави у гостопримниви храма, коју су припремили колачари из наведена три села.

ХРАМОВНА СЛАВА МАНАСТИРА НИКОЉЕ

На дан када прослављамо Пренос моштију Светог Николаја мирилицког чудотворца, у четвртак, 22. маја, у манастиру Никоље, прослављена је храмовна слава. Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију уз саслужење свештенства Епархије шумадијске.

Након прочитаног јеванђелског зачала верни народ је поучио Митрополит Јован, рекавши између осталог: „Данас овај свештени манастир и ми сабрани у њему прослављамо празник Преноса моштију Светог Оца Николаја из града Мира у Палестини, где је он столовао као Епископ, у град Бари, где

се и данас његове мошти налазе. Оне и данас силом Духа Светога чудотворе свима онима који призивају Светог Оца нашег Николаја као свога заштитника и молитвеника. Овај празник прослављамо литургијски, благодарећи. Кроз Свету Литургију благодаримо за све оно што Бог чини за нас и ради нашег спасења. Литургију служимо тако што чинимо принос. Приносимо хлеб и вино. На тај хлеб и вино силази Дух Свети и претвара га у истинито Тело и истиниту Крв Христову. Причешћујемо се Телом и Крвљу Христовом и сједињујемо се са Богом и Бога примамо у себе, и постајемо Христоносци. Причешћем Христа уносимо у себе, а тако уносимо живот вечни. Зато је Господ рекао: 'Ко једе Моје Тело и пије Моју Крв има живот вечни'. Имамо мноштво светитеља који красе календар Цркве наше. Засигурно је много и оних светитеља које око наше није препознало, али су имали чист живот. Њих

је Бог прославио и прославља их. Њиховим молитвама живимо, дишемо и постижемо духовна прегнућа. Бог је изабрао Светог Николу у нашем народу да буде омиљени, јер пола Срба слави, а пола иде на славе за Светог Николу. Када се иде на славу прилика је да се видимо и сретнемо, да загрлимо једни друге, јер неретко смо нажалост отуђени једни од других, а кад се то догоди онда се човек отуђује и од Бога и од себе. Слава је прилика да дајући себе ми добијамо, јер ако не дамо себе Богу и другоме, не можемо да очекујемо да ћемо добити ни од Бога ни од другог. Светитељи су посредници између Бога и нас. Они су наши молитвеници. Када се молимо њима они су уз нас. Понекад и када се не молимо, знајући наше потребе, они су уз нас. Они се непрестано моле и онда када се ми не молимо, да би побудили у нама молитву. Светитељи треба да нам служе за пример. Треба да се угледамо на Светог Николаја. Он је живео вером и веру претварао у дела. Красиле су вера, нада, љубав и милостиња. Нека је срећна слава игуманији и сестринству. Нека нас Господ и молитве Светог Николаја воде и руководе. Бог вас благословио! После заамвоне молитве Митрополит Јован је са свештенством и верним народом осветио славске дарове и пресекао славски колач. Ове године домаћин славе била је игуманија мати Евдокија, која је са љубављу и трудом спремила славску трпезу за све оне који су се данас сабрали у овој свештеној обитељи.

Стеван Илић, ђакон

ХРАМОВНА СЛАВА У КРАГУЈЕВАЧКОМ НАСЕЉУ ЕРДЕЧ

У четвртак 22. маја, Црква Божија у крагујевачком насељу Ердеч, прославила је храмовну славу Пренос моштију Светога Николе, Светом Литургијом којом је началствовао протојереј Саша Антонијевић уз саслужење крагујевачког свештенства. Након прочитаног јеванђелског зачала обратио се верном народу протојереј ставрофор Милић Марковић између осталог рекавши: „Ми се данас молимо Господу да се овде заједно

причестимо, али да и Свети Никола буде наш заштитник пред Господом. Када би Светог Николу питали за савет, он а би нам сигурно рекао само једну реч, а то је молитва, а пише нам на првој страни молитвеника да је молитва побожни разговор душе са Богом“.

Након причешћа верних учињен је литијски опход око храма, а потом преломљен славски колач. За све верне је старањем домаћина славе Александра Стошић и његове породице приређено послужење и ручак у порти храма. Колач за следећу годину је преузео Зоран Ђорђевић. У току ручка уприличен је културно-уметнички програм хора „Свети Сава“ под вођством јереја Ивана Антонијевића.

Немања Стојковић, ђакон

ОСВЕЋЕЊЕ КРСТОВА И ЗВОНА У МАНАСТИРУ СВЕТОГ ПАЈСИЈА КОД ЈАГОДИНЕ

У уторак 6. недеље по Васкрсу, 27. маја, Свету архијерејску Литургију у манастиру Светог Пајсија Светогорца код Јагодине служио је Његово Високопреосвештенство Архиепископ крагујевачки и Митрополит шумадијски Г. Јован уз саслужење свештенства и монаштва Епархије шумадијске и велики број верника. Учешћем у Светој Литургији радост Другог доласка Христовог поделиле су са свима и високопреподобне игуманије: Нектарија из Каленића, Текла из Прерадовца, Евгенија из Ралетинца, Анастасија из Дивостина, Јелена из Драче, Тавита из Липара и Аквилина из Бајчетине. Након читања јеванђелске перикопе Митрополит Јован је поучио своје епархиоте, рекавши између осталог:

„Сваки је човек њива Господња, по којој Господ сеје божанско семе. Ако посејемо земаљско семе а не заливамо га и не чувамо од корова, плода неће бити. Тако је и са семеном Божијим, са речју Божијом. Ако је не сместимо у своје срце, реч Божија ће да избледе. Реч Божија је светиња и све бива на реч Божију. Ако не чувамо реч Божију, онда ће семе Божије услед наших страсти, слабости, гордости, сујете закржлати и неће доносити рода. И зато данашње Јеванђеље каже: 'Ако зрно пшенично паднувши у земљу не умре, онда једно остане'. Тако и човек, ако не умре за овај свет, неће доћи ни прићи у вечни непролазни свет. Ако се човек затвори у своју мисао, своју логику, он се суши и што је најгоре остаје сам. Да би се човек тога спасио, мора прво да се спасе свога ега. А ега се не можемо спасити и ослободити без смирења, без вере у Бога. Отвори ли се дух наш према светлости и храни духовној, отвори ли се према Богу и узима ли све дарове Божије у себе, он се храни вечним животом. Он се храни хлебом који није од овога света, храном самога Господа нашега Исуса Христа. Он је наша храна. И ако ми не узимамо ту храну – Њега, то јест Његово Тело и Његову Крв, умиремо и пре телесне смрти. Све док је човек самољубив, саможив, док је затворен у себе и хоће да живи само од себе, и у себи, и за себе, он је у ствари бесплодан. А када човек победи себе, своју самољубивост, гордост, сујету, њему Бог даје благодат. Ми треба да се отворимо за Бога. У исто време треба да се отворимо за другог и онда постајемо плодносни у сваком погледу. Душа чезне за Богом. Она тражи висине, а то је наука Божија, то је Јеванђеље, то су Свете врлине и Свете тајне, на првом месту Света тајна покајања и Света тајна причешћа.“

Пре Свете Литургије освештани су крстови и звоно за саборну манастирску цркву Светог Пајсија Светогорца у изградњи, коју брижно води игуман ове Свете обитељи, високопреподобни протосинђел Пајсије (Илић). Звоно је прилог породице Слободана Симића из Варварина, крст на куполи је прилог породице. Предрага Јевремовића и крст на улазу је даровала породица Зорице Митровић. Након причешћа великог броја верника, уследила је трпеза љубави, коју је припремио игуман Пајсије.

Угљеша Урошевић, вероучитељ

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА И ОСВЕЋЕЊЕ ПАЛИОНИЦЕ СВЕЋА У КРАГУЈЕВАЧКОМ НАСЕЉУ ГРОШНИЦИ

У среду, 28. маја, када наша Црква прославља Преподобног Пахомија Великог и Светог Ахилија Ларишког, у дану Оданија Васкрсења Христовог, Његово високопреосвештенство Архиепископ крагујевачки и Митрополит шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у крагујевачком насељу Грошници, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске, и при том осветио новоподигнути објекат намењен за паљење свећа, црквену продавницу и канцеларије свештеника.

Након прочитане јеванђелске перикопе, Митрополит Јован је произнео беседу, рекавши између осталог: „Христос васкрсе, драга браћа и сестре! Данас Црква својим богослужењем чини Оданије Васкрса. Данас је богослужење скоро у потпуности исто као што је богослужење на сам дан Васкрса. Овим богослужењем Црква хоће да подсети вернике на значај Васкрсења Христовог за нас и наше спасење. Црква жели да нагласи да се Христовог Васкрсења не треба сећати само од године до године, већ да свагда живи у нама и да нам улива радост, јер нема веће радости него што је Христово Васкрсење, јер је Господ својом смрћу и Васкрсењем уништио смрт, грех и ђавола и даровао нам живот вечни. Ако верујемо у светлост Христову, постајемо синови светлости, деца светлости Христове. Онај који верује у Васкрсење Христово и Христа носи у себи, такав човек је син светлости. Такав човек је христоносац, богоносац, јер верује у Христа који је за себе рекао да је Светлост свету и да онај који иде за њим неће бити у тами. Црква, верна свом Господу, свакодневно исповеда да је Христос истинита Светлост која просвећује сваког човека који долази на свет. Та светлост увек сија и у нама, али по мери вере наше. Ако имамо веру, светлиће и у најтежим данима, али ако немамо вере, ми смо у мраку, зато што смо у мраку своје гордости, сујете и слабости. Светлост Христова светли у тами, а тама је не обузе. Не могу нас никакве невоље савладати и одвојити од Христа и од Његове љубави. Нека нам Господ помогне да прослављајући Оданије Васкрсења Христовог, увек у Цркви славимо Васкрсење, јер је свака недеља Васкрс у маломе.“

Током Свете Литургије Митрополит Јован је одликовао протојереја Душана Илића, првог пароха грошничког, чином протојереја ставрофора, а јереја Мирка Шилковића, другог пароха грошничког, чином протонамесника.

Након Свете Литургије уследила је трпеза љубави коју су припремили црквени одборници и верници грошничке Цркве за све сабране. Посебним залагањем члана црквеног одбора, Саше Новаковића, организована је трпеза у оквиру простора винарије Art Wine у Грошници. Током трпезе, нови протојереј ставрофор Душан Илић је произнео беседу благодарности свом Владици.

Небојша Стевановић

ВАЗНЕСЕЊЕ ГОСПОДЊЕ ПРОСЛАВЉЕНО У ЂУРИСЕЛУ

У храму посвећеном Вазнесењу Господњем у Ђуриселу прослављена је храмовна слава. Свету архијерејску Литургију служио је Митрополит шумадијски Г. Јован уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске.

Након прочитаног Светог Јеванђеља, Митрополит Јован се обратио сабранима, рекавши између осталог: „Данас Православна Црква прославља празник Вазнесења Господњег, у народу познатом као Спасовдан. Сама реч Спасовдан побуђује нас да се молимо да нас Господ спасе. Та реч представља изазов законима природе, који човека свагда вуку наниже и потчињавају га земљиној тежи. У речи вазнесење нема падања, него само узношења, са лакоћом тог покрета навише. То је бесконачно наше уздицање и узношење на висину. Вазнесење је празник отвореног неба, као вечног дома и нашег истинског завичаја. Грех је нажалост раздвојио земљу од неба и претворио нас у приземна бића која су упућена искључиво на земљу, на оно што је земаљско и што је само овде и сада. Човек је створен за вечност, за небо. Зато Свети Јован Златоуст је говорио 'шта је мени до неба када ћу ја сам постати небо'. Да би човек постао небо, треба да има у себи Онога који држи небо и треба да верује да Онај који је сишао са неба узлази на небо. То није ово звездано небо које ми гледамо изнад себе, него место обиталиште превечног Бога. Зато смо данас певали: 'Узнеси се на небеса Боже и по свој земљи слава Твоја.' Реч је о небу које нам је вратио Христос, а које смо изгубили у свом греху и гордости, у својим земаљским наукама и идеологијама. Небо, то је Царство вечног живота, истине, добра и лепоте, које је Бог припремио онима који га љубе. Он је рекао својим апостолима када се вазносио на небо 'идем да вам припремим место'. И заиста, наше право место није ово. Ово је привремено место, али врло значајно. Јер овим животом овде на земљи или губимо небо или задобијамо небо. Христос нам је отворио пут својим Вазнесењем, што значи да смо сви позвани да се вазнесемо, подигнемо, уздигнемо. Верујемо да је на дан Вазнесења човеку дата могућност да има мир у себи, ако чува мир који је Христос дао апостолима када је рекао: 'Мир свој дајем вам, мир свој остављам вам'. Господ је показао пут којим можемо да дођемо до мира Христовг. То је пут којим и ми можемо да достигнемо висину Свете Славе Вазнесења Господњег. Пут Господњи мора да буде пут свих нас.“

Након Свете Литургије уследио је крсни опход око храма, а Митрополит Јован је благословио славске дарове и пререзао славски колач. Пре трпезе љубави у црквеном трпезару, коју је припремио надлежни свештеник са овогодишњим колачаром и осталим парохијанима, приређен је прикладни културно-уметнички програм у црквеној порти.

У КРЋЕВЦУ ОСВЕЋЕНИ ТЕМЕЉИ ЗА НОВУ ЦРКВУ

На велики празник Вазнесења Господњег, у послеподневним часовима 29. маја, Његово високопреосвештенство Архиепископ крагујевачки и Митрополит шумадијски Господин Јован осветио је темеље за нову цркву и пресекао славски колач у селу Крћевцу недалеко од Тополе. Овај храм који је у изградњи биће посвећена управо Вазнесењу Господњем. Након свечаног чина освећења темеља, у порти будуће цркве припремљена је славска трпеза коју су својим трудом и залагањем припремили мештани овог села са својим свештеником протонамесником Николом Илићем.

Стеван Илић, ђакон

УСНУО У ГОСПОДУ ПРОТОЈЕРЕЈ СТАВРОФОР ЖИВОТА МАРКОВИЋ

На дан када нас Света Црква призива да „приђемо и примимо светлост од незалазне Светлости и прославимо Васкрслог Христа“ славећи Васкрсење Господа и Бога и Спаса нашега Исуса Христа, после краће болести, уснуо је са надом у Васкрсење и вечни живот протојереј ставрофор Живота Марковић.

Прота Живота Марковић, рођен је 3. фебруара 1952. године од благочестивих родитеља Зорке и Станимира у левачком селу Секуричу, у срцу Шумадије. Вери и побожности учио се од својих родитеља који су сваке недеље учествовали на Светим Литургијама. Увек је истицао прво јеванђеље које је запамтио о Сејачу и семену. Основну школу је завршио у родном месту од 1959. до 1967. године. Следећи пример свог ујака, проте Драгише Јевтића, 1967. године уписује богословију Светих Кирила и Методија у Призрену. Призрен је доживљавао као свој други завичај. Касније у животу враћаће му се више пута. Богородица Љевишка, Пећка Патријаршија, Дечани, Свети Архангели су заувек постали део њега. Богословију завршава 1972. године као ђак генерације. Имао је ту част да његову диплому, како је истицао, потпишу два потоња Патријарха, блаженопочивши Патријарх Павле и блаженопочивши Патријарх Иринеј.

По одслужењу војног рока 3. фебруара 1974. године ступа у брак са Надом, кћерком Десанке и Милутина Алексића такође из Секурича. У чин ђакона је рукоположен 13. фебруара 1974. године, а сутрадан 14. фебруара 1974. године у чин свештеника од стране првог Епископа шумадијског Валеријана. Епископ га поставља за пароха у шумадијском селу Влашка, под Космајем, Архијерејско намесништво младеновачко. Заједно са својим парохијанима обновио је стари и изградио нови парохијски дом. Године 1982. одликован је црвеним појасом од стране Епископа Саве. Благословом Епископа Саве у децембру 1985. године прелази у цветојевачку парохију у Архијерејском намесништву крагујевачком и на тој парохији остаје до 1987. године. И у овој парохији, његови парохијани су га следили. Заједно су започели парохијски дом, чији су темељи освештани за време његовог службовања у Цветојевцу. Преласком у Стару Цркву, добија задужење да надгледа радове на цркви Христовог Васкрсења на Бозману и започиње темеље цркве Светог Кнеза Лазара у Белошевцу. Године 1988. постаје део братства Саборног

храма Успенија Пресвете Богородице у Крагујевцу. У то време је био секретар и благајник Црквене општине крагујевачке. Био је један од блиских сарадника и личног возач Епископа Саве.

Благословом Епископа Саве отпочиње изградњу храма Светог Саве у насељу Аеродром у Крагујевцу.

Године 1990. освештани су темељи ове светиње. Као први старешина овог храма у периоду од 1990. до 2007. године уткао је себе у сваку циглу овог храма. За време његовог службовања храм је у потпуности завршен, са делимичним живописом. У ово време са својим парохијанима отпочео је и градњу цркве Зачећа Светог Јована Крститеља у селу Јовановац крај Крагујевац, коју је довео до централне куполе.

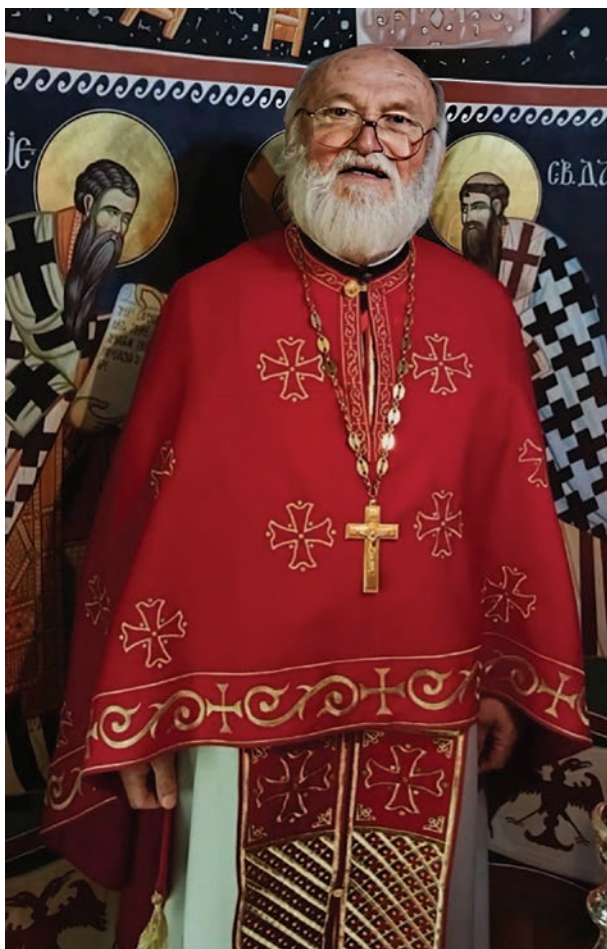
Од стране Епископа Саве 2000. године произведен је у чин протојереја на дан своје крсне славе Светог Архиђакона Стефана, 9. јануара, а 9. октобра 2001. године од стране администратора Епархије шумадијске Г. Василија бива произведен у чин протојереја ставрофора.

2007. године постаје парох десимировачки. За његово службовање у овој парохији живописана је и реновирана црква Свете Недеље у Десимировцу, реновирана сала за

народ, завршена Црква Свете Тројице у Церовцу. Године 2010. бива одликован орденом Војда Карађорђа од стране Епископа шумадијског Г. Јована.

Дана 14. фебруара 2014. године прославио је литургијски 40 година свештеничке службе, а 1. септембра 2014. године одлази у пензију. Пре годину дана прославио је 50 година свештенички службе и до краја је активно учествовао у литургијском животу цркве. У пензији служи у манастирима његовог родног Левча. Радо се одазивао позивима сестринства манастира Пећке Патријаршије и братства метоха манастира Хиландара-Какова.

Упокојио се на дан Васкрсења Господњег у присуству своје деце и певање тропара Христос васкрсе. Опело и сахрана обављени су на Васкрсни Уторак 22. априла у његовом родном селу Секуричу, а пре тога је служена Света Литургија. За собом је оставио супругу Наду, децу докторку Александру, васпитачицу Јелену, јереја Ненада, протојереја Милоша, као и унучиће Сару, Страхињу, Матеју, Анастасију, Константина, Стефана, Теодора, Симону и Дарију.

Лазар Марјановић, ђакон

ОРУЖЈЕ МИРА СВЕТОГ ЈОВАНА ВЛАДИМИРА

Лик Светог Јована Владимира ретко се појављује у широкој црквеној јавности. Његов култ је локализован и најчешће везан за простор некадашње Дукље, данашње Црне Горе и делимично Албаније. Ипак, реч је о личности која, по свом карактеру и делу, заслужује много више пажње. Не само због мучеништва, већ због специфичног начина на који је, као владар, живео унутар сукоба, одбијајући да води борбу, али не из страха, већ из дубоког уверења да власт без правде и истине губи сваки смисао.

већ му даје своју кћер Косару за жену. Тај брак је, очито, имао политичку функцију, али његов историјски исход није био трајни мир.

Након Самуилове смрти, власт у Охриду преузима Владислав, који нема исти однос према Владимиру. Позива га у двор, лажно, под изговором учвршћивања односа. Свети Владимир, према житију, одговара на позив без оклевања, носећи у руци крст. Тај детаљ – крст као одговор на позив иза ког се назире страдање – није ствар пукe сентименталности или стилског украса живописца. Он је, пре свега, симбол одсуства страха и одлуке да се не учествује у играма моћи. Свети Јован Владимир је био свестан да такве игре ниједној страни не доносе добро.

Овде долазимо до кључне поуке коју нам открива лик овог светитеља: хришћански отпор не подразумева сукобљавање. Владимир није био човек слабог карактера, неспособан за политичко деловање. Био је владар, супруг, савезник, дипломата. Али у тренутку када је требало да бира између опстанка на политичком терену, на којем се дозвољавају и најнеумеснији потези, он се опредељује за нешто пред чиме посустаје логика света. Он доноси свесну одлуку да не пристане на принцип насиља, чак и када изгледа да је то једина преостала могућност.

Данас смо навикли да на дрскост и зло одговарамо једнако грубим речником. У околини у којој преовладавају надметање и наметање, човек који не узвраћа истом мером често бива доживљен као слаб и неотпоран. Али Свети Јован Владимир није био слаб, штавише. Могао је да покуша да се супротстави, али је знао да искористити оружје свог супарника – насиље, мржњу или освету – завршава увек у поразу човека, поразу његове боголикости, без обзира на исход борбе.

У овом контексту можемо промислити и о односима унутар свих наших заједница, било да смо возач аутобуса, продавац у радњи или свештеник у цркви. Дрскост није одлика снажног човека, већ врло несигурног. Када неко осећа потребу да стално доминира, да се намеће, да понижава или контролише друге, то често није зато што је стварно сигуран у себе или исправност својих поступака, већ зато што се у дубини осећа угрожено, недовољно признато или слабо.

У том контексту, обичан човек, без обзира на професију или положај, може бити изложен искушењу. Прво искушење је страх: да се повуче, ћути, прихвати неправду. Друго искушење је реакција истом мером: да узврати грубошћу, да узврати речима или понашањем које води ка новом сукобу. Али обе опције остављају човека пораженим изнутра, или зато што је дозволио да га страх води, или зато што је постао исти као онај ко му наноси неправду.

Свети Јован Владимир нуди другачији пут. Он показује да постоји и трећа могућност: да се човек не повуче из страха, али да не узврати мржњом. Уместо тога, он поступа из дубоког унутрашњег мира и убеђења да насиље, на било ком нивоу, не доноси стабилан исход.

Историјски подаци о њему су ограничени, што је често случај и са осталим савременицима, личностима са прелаза из X у XI век. Оно што знамо долази највише из житија, али и из појединих византијских и словенских хроника. Реч је о кнезу који је владао Дукљом као вазал Византије, али у сложенем периоду када се на Балкану за утицај боре Византија и Самуилово Царство. Свети Јован Владимир бива заробљен у сукобу са Самуилом, али се уместо политичке ликвидације дешава нешто необично: Владимир опстаје. Самуило га не само пушта,

Према томе, сукоб не доноси мир, него само храни већ постојећу жељу за контролом и доминацијом. Он не решава суштину проблема, већ га само уздиже на следећи ниво. Другим речима: ако се неко опире дрскости миром и доследношћу, а не страхом или агресијом, он прекида тај ланац принуде. И управо у томе је хришћански отпор: не у пасивности, не у освети, већ у одлучном одбијању да се учествује у борби чија логика води у дубљу пропаст обе стране.

Свети Јован Владимир није одустао, како је то деловало у очима његових противника. Просто, одбио је да учествује у игри чија правила воде у деградацију назначења које је Бог у почетку наменио човеку. То је став који пројављује велику духовну зрелост, а не равнодушност. Поднео је жртву како би показао да ако нешто жели истински да живи, мора истински и да умре.

Он није „победио непријатеље“ тиме што их је оружјем натерао у бег, већ тиме што није одабрао да личи на њих. Није спасио свој положај, али је сачувао оно што је много теже сачувати – Божији лик у себи. То је вредност која, и у нашем времену, често изостаје.

Свети Јован Владимир даје одговор без сувишних речи и сентименталности. Он није позвао народ на ус-танак. Није оставио говор или манифест. Његов одговор је био тих, али непомирљив са лажју. Његов живот је сведочанство да се човеку ништа не може одузети, ни част, ни смисао, ни слобода, ако је сам одлучио да их не жртвује ради било каквог компромиса са неправдом.

ИЗ СЛУЖБЕ СВЕТОМ ЈОВАНУ ВЛАДИМИРУ

На малој вечерњи, стихире, глас 1:

Данас нам је заблестао Богом обасјани празник, дивног међу мученицима и храброг страдалника, знаменитог кнеза Јована; опевајмо његова чудеса, и из његовог кивота захватимо здравље, и од сваке патње и невоље избављење.

Постао си као пресветла звезда која увек сија, и као предивни чудотворац си свима заблестао; ти пуноћу светих и побожних обасјаваш и чуваш Владимира, својим молитвама, светитељу блажени; зато те славимо, а твоје свете подвиге хвалимо.

Као ангел у телу си постао, уздржан и честитог живота, и Крститељев имењак; удостојен си и да видиш у лику орла Божијег ангела, а он је теби, имењаче са благодати, крст показао; због крста си и пострадао, јер су ти безаконици главу одсекли, због твоје ревности за веру православну.

Стихире на великој вечерњи, на Господи возвах, глас 4:

Као плодна вођа, духовно си одгајен у винограду страдања, светитељу, и доносио си као свете плодове изворе исцелења, јер из твога светог кивота сви захватамо здравље својим телима, Јоване, украсе страдалника, зато тебе славимо као молитвеника за душе наше.

Тебе је Господ заволео, јер си и ти њега изнад свега волео; ти си телесне прохтеве омрзнуо, а за Христом следовао, и крст си мучениче радосно на раме узео, и у сурову смрт си пошао, зато блажени, хвалимо у псалмима и песмама твоје свето страдање.

Као добар војник си војевао за Цара небеских сила, и сам си својевољно, Владимира, приклонио свој врат под мач, али си сједињен са сабором мученика, блажени, и удостојио се да примиш венце победе, зато се сада моли са њима за нас, чудотворче.

Од Словена си потекао, Јоване блажени, као ружа мирисна, и мирисом си Богу угоднио, постом, молитвама и стајањем на бдењима; молитве си узносио од чистог срца Господу, зато хвалимо твоја јунаштва.

Штитом вере те је Господ заштитио, и моћним те је Јоване славни учинио; војевао си против зловних противника, и мачем твога трпљења си њине замке уништио, и венцем победе се знаменити чудотворче овенчао.

Своју владарску одежду си, светитељу, заиста својом мученичком крвљу украсио, и њоме обасјан си маглу јереси разгнао, а народ свој си просветио, и благодаћу Божије догмате објаснио, да православно верују у Тројицу, Једно Биће али у Три Лица неразделно постојеће.

На јутрењу, хвалитне стихире, глас 8:

Дођите сви и окупите се, у светом храму трипут блаженог Јована, и прославимо Господа, који је њему подарио благодат, да излива дарове исцелења; о, блажени, сада међу ангелима, моли Христа Бога, да спасе душе наше.

Јоване мучениче славни, ти си усрдно крст Христов на рамена узео, и својим трпљењем си за њиме похитао, и њиме си, светитељу, потоке страсти исушио, а тело своје си на жртву предао, зато ти је глава овенчана, кнеже много даровити.

Страдањем си се на страдања Христова угледао, и од њега си, Владимира страдалниче, силу чудеса примио, и спасаваш све који ти притичу, од невоља и искушења; и пред њиме стојиш са смелошћу у слави бесконачној.

Мачем ти је глава посечена, и из овог живота си у живот вечни прешао, и из смрти у бесмртност, из трулежи у нетрулежност, јер ниси природну смрт очекивао, него си својевољно умрети изволео. О, колики је твој подвиг мучениче славни, којима си се радосно у сабор страдалника убројао.

Овај свет и живот времени си оставио, јер си за часним крстом жудео, као крилати орао си се у горње царство уздигао, Јоване свехвални, зато и ми дарове до твојих моштију примамо, јер се миром који изливаш дивни страдалниче Христов помазујемо, и од болести се лечимо, а ти се на небесима радујеш са ангелима, зато нам измоли од Христа Бога опроштај грехова и велику милост.

ЛЕСТВИЦУ, БРЖЕ ДАЈ ЛЕСТВИЦУ

О руском писцу Гогољу и Синајском игуману Јовану Лествичнику са Владимиром Воропајевим
разговарао Јуриј Пушчајев

Питање: Владимире Алексејевичу, када је Гогољ први пут прочитао *Лествицу*?

Одговор: *Лествица* Преподобног Јована Синајског била је једна од омиљених књига Гогоља од младости. Постоје све основе да сматрамо да је већ крајем 1820-их година он саставио рукописни зборник „Из књиге:

Лествица, која води у небо”. То је гогољевски аутограф, веома значајног обима (на 92 странице, на осам доља¹ листа), исписан калиграфским рукописом, до 1938. године се налазио у Харковском Историјском музеју (бившем Музеју Слободарске Украјине „Г. С. Сковорода“); његова даља судбина је непозната. Пошто су за време Великог отаџбинског рата харковски архиви превожени у Немачку, можемо претпоставити да се рукопис обрео у Немачкој. Аутограф Гогоља који је доспео до нас, сада се чува у Рукописном одељењу Института руске књижевности (Пушкински дом) и датиран је приближно на 1843. годину, укључује у себе преписе из *Лествице* у преводу који је издат у Москви 1785. године под називом *Лествица, која води у небо* (можда се Гогољ користио и другим издањем овог превода). Цитати и реминисценције из ње сусрећу се у Гогољевим писмима из прве половине 1840-их година. По свему виђеном, у својим иностраним лутањима писац је имао уз себе зборник рукописа који је он саставио. Сви преписи Гогоља из *Лествице* који су доспели до нас објављени су у Пуном зборнику његових дела и писама у 17 томова. Издање је изашло 2009–2010 године, када је обележаван двестагодишњица од дана рођења Гогоља, по благослову свјатјејшег патријарха Кирила и приснопамјатног, већ почившег блаженог митрополита Кијевског и целе Украјине Владимира. Гогољ је био веома начитан у светоотачкој литератури. После његове кончине у његовим папирима били су откривени цели фолијанти преписа из дела светих отаца и учитеља Цркве.

Питање: Када је то почео чинити? Такође у младости?

Одговор: Преписе је Гогољ чинио у различито време. Сви рукописи духовног садржаја који су доспели до

нас такође су издати у тих 17 томова. На пример, читава рукописна Гогољева књига под називом „Изабрана места из дела светих отаца и учитеља Цркве”. Поред древних отаца Цркве – Јована Златоустог, Василија Великог, Јефрема Сирина, Атанасија Великог, Григорија Ниског, Јована Дамаскина, Кирила Александријског и других –

у овом зборнику се садрже одломци из дела Гогољу савремених духовних писаца: Светог Филарета, митрополита московског и коломенског, Задонског затворника Георгија и многих других. Истина, међу њима нема Јована Лествичника, вероватно зато што је Гогољ и тако носио са собом свој конспект *Лествице*. Писац је провео у лутањима по Европи, више од једанаест лета и није имао могућности да носи са собом велику библиотеку. До нас је дошао и други рукопис Гогоља, преписи из службених Минеја, које је назвао „Црквене песме и канони” (такође издати у 17 томова). Прочитао је Минеје за пола године и чинио преписе за сваки дан. Гогољ је предивно читао на црквенословенском језику, и то се, наравно, одразило на његово поимање руске књижевности. У студији

„У чему је коначно суштина руске поезије и у чему је њена особеност” указао је на три извора самобитности, из којих руски песници треба да црпе надахнуће. То су народне песме, пословице и беседе црквених пастира (на другом месту студије наведене су црквене песме и канони). Можемо са увереношћу казати да ови извори имају првостепени значај и за естетику Гогоља. Он је писао: „Још је тајна за многе овај необични лиризам – рађање врховне трезвености ума – који потиче из наших црквених песама и канона...”. Тајна овог лиризма била је откривена Гогољу и позната не по чувењу, већ из личног искуства. Узгред, потврду тога да је Гогољ својеручно преписао *Лествицу* нашао сам у књизи *Пророци византизма* изdatoј 2012. године. То је преписка познатог мислиоца, писца и публицисте Константина Николајевича Леонтјева са његовим најближим пријатељем Тертијем Ивановичем Филиповим. У писму из Санкт Петербурга од 22. фебруара 1888. године Филипов је саопштио Константину Леонтјеву: „Са висине *Лествице*, која је особито њега (Гогоља) усхитила и коју је преписао својом руком, желећи дубље да запечати у свом сећању њен божанствени садржај, сва његова дела, посебно комична, природно, морала су да му се учине релативно ништавним”. Стварно, Гогољ се веома строго односио према својим раним делима и у предговору својим сабраним делима у четири тома (јединим за живота) пише да снисходљиви читалац може пропустити цео први том, то јест *Вечер на мајуру близу Дикањке*, и почети читање од другог. Откуд је Филипов могао знати да је Гогољ преписао *Лествицу* сопственом руком? Ствар је у томе да је у своје време служио као чиновник за посебне наруџбине за време грофа Александра Петровича Толстоја, који је после смрти Гогоља постао обер-прокурор Светог Синода. И он је могао знати о гогољевском руко-

¹ Доља (стара мера за тешину, 44 мг).

пису од грофа Толстоја или га видети у његовом дому. Писац је умро у дому грофа Александра Петровича Толстоја у Москви на Никитском булевару, и рукописи који су преостали после његове кончине чувани су неко време тамо. Потом је део од њих упућен у Васиљевку мајци и сестрама Гогоља. Узгред, сам Константин Леонтјев је такође био велики поклоник и поштовалац Преподобног Јована Синајског. Давао му је предност у односу на Достојевског, о чему је писао у једном од писама из Оптине Пустине свом ученику Анатолију Александрову: „Морамо долазити брже до тога, како би нам се Јован Лествичник више допадао него Достојевски”.

Питање: За Леонтјева је то била принципијелна мисао да је Достојевски важан само као прелазни степен ка оцима Цркве, светоотачком учењу.

Одговор: Да, али то не значи да Достојевски није потребан. Гогољ је такође говорио да су уметност, књижевност невидљиви степени ка хришћанству, пошто са-

времени човек нема снаге да се непосредно сретне са Христом. Уосталом, ви, вероватно, знате познате речи Светог Игњатија (Брјанчанинова) о Гогољу? Он је рекао да је Гогољ у многоструком заблудео, креће се душевним побудама, а не духовним. Зато његова књига „издаје из себе и светлост и таму”.

Питање: О којој је то Гогољевој књизи казао Игњатије (Брјанчанинов)?

Одговор: О *Изабраним местима из преписке са пријатељима*. По изласку књиге Петар Плетњов је послао два примерка пријатељима писца Балабина. Марија Петровна Вагнер (рођена Балабин), бивша ученица Гогоља (којој је он предавао за време свог боравка у Петербургу), један од њих је предала ради читања Светом Игњатију, у то доба архимандриту, настојатељу Троји-

це-Сергијеве пустиње близу Петербурга, и овај је вратио књигу са својим одговором. Свети Игњатије у питањима духовног живота препоручује да се руководио светим оцима, а не Гогољем. И то је потпуно оправдано. Међутим важно је схватити за кога је Гогољ писао своју књигу. Када је примио то писмо-прекор из Петербурга, признао је оправданост прекора, али је тврдио да је за изношење пуног суда о књизи „потребно бити дубоки душевидац, потребно је осетити и зачути страдање оне половине савременог човечанства, са којом чак нема ни прилике да се сретне монах”. Приближно у то време Гогољ је писао протојереју Матеју Константиновском: „Мени се чини да ако неко само помисли о томе да постане бољи, он се већ неизоставно потом среће са Христом, увидевши јасно, као дан, да без Христа не може постати бољи, и, одбацивши моју књигу, узме у руке Јеванђеље”. Можемо рећи да ова Гогољева мисао и јесте оно бреме до којег је дошао као резултат својих

размишљања о списатељству. Али ово бреме му није забрањивало уметничко стваралаштво, већ само покретало ка његовом одлучном обнављању у светлу јеванђељске речи. Као својеврсан резултат дијалога у одсуству двојице чувених представника руске културе, класика отаџбинске књижевности, могу послужити речи познатог писца и новомученика протојереја Јована Восторгова о томе да су такви ствараоци, као што је Гогољ, по свом значају у историји речи слични светим оцима у Православљу: они штите мисао од разлагања и труљења, чинећи духовну храну погодном и лако усвојивом. То је било речено на парастосу Гогољу у Тифлису 1902. године.

Питање: Колико често је Гогољ читао *Лествицу*?

Одговор: То је непознато. У његовим писмима из 1840-их година и у делима налази се мноштво реминисценција из *Лествице*?

Питање: Каквих?

Одговор: Слика лествице, која сједињује земљу и небо, једна је од омиљених код Гогоља. Она се сусреће у једном од најранијих његових дела *Мајска ноћ или Утопљеница* (1829). „Ниједан храст код нас не досеже до неба, жали се лепотица Гаља. А говоре, међутим, да постоји негде, у некаквој далекој земљи, такво дрво, које шуми крошњом у самом небу, и Бог силази по њему на земљу ноћ уочи Светлог празника. Не, Гаљо, одговара јој козак Левко, код Бога постоји дугачка лествица од неба до земље. Њу постављају уочи Светлог Васкрсења свети арханђели; и тек што Бог ступи на прву степеницу, сви нечасни духови полете стрмоглавце и у гомилама нападају у пакао, и због тога на Христов празник ниједног злог духа не бива на земљи”. Слика лествице такође постоји у *Сорочинском вашару*, *Глави из историјског романа, Страшној освети*. О предстојећој борби са „страстима” и усхођењу „по клиским степеницама” лествице Гогољ говори у писму мајци 24. јула 1829. године. Такође су понекад Акакија Акакијевича Башмачкина из *Шињела* поредили са Преподобним Акакијем из *Лествице*. Јер понашање Гогољевог јунака носи аскетски карактер. Истина, његов аскетизам је усмерен на лажну страну. У *Шињелу* писац показује како човек улаже сву своју душу без остатка у ствар — шињел. Ова страна јунака повести, која заслужује не

само састрадање, него и порицање, била је примећена од стране Аполона Григорјева, који је писао да је у лику Башмачкина „песник нацртао последњу границу плиткоће Божијег створења до оног степена да ствар, и то најништавнија ствар, постаје за човека извор безграничне радости и уништавајуће туге, дотле да шињел постаје трагични *fatum* (лат. судбина, коб, неизбежност) у животу суштине, створене по лику и подобију Вечнога...” Тако да се трагови читања *Лествице* налазе у многим Гогољевим делима. Али главно је да они постоје и у *Изабраним местима из преписке са пријатељима*. Састављена као поучан рад за савременике, нешто слично аскетском трактату за световне људе, Гогољева књига има композицију и духовну усмереност сличну *Лествици*: усхођење човека од најнижег, приземног стања физичке или духовне смрти (последња се одређује као погруженост у различите страсти), кроз победу над страстима и умртвљивање у себи „старог човека”, ка коначном циљу – стицању Духа Светог и васкрсењу (једна од последњих глава *Лествице* „О земном небу, или о богоподражавајућем бестрашћу и савршенству, и васкрсењу душа пре општег васкрсења”).

Питање: Али је ипак непознато колико је често Гогољ читао *Лествицу*?

Одговор: Мислим да је често, ако је носио са собом свој конспект *Лествице* на 92 странице на осам доља листа – то је велики формат, у суштини, укоричена свеска. Заправо, тамо је заправо 92 листа, не странице, то јест листова, исписаних са две стране.

Питање: Да ли су сачувани неки Гогољеви искази о *Лествици*?

Одговор: Не, али то како је дубоко живела ова духовна слика у свести писца можемо видети, на пример, по његовим предсмртним речима: „Лествицу, брже, дај лествицу!” Последњи сати умирућег Гогоља описани су од стране доктора Алексеја Терентјевича Тарасенкова: „Касно увече (20. фебруара. – В. В.) он је, очигледно, почео да заборавља и губи сећање... У једанаест часова повикао је гласно: – Лествицу, брже, дај лествицу! Чинило се да је хтео устати. Подигли су га са постеље и сместили у фотељу”. Истраживачи су приметили сличност предсмртних речи Гогоља о лествици са оним што је рекао недуго пре своје блажене кончине Светитељ Тихон Задонски, који је Гогољева дела виšekратно ишчитавао. У сећање такође долазе предсмртне речи Пушкина, обраћање Владимиру Ивановичу Даљу: „Де, подигни ме, пођимо, ма више, више... де, пођимо!”

Питање: Шта мислите, због чега је Гогољу била тако блиска књига *Лествичника*, да ју је чак преписивао својеручно?

Одговор: То је најважнија књига у православној аскетици. У животу и стваралаштву Гогољ је ишао најтежим, најсложенијим путем, путем црквене аскетике, успостављања у себи лика Божијег, оцрковљења својих

списа. Он је остао усамљени подвижник у књижевности, готово ни од кога схваћен.

Питање: То јест Гогољу је био близак управо аскетски садржај *Лествице*?

Одговор: Наравно. Гогољ је био безмало једини писац-класик, чију су стваралачку мисао хранила светоотачка дела. Познато је да је у Оптини Пустини Преподобног Исака Сирина (по којој је 1854. године старац Макарије припремио штампано издање), која је за њега постала от-

кровење. У манастирској библиотеци чува се примерак првог издања *Мртвих душа*, који је припадао грофу А. П. Толстоју, а после његове смрти предат је оптинском јеромонаху Клименту (Зедерхолму), са Гогољевим белешкама, учињеним после читања ове књиге. На пољима једанаесте главе, наспрам оног места где је реч о „прирођеним страстима”, он је набацио оловком: „То сам писао у прелести, то је бесмислица – природене страсти су зло, и сви напори човекове разумне воље треба да буду устремљени на њихово искорењивање. Само надимање људске гордости могло је да ми побуди мисао о високом значењу природених страсти – сада, када сам постао паметнији, дубоко жалим због *трулих речи*, овде написаних. Наслућивао сам, када сам штампао ову главу, да сам

се заплео, питање о значењу природених страсти занимало ме је много и дуго и успоравало наставак *Мртвих душа*. Жалим што сам касно упознао књигу Исака Сирине, великог душеводитеља и прозорљивог инока. Код испосника налазимо здраву психологију и непомисно схватање душе. Оно што говоре млади људи, који су се уплели у замршену немачку дијалектику, није ништа друго до привидна обмана. Човеку, који је до ушију у животном блату, није дато разумевање природе душе". Свако Гогољево дело има дубоки духовни подтекст. Али савремени читаоци у већини то не схватају. Упитајте, на пример, школарца или учитеља, ко су то мртве душе? Због чега су мртве? Тешко да ће ко одговорити разумљиво. Међутим, Гогољ се у својој предсмртној белешци обратио нама, земљацима, оваквим речима: „Будите не мртве, већ живе душе. Нема других врата, осим оних на која је указао Исус Христос..." Гогољеви јунаци живе без Бога, зато су и мртви.

Питање: Али у самом тексту *Мртвих душа* нема имена Исуса Христа, и тамо о овим вратима ништа није речено. То је каснији ауторов коментар.

Одговор: Али је постојала идеја са *Ревизором*. Како ревизора треба да се бојимо по Гогољу? Завршна нема сцена, то је сцена Страшног суда. Јунаци чак прст не могу померити, они су пред Судијом. Ево каквог се ревизора треба бојати. Не ове ништарије Хљестакова-пискарала и чак не оног, право, којег шаље император, већ оног који чека код врата гроба. „Страшан је онај ревизор, који нас чека код врата гроба", говорио је Гогољ. Главна идеја *Ревизора* јесте идеја неизбежне духовне одмазде, која чека сваког човека.

Питање: Гогољ се није спремао да оде у манастир и постане монах?

Одговор: Последње деценије Гогољевог живота протичу под знаком све јаче тежње ка монаштву. Не дајући монашке завете целомудрија, нестицања и послушања, он их је испуњавао у свом животу. Савременици нису оставили никаква сведочанства о његовим блиским односима са било којом женом. „Сиромаштво је блаженство, које још није схватио свет", говорио је. „Али кога је Бог удостојио да испроба његову сладост и ко је већ заволео истински своју сиротињску врећу, тај је неће продати ни за какве ризнице овдашњег света". Гогољ није имао свој дом и живео је код пријатеља, данас код једног, сутра код другог. Свој удео имања је одбио у корист мајке и остао сиромаш, помажући при томе једним студентима од средстава примљених од издавања својих дела. После смрти Гогоља, његов преостали иметак састојао се од неколико десетина рубљаља у сребру, књига и старих ствари, међутим он је створио фонд „за помагање сиромашним младим људима, који су се бавили науком и уметношћу", који је сачињавао више од 2500 рубљаља. Било је код њега покушаја да остави књижевно поприште и оде у манастир. Један је био 1845. године у Вајмару, где је Гогољ био са грофом Толстојем. Тамо се исповедао код протојереја Стефана Собинина, причестио се. Марта Собинина, кћер свештеника, познати мемоариста, значајна пијанисткиња, ученица Франца Листа, записала је у свом дневнику да је Гогољ молио од њеног оца помоћ за ступање у манастир. Али га је овај, видећи његово хипохондричко стање духа, одговарао и убедио да не доноси коначну одлуку. И оптински старци су оставили сведочанства о стремљењу Гогоља да оде у манастир. Преподобни Варсануфије је причао својим духовним чедима да је у време последње посете обитељи Гогољ имао намеру да остане у скиту, али га за то

није благословио старац Макарије. Ово се предање често потврђује сведочанством Гогољеве сестре, Ане Васиљевне, која је писала Владимиру Шенроку, биографу писца, да је њен брат „маштао да се насели у Оптину Пустину”. Гогољева монашка стремљења одразила су се и у његовом стваралаштву. У повести *Портрет* (другој редакцији) сликар, који је створио портрет зеленаша, одлучује да оде из света и постане монах. Припремајући себе за подвижнички живот отшелника, он се враћа стваралаштву и ствара слику („Рођење Исуса”), која поражава посматраче заправо светлошћу духовности која исходи из ње. На крају повести монах-сликар поучава сина: „Спасавај чистоту своје душе. Онај ко има таленат у себи, мора бити чистији у души од других. Другоме ће

коначно одустајање од стваралаштва, него као да је подразумевао повратак њему у новом својству. Пут ка великој уметности, сматрао је Гогољ, иде кроз лични подвиг уметника. Потребно је умрети за свет да би се човек изнутра пресаздао, а затим се вратио стваралаштву. Гогољева љубав према монашком животу изражена је у речима молитве, коју је он саставио: „Милосрђа, Госпode. Ти си милосрдан. Опрости све мени грешноме. Учуди да схватим да једино и живим у Теби, Госпode; да не положим ни на кога, осим на Тебе, наду, да се удалим из света у свети кутак самоће”. Ово стремљење Гогоља било је откривено не само његовим најближим сродницима или таквим књижевним саборцима као што је Василије Жуковски, него и неким школским пријатељима.

Питање: Казали сте да је Гогољ у свом животу држао три монашка завета – нестицање, целомудреност и послушање. Са целомудреношћу је потпуно јасно, јер се принципијелно није женио. А друга два?

Одговор: Што се тиче нестицања, иметка код њега, као што сам већ казао, практично није било. Све приходе од својих дела завештао је у корист мајке, како би их она делила напола са сиромашнима. А своје родно имање замолио је да претворе у манастир. Сестра би требала да постане игуманија. Све је то у Гогољевом завештању речено.

Питање: А послушање?

Одговор: О црквеном односу Гогоља према послушању говори поражавајућа чињеница да је он по савету свог духовног оца, ржевског протојереја Матеја Константиновског, спаио главе незавршеног рада и практично се одрекао уметничког стваралаштва. О томе, колико је овај корак био тежак за Гогоља, можемо судити по његовом признању у „Исповести аутора”: „Мени је, тачно, теже него било коме другоме да се одрекнем списатељства, када сам све остало оставио, све боље мамце живота, и, као монах, покидао сам везе са свим оним што је мило човеку на земљи, како не бих ни о чему помишљао, осим о труду своме”. Светоотачко наслеђе, непосредно општење са носиоцима светоотачке традиције умногоме су одредили карактер религиозног светоназора Гогоља и особености његовог стваралаштва. Можемо рећи да је пресудна црта религиозног погледа на свет Гогоља – схватање Светог Писма и свих питања друштвеног и духовног живота у духу светих отаца. Гогољ је рекао свима нама шта значи бити Рус. Он је писао: „Заблагодарите Богу пре свега за то што сте Руси. За Руса се сада открива пут, и тај пут је сама Русија. Ако Руси само заволе Русију, заволеће и све што није у Русији. Овој љубави нас сада води Бог. Без болести и страдања, која су се у таквом мноштву накупила унутар ње и за које смо сами криви, нико од нас не би осетио састрадање према њој. А састрадање је почетак љубави”. Није Достојевски први рекао да је Рус православан, већ Гогољ: „Ономе ко пожели да истински часно служи Русији, нужно је да има веома много љубави према њој, која би прогутала сва друга осећања – нужно је имати много љубави према човеку уопште и постати истински хришћанин у пуном смислу те речи”.

се опростити много, а њему се неће опростити”. Друга редакција *Портрета* сведочи да је Гогољ потпуно свесно ишао по изабраном путу религиозног осмишљавања уметности. У повести је он заправо наметнуо програм своме животу. Његов покушај да напусти свет у лето 1845. године, по свему виђеном није претпостављао

Са руског превео Горан Дабетић

Тарасиј Борозенец, јереј

ДЕТИЊСТВО И ЗРЕЛОСТ У НОВОМ ЗАВЕТУ

У Светом писму Новог Завета тема детињства заузима посебно место. Могуће је говорити о новозаветној теологији детињства, јер овај концепт има специфичан теолошки садржај.

Господ и апостоли говоре о детињству. Између исказа Христових, апостола Петра и Јована са једне, и апостола Павла са друге стране, постоји извесна разлика, која, међутим, није противречност. Разилажење погледа на детињство у Новом Завету последица је различитих перспектива и контекста који се међусобно допуњују.

означава несавршено доба, плотско стање духа. По Светим Оцима, ум или дух је највиша сила душе одговорна за искуствено богопознање и супротстављање телу. Одраслост, напротив, означава савршено духовно стање ума, који је познао Бога. Дакле, у контексту врлинског успона ка Богу и Његовом познању, телесно детињство је у супротности са духовном одраслошћу, као што је неразвијеност супротстављена развијености.

У духовном смислу, детињство је потпуно позитиван појам и сматра се сликом просте, чисте, смерне, без-

грешне вере, која је основна покретачка снага свих хришћанских врлина, укључујући и највишу од њих — љубав према Богу и ближњем. Овде се детињство схвата као чисто, неискварено морално начело и основа за даљи праведни живот. Хришћанско подвижништво почиње покајним и смиренним обраћањем душе Богу, вером у Њега, што је симболизовано детињством.

Господ се два пута обраћа својим апостолима речју „децо“, а оба обраћања се налазе у Јеванђељу по Јовану. Своје најближе ученике Христос први пут назива децом на Тајној вечери, после Јудиног одласка, пре издаје, осуде и страдања на крсту; други пут, после Његовог васкрсења, приликом јављања ученицима на Тиверијадском мору. Обраћање „децо“ означава врхунац поверења и блискости између Исуса и Његових апостола. Спаситељ се обраћа ученицима као отац вољеној деци, опрашта се од њих и даје им упутства за будућност.

Пре тога Господ је говорио својим ученицима о деци: „Пустите децу нека долазе мени и не браните им,

јер таквих је Царство Божије. Заиста вам кажем, који не прими Царства Божијега као дете, неће у њега ући“ (Мк 10, 14-15); „Заиста вам кажем, ако се не обратите и не будете као деца, нећете ући у Царство небеско. Који се, даке, понизи као дете ово, онај је највећи у Царству небеском“ (Мт 18, 3-4); „Хвалим Те, Оче, Господе неба и земље, што си ово сакрио од мудрих и разумних, а открио си безазленима. Да, Оче, јер је тако била блага воља Твоја“ (Мт 11, 25-26); „И који прими једно такво дете у име моје, мене прима. А који саблазни једнога од ових малих који верују у мене, боље би му било да се обеси камен воденички о врат његов, и да потоне у дубину морску“ (Мт 18, 5-6).

Овим речима Христос, прво, одбацује презрив однос према детињству као нечему безначајном и неважном; друго, даје децу као пример и позива да се од њих учимо смиреном прихватању Царства Божијега; треће, ставља децу изнад мудраца овога света као пријемчиву за тајне Божијих откривења; четврто, љубав према деци прог-

Детињство се посматра у дословном, али и у алегоричком смислу. Алегорички, детињство се користи у односу на богопознање и морално достигнуће (аскетизам) у два значења — телесном и духовном. У телесном смислу детињство има негативно значење, јер се користи као слика незрелости, неспремности, непромишљености, незнања, несавршености и недуховне телесности у богопознању. На тај начин се детињство схвата као супротност у односу на одрасло доба, које је доба зрелости, смислености, знања, образовања, просветљења, мудрости, припремљености и савршенства у богопознању.

„И ја, браћо, не могах вам говорити као духовнима, него као телеснима, као малој деци у Христу. Млеко вас напојих а не јелом, јер још нисте били довољно јаки, а ни сада нисте довољно јаки, јер сте још телесни. Јер ако међу вама има зависти и свађе и раздора, зар и ви не ходите као људи — зар не ходите као људи?“ (види: 1. Кор 3, 1-3; Еф 4, 14-15; Јевр 5, 12-14). Овде детињство

лашава условом спасења. На децу треба превасходно гледати као на узор моралног савршенства, вере, поверења, понизности, добре нарави, безусловне љубави, захвалности, страхопоштовања, отворености ка знању и стваралаштву, наде у најбоље, спремности на промене и усавршавање. Кроз љубав према деци верник показује своју љубав према Христу. Ко не воли децу, не воли Господа.

Потпуна отвореност Богу је способност децјег срца, његов најважнији таленат. Према Светим Оцима, срце није само телесни орган одговоран за циркулацију крви у телу, већ центар целокупног душевног и физичког

Свети апостол Павле је говорио о овом жалосном, подељеном стању човека: „Јер добро, што хоћу, не чиним, него зло, што нећу, оно чиним. А кад чиним оно што нећу, већ не чиним то ја, него грех који живи у мени. Налазим, дакле, закон: када хоћу добро да чиним, зло ми је присутно. Јер се радујем закону Божијему по унутарњем човеку; али видим други закон у удима својим који се бори против закона ума мојега и поробљава ме законом греха, који је у удима мојим. Ја, јадни човек! Ко ће ме избавити од тела смрти ове?“ (Рим 7, 19-24).

У моралном-аскетском контексту, концепт детињства који користи Господ повезан је са концептом духовног

унутрашњег човека апостола Павла. Духовно детињство као живо поверење у Господа, супротставља се телесној зрелости, која означава стање греховне зависности.

У својој Првој посланици апостол Петар позива верујуће: „Одбацивши, дакле, сваку злобу и свако лукавство и лицемерје, и завист и сва оговарања, жарко желите разумнога и правог млека, као новорођена деца, да о њему узрастете за спасење, ако већ окусите да је благ Господ“ (1. Петр. 2, 1-3).

Вољени ученик Христов, Јован Богослов, обраћа се верујућима речима „децо“, „децо моја“, „љубљени“, називајући их „рођеним од Бога“, „децом Божијом“, супротстављајући их „деци ђаволовој“: „Сваки који је рођен од Бога не чини грех, јер семе Његово остаје у њему; и не може грешити, јер је од Бога рођен. По овоме се познају деца Божија и деца ђавоља: сваки који не твори правду, није од Бога, ни онај који не воли

брата својега“ (1. Јн 3, 9-10).

Он повезује духовно детињство са другим духовним фазама хришћанског живота – адолесценцијом, младошћу, очинством: „Пишем вам, дечице, да су вам опроштени греси ради имена Његова. Пишем вам, оци, јер сте познали Онога који је од почетка. Пишем вам, младићи, јер сте победили нечистивог“ (1. Јн 2, 12).

Апостол Јован развија позитивно духовно разумевање детињства, укоренењено у учењу Господа. По узору на свог Учитеља, он се обраћа верницима са „децо“. За њега су сви верни деца Оца Небеског, рођени од Бога и пребивају у Његовој љубави. Људи постају деца Бога Оца у Цркви Христовој, у тајни Крштења. У ужем смислу, детињство означава први степен успона ка Богу, почетак Његовог духовног познања.

Треба рећи да нас Нови Завет позива да будемо и деца и одрасли – деца у срцу, која верују у Бога и имају поверење у Њега, и одрасли у уму, који одговорно схватају Бога и Његово учење. Искрена детиња вера је корен и почетак богопознања одраслих. Црква нас позива, са једне стране, да увек останемо деца у својим срцима, а са друге стране, да схватимо да смо још деца, незрели у свом уму, и да се трудимо да постанемо одрасли у питању богопознања. „Браћо! Не будите деца умом, него злоћом детињите, а умом будите савршени“ (1. Кор 14, 20).

живота човека. Шта се дешава у срцу, шта оно садржи, куда је усмерено, директно одређује како човек живи, шта је он у ствари, „јер где је благо ваше, онде ће бити и срце ваше“ (Лк 12, 34). У срцу се врши одлучујући избор између воље Божије и искушења злога; ту пролази линија фронта између Бога и ђавола. „Ђаво се бори са Богом, а бојно поље су срца људи“ (Ф. М. Достојевски).

Када се детињство посматра као потпуно поверење у Бога, онда се, насупротив њему, одрасло доба схвата као слика неискрености, нечистоте, себичности, гордости, изолованости човека од Бога и неповерења у Њега.

Деца, чиста срца и душе, умеју да чују Божи позив и да се одмах одазову на њега. Стога су у стању да виде и осете присуство Бога у својим срцима и животима. Заповест „Блажени чисти срцем, јер ће Бога видети“ (Мт 5, 8) управо о томе говори.

Са одраслима је другачије. Многи, оскрнављени својим греховним страстима, имајући мрачно, нечисто срце, често не могу да чују глас Божији. Ако он успе да дође до њихове свести, не могу да одговоре на њега. Одраслом човеку, оптерећеном гресима, изузетно је тешко да се одрекне своје горде воље, да се ослободи власти греховних страсти и да следи вољу Божију. Њему је много лакше да греша, подлежавши искушењу злога, него да се уздржи од чињења греха, а да не говорим о вршењу врлине.

Мфареџ Фади

МААЛУЛА – ТАМО ГДЕ ГОВОРЕ НА ХРИСТОВОМ ЈЕЗИКУ И СВЕДОЧЕ ВЕРУ

Маалула је град који заузима посебно место на целом Блиском Истоку. Назив „Маалула” на арамејском језику значи „улаз” и указује на положај насеља у кланцу уског планинског превоја. Велики део овдашњег становништва су хришћани, који до овог часа говоре на

арамејском језику, говорном језику Исуса Христа. Град је значајан по древној архитектури и по томе што чува важне светиње хришћанског света, у које се, несумњиво, убраја и манастир Свете равноапостолне Текле, у којем се налазе свете мошти ове верне ученице Светог апостола Павла. Света првомученица Текла је позната као покровитељка и заштитница многих градова и села, таквих као што су Маалула у Сирији, Осимо и Есте у Италији, Таркона и Сицес у Шпанији.

Манастир Свете Текле у Маалули је место ходочашћа, које привлачи мноштво верујућих људи из Сирије и су-

седних земаља. Ова обитељ се налази на шездесет пет километара од Дамаска ка североистоку, у области Каламун. Манастир је ставропигијални, непосредно потчињен Антиохијској патријаршији у Дамаску и њиме управља игуманија. У садашње време настојатељица је игуманија Пелагија Сајаф, а у манастиру се подвизава седам монахиња.

Као и у другим православним обитељима, молитва је свакидашња основа живота монахиња. Свака монахиња испуњава ујутро своје молитвено правило, а заједничка молитва врши се три пута недељно. Пошто је манастир Свете Текле светиња коју посећују многи хришћани Блиског Истока, монахиње су увек спремне да срдечно приме посетиоце и прате их током богослужења и традиционалних литија око манастира. Обитељ опслужују свештеници, који овде редовно, у недељу и на празнике, врше службе. Монахиње заједно одржавају поредак у манастирским здањима и старају се око територије, а брига о пећинској цркви Свете првомученице Текле, по типичу манастира, поверена је најстаријој сестри.

По локалном предању, теснац – пећина се појавила по молитви првомученице, када су се стене размакле, како би јој омогућиле склониште од римских војника, који су је прогонили. Сада се у тој цркви чувају мошти свете.

Поред дужности одржавања манастира, монахиње практикују и ручни рад, на пример, шивење, вез, прављење бројаница и икона од бисера. За време мати Пелагије у манастиру је било отворено сиротиште. Монахиње не напуштају манастир, осим због обављања пољопривредних радова на оближњим пољима или због одласка у Дамаск по послушањима.

Почетком децембра 2013. године терористичка организација Фронт „ан-Нусра” је скупа с другим групацијама напала Маалулу, том приликом отели су четрнаест

монахиња и три искушенице и одвели их из града. Терористи су украли сву имовину манастира, не рачунајући на њену религиозну или историјску вредност. Међу украденим предметима биле су јединствене иконе, крстови, звона, религиозне књиге и рукописи. Монахиње Маалуле су биле ослобођене након годину дана уз посредовање ОУН. Приликом напада, који су осудиле све међународне хуманитарне и културне организације, били су убијени војници сиријске армије и много мирних становника града.

Двадесет шест икона било је украдено или уништено од стране наоружаних група, које су окупирале град, а цркве и манастири Маалуле били су затворени на неколико година. У последње време су многа црквена здања успели да обнове, али неке иконе, које овог часа стоје окачене на зидовима, само су копије оригинала, поклоњене манастиру. Манастир Свете првомученице Текле био је поново отворен за посете у другој половини 2019. године, после завршетка послова на обнови, и ходочасници су добили могућност да се поклоне његовим светињама.

Становништво Маалуле пре рата је сачињавало 5000 људи, а у данашње време број житеља је око 3000 људи. Маалула, њени манастири и цркве испуњени су током године хиљадама гостију и ходочасника, особито на

празник Воздвижења Часног Крста Господњег. Часни Крст, на којем је био распет Господ Исус Христос у Јерусалиму, био је пронађен од стране императорке Јелене и, како би обавестили о овоме императора Константину I, који се налазио у Константинопољу, хришћани су запалили ломаче на врховима планина које се простиру између Јерусалима и Константинопоља; врх планине Маалула био је један од њих. Ова традиција паљења ломача на празник Воздвижења Часног Крста сачувао се у Маалули до данашњег времена.

Важни догађаји за град су такође и празници Свете првомученице Текле, 24. септембра, и Светих Саркиса и Вакха (Сергија и Вакха) 7. октобра. У Маалули је постојала црква посвећена овим светитељима на територији древног манастира. Налазила се на стратешки важном месту, на врху једне од високих планина, одакле се отвара поглед на град, и зато је била у потпуности разрушена за време ратних дејстава. У празничне дане спомена Светих Саркиса и Вакха мноштво свештеника, житеља града и ходочасника стиче се на ово место како би обновили духовни живот и традицију, које су постојале пре почетка рата. Са особитим осећањем су житељи Маалуле обележавали своје небеске покровитеље последње две године – након свих трагичних догађаја које је искусио овај град. Године 2021. планирано је организовање велике свечаности на чијем челу ће бити патријарх Антиохијске Православне Цркве. Учесће у њему прихватиће представници целог сиријског хришћанског свештенства, што ће такође бити праћено празновањем Међународног дана древноисточних језика, између осталих арамејског и сиријског.

Са руског превео Горан Дабетић

СЛУЖБЕНИ ДЕО – ПРОМЕНЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

Његово преосвећенство Митрополит шумадијски Господин Јован благоизволео је у периоду од 1. априла до 31. маја 2025. године:

Осветити:

Плац за храм Светог Василија Острошког у Урсулама, 10. априла 2025. године, Архијерејско намесништво левачко;
Храм Светог Нектарија Егинског у Универзитетском клиничком центру у Крагујевцу, 3. маја 2025. године, Архијерејско намесништво крагујевачко;
Иконостас за храм Светог Нектарија Егинског у Универзитетском клиничком центру у Крагујевцу, 3. маја 2025. године, Архијерејско намесништво крагујевачко;
Три крста и три звона за храм Светог великомученика Георгија у Мисачи, 11. маја 2025. године, Архијерејско намесништво орашачко;
Капелу за прилагање свећа при храму Светог апостола и јеванђелисте Марка у Вучићу, 8. маја 2025. године, Архијерејско намесништво рачанско;
Три крста и једно звоно за манастирски храм Преподобног Пајсија Светогорца у истоименом манастиру у Шуљковцу, 27. маја 2025. године;
Капелу за прилагање свећа при храму Светих апостола Петра и Павла у Грошници, 28. маја 2025. године, Архијерејско намесништво лепеничко;
Темеље за храм Вазнесења Господњег у Крћевцу, 29. маја 2025. године, Архијерејско намесништво опленачко.

Рукопроизвести у чин чтеца:

Срећка Глигоријевића из Сопота;
Алексеја Шепетковског из Сопота.

Одликovati:

Правом ношења напрсног крста:

Протојереја Бојана Димитријевића, привременог пароха маршићке парохије при храму Светог Василија Великог у Маршићу, Архијерејско намесништво лепеничко;
Протојереја Душана Илића, привременог пароха Прве грошничке парохије при храму Светих апостола Петра и Павла у Грошници, Архијерејско намесништво лепеничко;

Чином протојереја:

Протонамесника Горана Лукића, привременог пароха Друге сопотске парохије при храму Вазнесења Господњег у Сопоту, Архијерејско намесништво космајско;

Достојанством протонамесника:

Јереја Рашка Стјепановића, привременог пароха Седме крагујевачке парохије при Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, Архијерејско намесништво крагујевачко;
Јереја Мирка Шилковића, привременог пароха Друге грошничке парохије при храму Светих апостола Петра и Павла у Грошници, Архијерејско намесништво лепеничко;
Јереја Ненада Милојевића, привременог пароха Треће крагујевачке парохије при храму Силаска Светог Духа на апостоле (Стара црква) у Крагујевцу, Архијерејско намесништво лепеничко;

Правом ношења црвеног појаса:

Јереја Стефана Дамјановића, привременог пароха Четврте крагујевачке парохије при храму Силаска Светог Духа на апостоле (Стара црква) у Крагујевцу, Архијерејско намесништво лепеничко;

Ореденом Светих новомученика крагујевачких I степена:

Дроздов Евгенија Владимировича из Москве;
Владимира Пајића из Будве;
Мирослава Кнежевића из Београда;
Предарга Марковића из Београда;
Проф. др Слободана Милисављевића из Крагујевца;

Младена Паунића из Београда;

Николу Дашића из Крагујевца;

Орденом Војска Карађорђа:

Проф. др Предрага Саздановића из Крагујевца;

Новицу Антића из Крагујевца;

Мирка Чикириза из Крагујевца;

Архијерејском граматом признања:

Сашу Ђорђевића из Великих Црљена;

Др Мирјану Јовановић из Земуна;

Љубишу Анића из Орашца;

Архијерејском граматом захвалности:

Николу Рибарића из Крагујевца;

Горана Павловића из Крагујевца;

Жарка Митровића из Маршића;

Мирка Талијана из Београда;

Проф. др Александра Цветковића из Крагујевца;

Јелену Јарчевић из Крагујевца;

Проф. др Ранка Голијанина из Крагујевца;

Проф. др Ненада Ђоковића из Крагујевца;

Александра Гојковића из Крагујевца;

Зорицу Савковић из Крагујевца;

Живану Поповац из Крагујевца;

Мирјану Александровић из Крагујевца;

Милену Пауновић из Крагујевца;

Др Владимира Миловановића из Смедеревске Паланке;

Ненада Цветковића из Придворица;

Владимира Ристића из Придворица;

Властимира Ристића из Придворица;

Светлану Миловановић из Смедеревске Паланке;

Архијерејском захвалницом:

Николу Печића из Дубља;

Јована Миловановића из Церовца;

Сашу Николића из Церовца;

Дарка Јовановића из Церовца;

Срђана Огњановића из Церовца;

Јована Јовановића из Церовца;

Зорана Јовановића из Церовца;

Драгана Петровића из Церовца;

Жељка Најдановића из Церовца;

Томислава Божиновића из Церовца.

Поделити благослов за искушеништво:

Јовани Аничић у Благовештењској обитељи манастира Благовештења Рудничког;

Милени Милојевић у Благовештењској обитељи манастира Благовештења Рудничког.

Поделити канонски отпуст:

Марку Огњановићу за сvezу клира Епархије крушевачке;
Бојану Кушићу за сvezу клира Епархије бачке.

Поделити благослов за упис на Академију СПЦ за уметност и конзервацију у Београду:

Јелени Јовановић из Младеновца.

Упокојили се у Господу:

Протојереј Александар Станковић, пензионисани парох шумаричке парохије у Шумарицама, Архијерејско намесништво крагујевачко;

Протојереј ставрофор Живота Марковић, пензионисани парох десимировачке парохије у Десимировцу, Архијерејско намесништво крагујевачко.

СЛУЖЕЊА, ПРИЈЕМИ И ПОСЕТЕ МИТРОПОЛИТА ШУМАДИЈСКОГ ГОСПОДИНА ЈОВАНА

Од 1. априла до 31. маја 2025. године

АПРИЛ 2025. ГОДИНЕ:

1. април 2025:

Служио Литургију Пређеосвећених дарова у храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

2. април 2025:

Служио Литургију Пређеосвећених дарова у храму Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром, исповест свештенства Архијерејског намесништва крагујевачког. Протонамесник Гојко Марковић, привремени парох лужничке парохије у Лужницама, прочитао је на братском састанку богословски реферат „Да се страдањима Христовим исцелимо од наших страдања“;
Служио опело Душану Петровићу, оцу др Марка Петровића, председника Црквене општине крагујевачке.

3. април 2025:

Служио Литургију Пређеосвећених дарова у храму Светог пророка Илије у Вранићу, исповест свештенства Архијерејског намесништва беланичког. Протојереј Игор Обрадовић, привремени парох Друге барајевске парохије у Барајеву, прочитао је на братском састанку богословски реферат „Нека би силом Васкрслог Христа васкрсла духовна снага у народу“.

4. април 2025:

Служио Литургију Пређеосвећених дарова у храму Сабора Светих Срба у Јунковцу, исповест свештенства Архијерејског намесништва опленачког. Протојереј Остоја Пешић, привремени парох Друге тополске парохије у Тополи, прочитао је на братском састанку богословски реферат „Сви да се саберемо око светог Тела Христовог и око Његове свете Чаше“.

5. април 2025:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Ботуњу.

6. април 2025:

Служио Литургију у храму Свете Петке у Јагодини;
Служио празнично бденије са петохлебницом у манастиру Дивостину.

7. април 2025 – Благовести:

Служио Литургију и пререзао славски колач у манастиру Благовештењу Рудничком.

8. април 2025:

Служио Литургију Пређеосвећених дарова у манастиру Прерадовац;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

9. април 2025:

Служио Литургију Пређеосвећених дарова у храму Светог архангела Гаврила манастира Брезовца, исповест свештенства Архијерејског намесништва орашачког. Протонамесник Иван Теодосић, привремени парох Прве аранђеловачке парохије при храму Светог архангела Гаврила (Врбичка црква) у Аранђеловцу, прочитао је на братском састанку богословски реферат „Христово Васкрсење је граница светова“.

10. април 2025:

Служио Литургију Пређеосвећених дарова у храму Светог великомученика кнеза Лазара у Белушићу, исповест свештенства Архијерејског намесништва левачког. Јереј Милош Јелић, привремени парох Друге рековачке парохије у Рековцу, прочитао је на братском састанку богословски реферат „Од свог страдања и подвига земаљског Господ је починуо у суботњи дан“;
У селу Урсуле осветио земљиште и поставио Крст за нову цркву посвећену Светом Василију Острошком.

11. април 2025:

Служио Литургију Пређеосвећених дарова у храму Успења Пресвете Богородице у Младеновцу, исповест свештенства Архијерејског намесништва младеновачког. Јереј Ненад Марковић, привремени парох Прве младеновачке парохије у Младеновцу, прочитао је на братском састанку богословски реферат „Христово Васкрсење је срж наше вере“;
Посетио манастир Павловац ради надгледања радова на манастирском конаку.

12. април 2025 – Лазарева субота:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Георгија у крагујевачком насељу Шумарице;
Служио вечерње са врбицом у Саборној цркви у Крагујевцу.

13. април 2025 – Цвети:

Служио Литургију у храму Свете Тројице – Старој цркви у Крагујевцу.

14. април 2025:

Служио Литургију Пређеосвећених дарова у храму Светог великомученика Лазара Косовског у крагујевачком насељу Белошевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

15. април 2025:

Служио Литургију Пређеосвећених дарова у храму Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

16. април 2025:

Служио Литургију Пређеосвећених дарова у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

17. април 2025 – Велики четвртак:

Служио Литургију Светог Василија у Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Читао Страсна јеванђеља у Саборној цркви у Крагујевцу.

18. април 2025:

Присуствовао Царским часовима у Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу;
Служио вечерње богослужење изношења плаштанице и Статија Велике суботе у Саборној цркви у Крагујевцу.

19. април 2025 – Велика субота:

Служио Литургију Светог Василија у храму Светог великомученика Пантелејмона у крагујевачком насељу Станову.

20. април 2025 – Васкрс:

Служио у поноћ у Светоуспенском Саборном храму у Крагујевцу Васкршње јутрење, а у наставку Литургију; Служио Пасхално вечерње у храму Светих апостола Петра и Павла у Јагодини.

21. април 2025:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у крагујевачком насељу Станову.

22. април 2025:

Служио Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром; У цркви у Секуричу служио опело протојереју ставрофору Животи Марковићу.

23. април 2025:

Служио Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресници; Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

24. април 2025:

Служио Литургију у храму Свете Тројице – Старој цркви у Крагујевцу; Рад и приједи у Епархијској канцеларији; Примео викарног Епископа хвостанског Господина Алексеја и архимандрита Луку, игумана манастира Бошњана.

25. април 2025:

Служио Литургију и пререзао славски колач у храму Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу поводом славе Епархије шумадијске.

26. април 2025:

Служио Литургију у храму Благовести у Рајковцу код Младеновца; У манастиру Драчи крстио Филипа, сина др Јована Голијана из Крагујевца; У цркви Светог Саве у Барајеву посетио смотру Културно уметничких друштава.

27. април 2025:

Служио Литургију у храму Светог апостола Томе у Илићеву; Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

28. април 2025:

Служио Литургију у храму Светог Саве Српског у крагујевачком насељу Аеродром; У Патријаршији у Београду председавао седницом Фонда „Човекољубље“.

29. април 2025:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушици; Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

30. април 2025:

Служио Литургију и четрдесетодневни парастос игуманији Салафаили.

МАЈ 2025:

1. мај 2025:

Служио Литургију у храму Свете Тројице – Старој цркви у Крагујевцу; у току Литургије крстио малог Андреја, сина Илије и Невене Крстић; У цркви Светих апостола у Рачи венчао др Ненада и Анђелију из Раче.

2. мај 2025:

Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради; Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

3. мај 2025:

Осветио храм Светог Нектарија Егинског при Универзитетском клиничком центру Крагујевац и служио Литургију; Служио бденије у храму Светих жена Мироносица на Варошком гробљу у Крагујевцу.

4. мај 2025:

Служио Литургију и пререзао славски колач у храму Светих Мироносица у Винчи; У цркви Светог Јована Крститеља крстио Вукашина, сина свештеника Срђана и Јелене Дангузовић у Кончареву.

5. мај 2025:

Служио Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром; Рад и приједи у Епархијској канцеларији; Служио бденије у манастиру Светог Георгија на Липару.

6. мај 2025 – Ђурђевдан:

Служио Литургију и пререзао славски колач у храму Светог великомученика Георгија на Опленцу.

7. мај 2025:

Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара у крагујевачком насељу Белошеву; У Патријаршији у Београду учествовао на састанку са Патријархом Господином Порфиријем и Митрополитом бачким Господином Иринејем.

8. мај 2025:

Служио Литургију и пререзао славски колач у храму Светог апостола и јеванђелисте Марка у Вучићу; Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

9. мај 2025:

Служио Литургију и пререзао славски колач у храму Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресници; Служио четрдесетодневни парастос Душану Петровићу на Бозман гробљу у Крагујевцу; Служио бденије у храму Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром.

10. мај 2025:

Служио Литургију и пререзао славски колач у храму Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром.

11. мај 2025:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Георгија у Мисачи код Аранђеловца, на Литургији саслуживао умировљени Епископ канадски Господин Георгије; пре Литургије осветио три звона, три крста за куполу и чесму у порти цркве; У цркви у Бељини крстио Михаила, сина надлежног свештеника Владимира Марјановића.

12. мај 2025:

Извршио Свету тајну Јелеосвећења и служио Литургију у манастиру Каленићу.

13. мај 2025:

Саслуживао са архијерејима СПЦ Патријарху српском Господину Порфирију у храму Светог Саве на Врачару у Београду поводом почетка рада Светог архијерејског сабора.

14. мај – 17. мај 2025:

Учествовао у раду Светог архијерејског сабора СПЦ.

18. мај 2025:

Служио Литургију у храму Светог апостола и јеванђелисте Марка у Великим Црљенима, у току Литургије крстио Јоакима, сина свештеника Александра и Јелене Глишић;
У цркви Сабора Светих Срба у Степојевцу утврдио распоред за живописање олтара;
Посетио манастир Ћелије код Лазаревца ради надгледања текућих радова.

19. мај 2025:

Служио Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

20. мај 2025:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у крагујевачком насељу Станову;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

21. мај 2025:

Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара у крагујевачком насељу Белошевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
У Саборној цркви пресекао славски колач Универзитета у Крагујевцу.

22. мај 2025:

Служио Литургију и пререкао славски колач у манастиру Никољу у Шаторњи;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Посетио Драгана Јововића поводом крсне славе.

23. мај 2025:

Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

24. мај 2025:

Служио Литургију у храму Свете Тројице у Селевцу, у току Литургије крстио Анку, кћерку вероучитеља Александра из Селевца.

25. мај 2025:

Служио Литургију у храму Вазнесења Господњег у Сопоту, на Литургији саслуживао умировљени Епископ кандски Господин Георгије. Пре Литургије произвео у чин чтеца Срећка и Алексеја из Сопота, а привременог пароха сопотског Горана Лукића произвео у чин протојереја;
У Саборној цркви у Београду крстио унука Богдана, сина Јована и Марије Младеновић.

26. мај 2025:

Служио Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Примио Бранка и Димитрија, ктиторе обнове манастира Каслањана.

27. мај 2025:

Служио Литургију у манастиру Светог Пајсија Светогорца у изградњи; пре Литургије осветио два крста за манастирску цркву и једно звоно;
У селу Драгоцвету обишао радове на цркви;
У Јагодини у Старој цркви утврдио распоред за живописање олтара;
У Тополи у Крађорђевом конаку присуствовао промоцији књиге „Вижд Карађорђе“ проф. др Радоша Љушића.

28. мај 2025:

Служио Литургију и осветио капелу за прилагање свећа у храму Светих апостола Петра и Павла у Грошници; у току Литургије старешину храма протојереја Душана Илића одликова правом ношења напрсног крста, јереја Мирка Шиљковића достојанством протонамесника;
У цркви Чудотворне иконе Богородице Тројеручице у Малим Пчелицама утврдио распоред за живописање.

29. мај 2025 – Спасовдан:

Служио Литургију и пререкао славски колач у храму Вазнесења Господњег у Драгобраћу;
У селу Крћевцу код Тополе осветио темеље цркве посвећене Вазнесењу Господњем.

30. мај 2025:

Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

31. мај 2025:

Служио Литургију у храму Светог Саве у Сиоковцу код Јагодине;
У Јагодини у цркви Светих апостола дао инструкције за реновирање звоника;
У селу Сараново у порти цркве служио парастос проти Драгославу Степковићу;
У манастиру Тумане, Епархија браничевска, учествовао у освећењу манастирског конака.

**Продајни
центар
Епархије
шумадијске**

**Интернет продавница
црквених предмета за
цео свет**

www.eparhija.com

**Опрема за храмове
Опрема за свештенство
Иконе, крстови, тамјан
Филигрански програм
Јеванђеља, књиге
Црквени артикли**

ДЕЧИЈА СТРАНА

“КО НЕ ПРИМИ ЦАРСТВА БОЖИЈЕГА КАО ДЕТЕ НЕБЕ УБИ У ЊЕГА”

Свети Владика Николај Велимировић

СВЕТИ КИРИЛО И МЕТОДИЈЕ РАВНОАПОСТОЛНИ

Браћа рођена, родом из Солуна, од родитеља знаменитих и богатих, Лава и Марије. Старији брат Методије као официр проведе 10 година међу Словенима (Македонским) и тако научи словенски језик. Потом се Методије удаљи у гору Олимп и предаде монашом подвигу. Ту му се придружи доцније и Кирил (Константин). Но када хазарски цар Каган потражи од цара Михаила проповеднике вере Христове, тада по заповести царевој ова два брата буду пронађени и послати међу Хазаре. Убедивши Кагана у веру Христову, они га крстише са великим бројем његових доглавника и још већим бројем народа. После извесног времена они се врате у Цариград, где саставе азбуку словенску од 38 слова, и почну преводити црквене књиге с грчког на словенски. На позив кнеза Растислава оду у Моравију, где веру благочестиву распростреше и утврдише, а књиге умножише и дадоше их свештеницима, да уче омладину. На позив папе оду у Рим, где се Кирил разболе и умре 14. фебруара 869. године. Тада се Методије врати у Моравију и потруди се до смрти на утврђењу вере Христове међу Словенима. По његовој смрти, а он се упокоји у Господу 6. априла 885. Године, ученици његови, петочисленици, са Светим Климентом као епископом на челу, пређоше Дунав и спустише се на југ, у Македонију, где, из Охрида, продужише међу Словенима посао, започет Кирилом и Методијем на северу.

Расуђивање. У табору сараценском упитају Светог Кирила: „Како хришћани могу ратовати и опет одржати заповест Христову о мољењу Богу за не пријатеље њихове?“ На то Свети Кирил одговори: „Ако су у једном закону написане две заповести и дате људима на извршење, који ће човек бити бољи извршитељ закона: онај који испуни једну заповест или онај који испуни обе?“ На то му Сарацени одговоре: „Несумњиво онај који испуни обе заповести.“ Продужи Свети Кирил: „Христос Бог наш заповеди нам, да се молимо Богу за оне који нас гоне, и да чинимо добро и њима; но Он исти нам је још рекао: већу љубав нико не може јавити у овом животу него ако ко душу своју

положи за другове своје. И зато ми подносимо увреде, које непријатељи чине нама појединачно, и молимо се Богу за њих; но као друштво ми се заступамо један за другог и полагамо душе своје, да не бисте ви, пленећи браћу нашу, запленили с телима и душе њихове и погубили их и телом и душом.“

Из Охридског пролога

Валериј Духањин

СЛЕПА ПТИЦА, ОСА И БОЖИЈИ ПРОМИСАО

Парабола је огледало духовних тајни. Није без разлога Спаситељ поучавао људе у параболама. Зрно које расте у клас, птице небеске које се гнезде на гранама дрвета, сејач који сеје семе и рибарење, све је речима Господњим оживело да оживи наше мртве душе. Господ нам и сада говори у параболама. Учи нас својим мудростима кроз догађаје из наших живота. Ове параболе су живе приче које су, по Промислу Божијем, исписане на страницама нашег живота, у свакодневици која нас окружује.

На истоку старог Јерусалима уздиже се планина која се не такмичи са другим планинама ни по висини, ни по стрмим падинама. Планине Свете земље не гледају поносно испод неба са снежним врховима и не маме оне који су жељни да окушају своје снаге у освајању неприступачних висова. Господ је изабрао горе Свете земље за другу сврху: да открије тајну свог Преображења, и тајну своје молитве у Гетсиманији, да открије свој славни улазак у Јерусалим и са исте те горе да открије свој улазак у Небески Јерусалим, јер се са Маслинске горе Господ узнео на Небо.

На самом врху Маслинске горе налази се „Руска свећа“. Ово је назив звоника руског Спасо-Вознесенског манастира. Изнад свега у околини Јерусалима смерно се уздиже свећа руског манастира, указујући на Небо као главну жељу наших срца. По предању,

Пресвета Богородица је била овде за време Вознесења свог Сина. Овде је два пута пронађена глава Светог Јована Крститеља. Овде су се многи људи верни Богу прославили својим духовним подвизима.

Док сам живео на Маслинској гори (био је тако кратак период у мом животу, када сам, болестан, био милостиво примљен у Спасо-Вознесенски манастир), упознао сам монахињу Рафаилу (Абу-Лел). Преминула је 2021. године и с правом се може рећи да је била света. Рођена је у арапској породици у Палестини. У манастир је дошла као тринаестогодишња девојчица. Било је то 1954. године. Арапске хришћане је придобила чувена игуманија мати Тамара, праунука цара Николаја Првог и кћерка великог кнеза и песника Константина Константиновича Романова. Мати Тамара је примала арапске хришћанке на школовање у манастир. Будућој монахињи Рафаили се овде толико допало да је одлучила да ту и остане.

Од малих ногу прошла је школу послушности. Заједно са другим сестрама певала је за певницом, читала за време службе, послуживала за трпезом, брала

маслине, чувала болесне и чистила манастир. У то време није било ни текуће воде ни канализације. Али у таквим тешким условима створена је основа духовно јаким сестара руске Маслинске горе.

Једног дана је видела да игуманија (у то време је то била мати Теодосија) седи на столици близу саборног храма, сва тужна. Испоставило се да нема ко да служи као еклисијарх (црквењак): неки су били болесни, а неки заузети. Мати Рафаила је тешила матушку игуманију и тражила благослов да јој убудуће служи као еклисијарх. И од тада, скоро 40 година, све до своје смрти, неуморно је служила у манастирском Вознесенском сабору. И могу потврдити да је правила богослужења знала напамет, разумевајући најзамршеније суптилности црквене службе.

Она је говорила да послушност увек треба да буде подржана молитвом. Молитва даје духовну снагу и тада се сав труд освећује. Према речима мати Рафаиле, Исусова молитва и молитва Богородице Дево помогле су јој да овлада вештином везења. Мало ко зна да су мошти Светог Саве Освећеног, кога су католици вратили у Јерусалимску цркву 1965. године, биле обучене у одежде које је сашила монахиња Рафаила. Извезла је и плави оквир за чувену чудотворну Монреалску Иверску икону Мајке Божије. Додаћу и то да су у манастиру мати Рафаилу називали „миротворком“ јер је мирила оне који су пали у искушење свађе. Љубазна, молитвена и разумна, остала је непоколебљив пример млађим монахињама. Када јој је понуђено да постане игуманија, одбила је. Међутим, добила је послушање намесника, да руководи манастиром у одсуству игуманије и зато је била благословена да на грудима носи напрсни крст, као што приличи игуманији.

Од детињства, мати Рафаила је причала једну причу која се догодила њеном оцу. Прича је наизглед веома једноставна, као што су животи тадашњих људи били једноставни. Сваке године би пожњели жито. Једног дана, након што су обавили посао, отац и његови другови су сели да пију чај. Живо су причали и о нечему расправљали. Оса је кружила над житом и ножицама зграбила семе и одлетела са њим. Овоме се није придавао никакав значај. Али оса се вратила и пред изненађеним погледима сељака, поново је зграбила семе и одлетела. Отац и остали радници никада раније нису видели ништа слично и нико није могао да објасни такво понашање осе. Када се оса поново појавила и, пажљиво држећи семе, одлетела, одлучили су да је прате. Испоставило се да је оса донела семе слепој птици која је седела на дрвету у близини, а птица га је пажљиво кључала. Сви су били потресени оним што су видели. Било је очигледно да сам Бог преко осе, која делује потпуно бескорисно, испољава своју бригу за птицу.

Овај случај је постао својеврсно откровење за оне који су га видели. Господ Бог брине о птичици која је изгубила вид! Али зар о томе није писано у Јеванђељу? „Не продају ли се два врапца за један новчић? Па ниједан од њих не падне на земљу без Оца вашег“ (Мт. 10,

29). Наш Господ је милостив и воли своје створење. Као што је речено у Псалтиру: „Спасићеш људе и стоку, Господе, јер си умножио милост своју, Боже“ (Пс. 36, 7-8). Творац брине и за створења која немају разум. Јеванђеље додаје: „Али и власи на глави су вам све избројане... Не бој те се, дакле, ви сте вреднији од много врабаца“ (Мт. 10, 30-31). У ствари, Бог је устројио овај догађај са брижном осом и слепом птицом за наше уразумљивање. Сетимо се онога што је Господ рекао: „Погледајте на птице небеске како не сеју, нити жању, ни сабирају у житнице; па Отац ваш небески храни их. Нисте ли ви много претежнији од њих?“ (Мт. 6, 26). Како су то дивне речи, Бог је назван нашим Оцем. Он храни птице, јер је премудри Творац, Он брине о нама као о својој деци.

Господ жели да нас научи овом визуелном параболом о оси и слепој птици да нико није заборављен и напуштен од Бога. Чак и ако вам се учини да се све срушило и да нема излаза, Господ ће наћи начин да вам помогне. Важно је да не заборавите на свог вољеног Оца.

Оса не даје мед, али уме болно да убоде. Али за Бога, осе такође заузимају неко важно место. Бог није створио ништа тек тако. А ако буде потребно, Господ ће показати бригу и кроз оно што изгледа непотребно и бескорисно.

Тајна је нешто што се не може схватити умом. Гледајући у звездано небо осећаш дивљење, а када те се дотакне Промисао Божији осећаш тајну. Божија дела су увек тајна. Али када се ова тајна мало открије, загреје нам срце и онда схватимо да је Господ веома, веома близу.

ПРОЈЕКАТ "СТОПАМА КИРИЛА И МЕТОДИЈА" У МАНАСТИРУ ДИВОСТИН

Благословом Његовог Високопреосвештенства Архиепископа крагујевачког и Митрополита шумадијског Г. Јована, у част прославе Дана словенске писмености, Свете браће Кирила и Методија, Просветни одбор Епархије шумадијске из Крагујевца реализовао је пројекат „Стопама Кирила и Методија“, који је намењен ученицима крагујевачких основних и средњих школа. Ова манифестација, коју реализујемо седми пут, одржана је под покровитељством Управе за сарадњу са црквама и верским организацијама, уз подршку Школске управе у Крагујевцу.

И овог пута, сестринство манастира Дивостин, предвођено игуманијом, мати Анастасијом, отворило је врата манастира за крагујевачке ђаке и вероучитеље. Овде смо 20. и 21. маја, реализовали четири тематске радионице: калиграфску, беседничку, музичку и знаковног језика. У радионицама је учествовало 120 ученика узраста од 11 до 18 година старости.

Оба дана, сабрање у манастиру Дивостин започело је Светим Литургијама, након којих су уследиле трпезе љубави, после којих су ученици према личним талентима и интересовањима распоређени у тематске радионице.

Калиграфском радионицом руководила је дипломирани сликар – иконописац Екатерина Кудрјавцева Милетић. Калиграфија је уметност лепог писања, а у оквиру ове радионице ученици су неговали ликовни израз.

Беседничку радионицу је реализовао дипломирани теолог, јереј Марко Вуксановић. У оквиру ове радионице, ученици се баве основама комуникације, аргументованог говора и црквеном беседом.

Радионицу хорског певања реализовала је дипломирани музички педагог, Јелена Маринковић. У оквиру ове радионице ученици се баве хорском ду-

ховном музиком. Ове године смо имали част да отпевамо нову ауторску композицију за коју је, у част Светих Кирила и Методија, текст написала Јелена Маринковић, а мелодију композитор, др Владимир Трмчић, доцент на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу.

Радионицу знаковног језика реализовао је вероучитељ Владимир Петровић. Ученици су упијали основне појмове знаковног језика, а по окончању сви полазници су успели да рукама покажу молитву Оче наш и тропар Васкрсења Христовог.

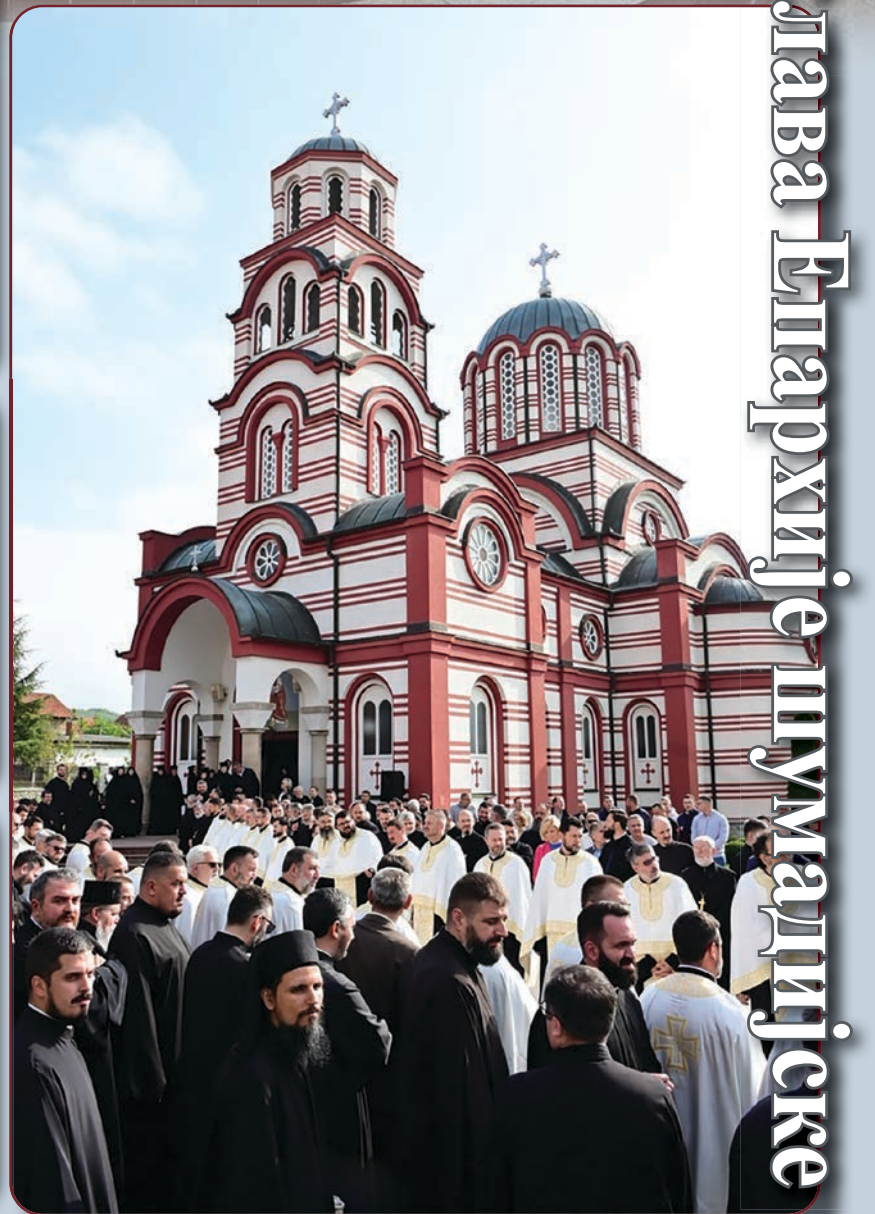
Велику радост нам је учинио и Преосвећени Владика шумадијски Г. Јован, који је дошао да посети, похвали и поздрави учеснике овог пројекта, и својом архипастирском поуком подржи вероучитеље у овом богоугодном делу.

По завршетку радионица, презентовали смо своје радове у виду изложбе, читања беседа и извођења музичких дела.

Оливера Станчић, аутор пројекта

фото репортажа

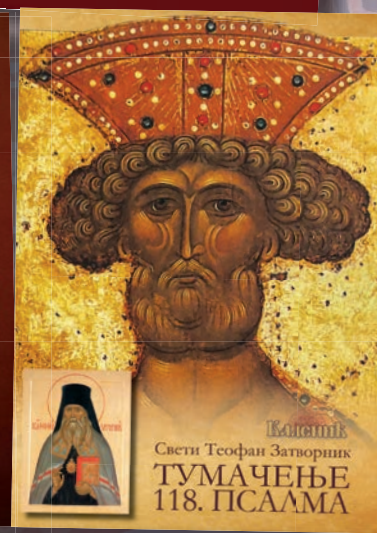
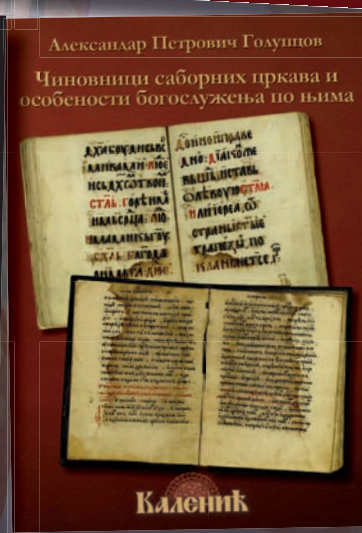
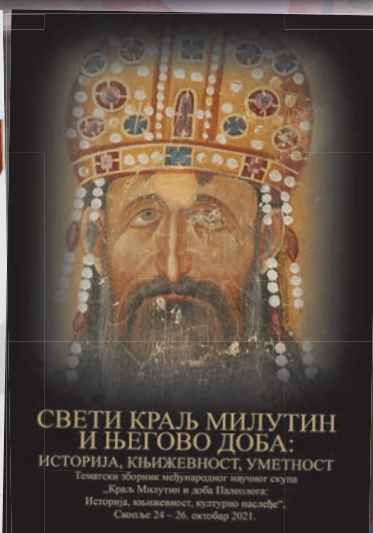
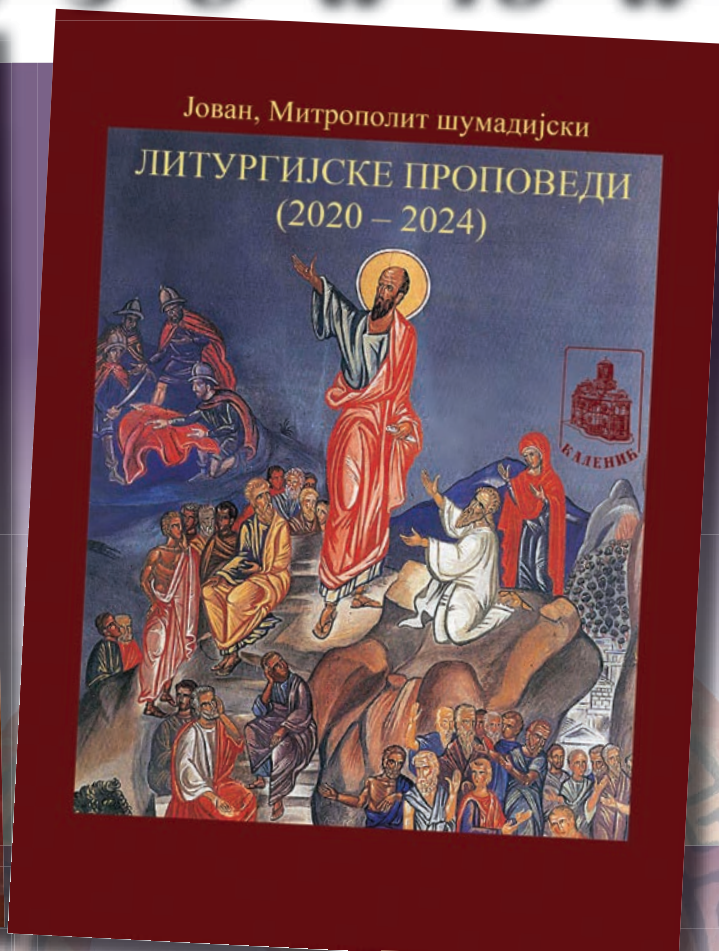
Источни петак, слава Епархије шумадјске

www.kalenic.rs

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

Каленик

Н О В А И З Д А Њ А

www.eparhija.com